

БУРЯАД

Бүгэдэ арадай сонин

ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-нээ гарана

ДУХЭРИГ

№39 (288)

2002
сентябриин
26
Четверг

№112
(20622)

Намарай
дунда
шарагшан
тахья
нарын
20
гарагай
5

Бурятия

Захаамнай аймагай 75 жэлэй ой ХҮН БҮХЭНЭЙ ЗОХЁОХЫ ЖАЛНАА НАЛБАРАН БАДАРХАЛ!

таанадай таанадта - хадата, тайгата нотагай зондо - шиагта найндэр боложо Ушарын эбэл аймагайтай алагданаар 75 жэлэй ой гэж Буряад Республикын Хурал таанадые энэ шиагта найндэрөөртэй үгэл халуунаар амариална. Дустрижүүлгын ба хамтын амхидхэлгын хүндэ хүнээр, энэ тэдэ эхлүүлгитэ алагданаар Захаамнай аймаг Буряад оронтоо хамта элгэ дэбжэлгын хүнээр шэлгэй зам галалаа ойнуу аймаг хүдөө ажахыда, промыселностыда бэрлгын хүснүүдые эрхэ арга жоннуудтай юм. Недондо үгэлүүдээр Захаамнай аймагта Северобайкальск гарнижа, хоёрдоху нуури үнэ ушарын энэ шиагта элгэй гэршлэ. Энэ ушар

таанадай айхабтар эхэ хаба шадалтай, арга боломжтой байһые тобойсо харуулна. Аймагайтай газар дайда байгалийн баяжуудаар эбэгэ э. Энэ сагай уларил яхала таарамжатай. Эдэ бүгэдэйн хажуугаар энэ ажалуудаг, ажаладаг зон бүхэриг бэрхэ, зохёохы шадабаритай байнараа шалгарна. Энэний ашаар захаамнайхид ажалдаа, эрдэм ухаанда, соёл болбосоролдо, бэвэл талцрые хүжөөлгэдэ, мүн бусад налбарилуудта эхэ амжалтануудые туйлажа, Буряад орон соогоо алдаршажа байхтай. Таанад, захаамнайхид, гансал налбаридаа элгэ, харин бүхэ республика соогоо, бүхэ Росси дотор мэдээжэ болоһон, алдаршаһан ойун элгитэ мэргэжэлтэдые эбэгүүлэн гаргаһта. Хүн түрэлтэй хархис дайсан болохо фашис этгээдүүдые хална

буна сохижо, Советскэ Союзай Илалта шэрээлгэдэ Эдынвольфрам-молибденэй комбинат айхабтар эхэ үүрэг дүүрэгтэ, туһа нэмэри оруулһан байха юм. Энэ томо эхэ предпрятини ажалаад - олон үндэһэ яхатанай түлөөлгэгчдэ аймагай ургалта хүжээлтэдэ горштой хувилжа оруулһан байна. Таанай аймаг хубилган шэлгэхэлгын бэрхшээл түбэгүүдые дабажа гараад, мүнөө Буряад ороной хурдан түргэнвэр хүжээжэ байһан нотагауудай нэгэн боложо байһандай урмашан баясанабди. Захаамнайхид, саанадашье шгээжэ ажалагты, шгэлбайгты! Ажалдаа, зохёон байгуулгада, нуралсадаа амжалтануудые туйлахыетнай хүснэб. Айл бүхэндэ амгалантай байдал, аза жаргал үрэнэб!

Буряад Республикын
Арадай Хуралай Түрүүлгитэ
А.Г.ЛИБСАНОВ.

ВНИМАНИЮ НАШИХ ЧИТАТЕЛЕЙ И ОБЩЕСТВЕННОСТИ РЕСПУБЛИКИ

Газета «Буряад үнэн - Дүхэриг» проводит конкурс «Буряад үнэн - Дүхэриг» «ЛУЧШИЕ ЛЮДИ БУРЯТИИ»

Конкурс объявлен с 1 октября 2002 года

ЦЕЛЬ КОНКУРСА

Красота души и тела, ум и талант, успех и достижения в деятельности, приносящей добро обществу и личности, и все то, что возвышает человека, должны быть достойным не только ближних, но и широкого круга людей.

I. КОНКУРС ПРОХОДИТ ПО 8 ПОМИНАЦИЯМ

- 1) «Наран Гоохон - 2002» («Мисс Дүхэриг-2002»)
- 2) «Баатар Мэргэн - 2002» («Буряад үнэн - Баатар - 2002»)
- 3) «Гуа сээн хатан - 2002» («Женщина года - 2002»)
- 4) «Сагаан үбгэн - 2002» («Вершина мудрости - 2002»)
- 5) «Аламжа Мэргэн Арюун Гоохон хоёр - 2002» («Современная семейная пара - 2002»)
- 6) «Будамшуу - 2002» («Улыбка фортуны - 2002»)
- 7) «Аласай холбоон - 2002» («Мир и Бурятия - 2002»)
- 8) «Буян хэшэг - 2002» («Мценат - 2002»)

II. ЧТО НУЖНО ДЛЯ УЧАСТИЯ В КОНКУРСЕ?

- 1) Рассказ о герое конкурса - 3-4 листа.
- 2) Фотография героя конкурса размером не менее 6x9 см.

III. В КОНКУРСЕ УЧАСТВУЮТ КАК АВТОРЫ КОНКУРСА ВСЕ ЖЕЛМОНЦЕ

IV. УСЛОВИЯ КОНКУРСА ПО ПОМИНАЦИЯМ

1. «Наран Гоохон - 2002» («Мисс Дүхэриг - 2002») - девушки до 25 лет, красивые и обаятельные, имеющие определенный успех в учебе и в труде, в области науки, литературы и искусства и т.д.
2. «Баатар Мэргэн - 2002» («Буряад үнэн - Баатар - 2002») - мужчины до 50 лет, добившиеся заметных успехов в своей деятельности, в т.ч. в учебе и в спорте, в науке и искусстве, на государственной, муниципальной и военной службе.
3. «Гуа сээн хатан - 2002» («Женщина года - 2002») - женщины делового круга, из мира культуры и спорта, образования и медицины, производства и социальной сферы, также женщина - мать (старше 25 лет).
4. «Сагаан үбгэн - 2002» («Вершина мудрости - 2002») - мужчины старше 50 лет, достигшие вершин мудрости, имеющие значительные и выдающиеся результаты в творческом, созидательном труде на благо народа.
5. «Аламжа Мэргэн Арюун Гоохон хоёр - 2002» («Современная семейная пара - 2002») - мужчина и женщина, создающие счастье и благополучие семьи, современные деловые и интересные люди.
6. «Будамшуу - 2002» («Улыбка Фортуны - 2002») - человек, которому улыбнулась Фортуна, а она дарит счастливые минуты и дни в большом и малом, в серьезных делах и в ситуациях из разряда самых неожиданных, даже смешных.
7. «Аласай холбоон - 2002» («Мир и Бурятия - 2002») - государственные и политические деятели, люди культуры и спорта, науки и техники, бизнеса и предпринимательства, живущие за пределами республики и внесшие заметный вклад в экономическое и культурное развитие Республики Бурятия.
8. «Буян хэшэг - 2002» («Мценат - 2002») - бизнесмены и предприниматели, занимающиеся меценатской деятельностью.

Редколлегия газеты «Буряад үнэн».

БУРЯАДАЙ БОЛОН МОНГОЛОЙ ТУСХАЙ АЛБАНУУДАЙ ВЕТЕРАНУУД УУАЗАБА

тусхай албануудай ветерануудай эбэл гэжэ ганигтын эмхнин Буряадай нотагай таһагай анууд-чекитиүүд Монголой Тагнуулай гол бэрин ветерануудай хороонһоо нүхэдөө үнэн уриһан байгаа. Игал дээрэ долоон хоног соо амаралта, мэн хайхан байгаа, арюун тунгалаг уһан бусад зүйлүүд айлшадайнай дура татаһан, аханаһан байна. Буряад оронтой, тэрэнэй нэл хототой, Байгал нууртай танилсалга эй зүрхэ сэдхэлдэ мартагдашагүй дурсаал эбэ. Улаан-Үдэһөө гадна, тэдэнэр тинскэдэ, Бабушкинда хүржэ, В.И.Ленингэй тэмсэһэн, ажалаа ябуулһан революционер Бабушкинай музейдэ орожо хараһан, Россин эхэ ажал ябуулагшад тухай дурсаалда байһанайн түлөө баяр баясхалангай гүдые дурсаалай дэбтэртэ үлөөбэ. Ишаднай Буряад орондо эрээд байха үедөө анай хүдэлөөнэй хүдэлмэрин дүй дүршэл абанай байгаа. Эгэе хүтэлбэрлэгшэ, отставкада гараһан офицер Ц.Нацагням болон полковник Эрвжав, отставкада гараһан подполковник Двоо напамжануудаа хэлэхэдэ, Монголой Буряадай нотагай таһагауудай хоорондо эхэ харилсаа холбооной тогтогдожо да баяртай байһанаа мэдүүлбэ. Монголой албануудай үндэр наһатан, дэлхэйн зохи дайнда хабаадаһад, Правительствын албан зургаануудай үндэр дээдын хайра

шаглануудта, урмашуулануудта хүртэгшэд энэ бүлэгтэ ороһон байна. Эдмэнай «СССР-эй Гүрэнэй аюулгүйе сахиха зургаануудай хүндэтэ хүдэлмэрилэгшэ» гэхэн энгэртэ зүүдэг тэмдэгүүдээр шагнагданхай, отставкада гараһан полковник З.Дондог, Д.Сандагдорж, отставкада гараһан полковник Б.Дулмаа, запасамай майор А.Ахагвасурэн гэгшэд болоно. Монголой Тагнуулай гол хүтэлбэрин ветерануудай хорооной гэгшүүд саашадаа харилсаа холбоогоо үргэдхэн хүжөөхэ хараа бодолтой байһанаа үшөө дахин элрхэйлбэ. «Тусхай албануудай ветерануудай эбэл» гэжэ Буряадай нотагай таһагай түрүүлгитэ отставкада гараһан полковник С.Н.Харжеевэй, Монголой ГРУ-гай ветерануудай хорооной түрүүлгитэ генерал Ш.Нацагдоржын хоорондо гар табигданаар хэлсэһэй үндэһөөр холбоо барилсаагаа улам үргэдхэхэ хамтын ажал ябуулаха, экономика болон бусад асуудалануудые шийдхэлгэдэ хабаадаха шухала байна. Халуун дулаанаар угтаханайн түлөө айлшаднай тусхай албануудай ветерануудай эбэлдэ гүнзэгэ сэдхэлгээ баяр баясхалан хүргэбэ. **Баярт ФЕДОРОВ, отставкада гараһан полковник, Буряад Республикын хуули ёһо сахидар зургаануудай габьяата хүдэлмэрилэгшэ, ветерануудай советэй гэгшүү, «Тусхай албануудай ветерануудай эбэл» гэжэ Буряадай нотагай таһагай харюусагата секретарь.**

«Амар сайн» - Москва хотодо

ухатарай мэргэжэлтэ ансамблынуудай Бүхэроссин фестиваль хотодо хоёр долоон хоногой турнада үнэргэжэ. Россин зүгтөө эрхэн 43 коллективүүдэй мэргэжэлтэ артистууд эхэлһэн нэрэмжэтэ Гүрэнэй концергитэ залай сийрдэр эрдүү мөө, хатар наадаяа харуулба. Эхэлэй концерт Кремлин ордоной сийрдэр табин даба. Тагайхид, хотын айлшай Россин олон тоото ардуудай уран ба мэргэжэл шадабаритай танилсажа, хужарлан хараба. Фестивальда Людмила Зыкинагай хүтэлбэрлэгэ «Русь», «Саяны», Корягай автономитэ округой «Мэнгэ», Буряад Республикын «Байгал», Агын автономитэ округой «Амар сайн», Республикын «Вайнах» болон бусад олон ансамблынууд ала. Энэ фестиваль үүлэй хорсод жэл соо үнэргэгдөөгүй байгаа. Авлини үелэ бусад коллективүүдэй артистуудай мэргэжэл артайн, амжалта гуйлалтануудтай танилсаабди. Чечен Республика эрхэн «Вайнах» ансамблин огсом солгён гүдынь, сог залитай хатарнуудын, Тувагай «Саяны» гүдынь хоолойгоо ханан дууладаг дуунууд минин боһирхол гээд, «Амар сайн» ансамблин хүтжэмэй талаар түрүүлгитэ, дирижер Данилдондокова Цыбикжановна хөөрэнэ. Манай Эхэ орон соо ажалууд олон үндэһэ дай дуу хүтжэм, хатар наадан ардуудай хани барилсаанда мэрн оруулһа гээһэ гэхэн уряа доро энэ Бүхэроссин фестиваль үнэргэбэ. **Намжилма БАЛЪЖИНИМАЕВА.**

МЕДИЦИНСКИЙ ЦЕНТР
«ВИТА ВАЛИДА»
АКУПНКТУРНОЕ ПРОГРАММИРОВАНИЕ
Достаточно одного сеанса

Автор лечебных методик
врач-психотерапевт С.П.Семёнов

ИЗЛИШНИЙ ВЕС
АЛКОГОЛИЗМ
ТАБАКОКУРЕНИЕ

11 стр.

Лиц. № 78-030397 от 29.01.2002г.

Фоторепортаж

МОНСОГОРШЬЕ ОРООҮО ГЭЭНГҮЙ...

Байгалай туршалга-үйлэдбэрийн ажахы хадаа Кабанский аймагта эгээл томо эх ажахынуудай нэгэний юм. Тэрэ Буряад Республикын Гүрэнэй шангай лауреадай нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэнхэй. Алтан намарай эдэ үдэрнүүдэ тус ажахын таряашад унаһан малгайгаа абангүй, шармайн ажаллажа байнхай. Ушарын юуб гэхэдэ, тэдэ наруули дулаахан үдэрнүүдые һамбаашалан, гараһан ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряжа байна.

Малай тэжээл бэлэдхэжэ дүүргэнэйнгээ үйлэдбэрийн ажаллашад ургаса хурялгана эхилээ һэн. Тини мүнөө кабанскийнхид эндэшье түрүү һуури эзэлжэ ябана!

Энэ ажахын тариалын талмай 3640 гектарта хабтайн нэмжыдэг. 2400 гектарта - шэниисэ, 700 гектарта - обөос, 200 гектарта - ешмээн, 20 гектарта - горох, 300 гектарта доһник таринхай. Таряа хуряжа эхилээрнь нара тухай саг үнгөрөө. Гэбэшье бүхы шэниисынгээ ургаса сэхэ хадажа, сентябрийн 12-то дүүргээ һэн. Гектар бүриһөө 16 центнер шэниисэ хуряһан байна. «Сэлэнгэ», «Орiona» сортын шэниисын һани үрөөр тариага хээ һэн. Тини гэдэ дүн хамта 40 мянган центнер һани шанартай шэниисэ сохигдожо абтаад, монсогоршье орооһо гээнгүй, амбаарта оруулжа байна.

Комбайнай 14 экинэж ургаса хурялгада һайнаар ажаллажа, энэ амжалта хангаһан байгаа. Мүнөө Нюга гэжэ шотагта гурбан комбайн обөос хуряана. ОПХ-гай дүрбэн отделенидэ гектаран 18 центнер обөос хадаһа. Павел Аппатов түрэлэйнгөө Иван хүбүүнтэй, Матвей Шохоев Цырен хүбүүнтэсэ таряа хурялгада онсо шалгарна гээд тэмдэглэгэн. М.Шохоевой экинэж нөдөндө жэл 5 мянган центнер таряа хуряжа абанһан һаа, харин мүнөө 4650 центнер ургаса абтаад байнхай.

Баян ургасын түлөө тэмсэл

нөдөндөхи жэлэйхинээ эршэмтэйгээр ябуулагдана. Бүхы таряалангай талмайн хахадһаа дээшэнхи хубида паар хахалагдаа һэн. 800 гектар талмай дүрбэ дахин эдүүрнэлэгдэн байгаа. Доннигой хуряагдажа абтаһан талмай дээрэ хахалагдаһан паарта таригахадаа, илангаяа үндэр баян ургаса абтадаг байна. Энэ жэлдэ 300 гектарта доһник хуулагдаа гэжэ дээрэ хэлээ һэмди. Ушар нимдһээ ерэхэ жэлдэ эндэһээ шэниисын, обөосой баян ургаса абтаха байха гэжэ таряашад хүдэлнэ.

Туршалга-үйлэдбэрийн ажахыда талха татадаг тээрмэнүүдые, хилэмэ бариад газарнуудые, магазинуудые нэгээрүй һаа, мүнгэ олохын аргагүй байһыень тус ажахын директор Николай Иванович Шолен һайн ойлгонхой.

Мүнөө таряанай тоог дээрэ халуун ажал бурьяна. Таряалангууд дээрһээ 40 мянган центнер шэниисэ, 3500 центнер обөос адхагдаад, сээрлэгдэжэ байна. 10 мянган центнер шэниисын үрэлэнэй таряан амбаарта оруулагдаа. Ажаллашад хоёр халаһаар хүдэлнэ. Зургаан

жэл соо ажаллахадаа, эхэ дүршэлтэй болоһон Александр Яковлевич Помазкин орооһоной тоогые даагинаар хүдэлнэ.

С. БАЛДУЕВ. ДЭЭРЭ: комбайнернууд обөос сэхэ хадаһа; комбайнер Матвей Шохоев Цырен хүбүүнтэсэ; түбэй тоог дээрэ.

Авторай фото.

Үбэлдэ бэлэдхэлгэ ямар бэ?

ГАНСАЛ САЛИН ТҮЛЭЛГЭДЭ БЭШЭ...

Харин Улаан-Үдэдэ дулаан уһа, уурал дамжуулха албатан үбэлдөө һайнаар бэлдэжэ байна гэжэ городой «Теплосети» предриятгийн директор Юрий Вершинин, городой коммунальна ажахын талаар комитедэй түрүүлэгшэ, мэргэй орлогшо Александр Долбак гэгшэд мэдүүлнэ.

Ю.Вершининэй мэдээһээр, дулаан уһанай 265 километр унжагай бүхы городой соргонууд, гадна өөрын котельнитэй үйлэдбэрийнүүдэй 15 км соргонууд заһабарилагдаад, туршалгын дамжуулгада бүрин бүтэн байһанаа гэршэлээ. Илангаяа эхэ хэмжээнэй ажал Терешковой, Пушкинай нэрэмжэтэ гудамжануудта, Карл Марксын нэрэмжэтэ бульварта, мүн гурбадахи магистральда ябуулагдаһан байна. Соргонуудай ехэнхи хубинь нэблэн шэилэлдээ, тэршэлэн 26 котельнитүүдтэ зарим тэды шэнэ түхээрэлгэнүүд тодохдоо.

300 мянган тонно шулуун нүүрһэн болон мазут хоёр ТЭЦ дээрэ эхээр шөөсөлгөдөжэ байна. Мүн Сокол болон Заречный поселогуудай котельнитүүд шатаан гаднаха нүүрһэнэй 70 сүүдхын нөөсэтэй болоод байна.

Гэр байдалай коммунальна хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд шахуу бэлдүүлжэ байһан албатан хото

городой зондо гомдолтой байна. Улаан-үдынхид коммунальна албатанай урда аяар 86 миллион түхэриг үритэй байна. Квартирын түлөө, халуун болон хүйтэн уһа хэрэглэнэй түлөө олон аилнууд мүнгэ түлэнгүй. Шэлэй заводой поселогойхид 3 млн. түхэриг үритэй байна.

Харин аһан шадалаараа оролдожо байһан «Теплосетин» хүдэлмэрилэгшэд дүрбэн һарын турнада салин абаха аргагүй болоод байха юм. Үрийн мүнгэн ганса салин түлэлгэдэ бэшэ, мүн түлишэ, тоһо, соргонуудые худалдажа абахада хэрэгтэй ха юм.

СОШОРДОМО ДОХЁО

«Бурятэнерго» гэхэн акционернэ бүлгэмэй мэдээһээр, энергетигүүд хадаа шулуун нүүрһэндэй урда 50 млн. 700 мянган түхэриг үритэй болошоо. Хэрбээ үрисэ хаагаагүй һаатнай, нүүрһээ танда ашажа эльгэхэгүйд гэжэ занана. Энэ сошордомо дохёо абанһан ушараар энергетигүүд сугларжа, эрид хэмжээнүүдые абаха тухайгаа хоёрлэдэбэ. Нэгэдэхээр, өөһэдгэнэ үритэй абонегтнүүдэй урда мүн аэ эрид шууд эрилтэ табига, үрисэ дари түргэн суглуулхань шухала гэлсэбэ. Үритэй зондо, предриятинуудта зайн гал, халуун уһа дамжуулахаа болихобди гэжэ «Бурятэнерго» мэдүүлнэ.

Н.НАМСАРАЕВ.

ЭКОНОМИКОЁВ ТОГТУУРИТАЙ ҺАЙНААР ХҮГЖӨӨХЭ

Налог татабарин журам бэхижүүлхэ, томо эхэ предриятинууд хүгжөөхэ ба шэнэдхэн хубилгаха талаар Буряад Республика Президентын дэргэдэхи комиссин гэшүүд нимэ гобшолол хэб.

Үнэхөөрөөшье, эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 75 жэлэйнгээ сентябрийн һүүл багта тэмдэглэхые бэлдэжэ байһан Кабанск аймагыс абажа харая. Тус аймаг республика дотороо эгээл түр аймагуудай нэгэнийнь болоно. Байгал шадархи энэ аймаг промышленность, мүн хүдөө ажахы жэгдэ һайнаар, тогтууритайга хүгжэжэ байнхай. Ажалладай һарын дундуур салин хүлһэн дээшэлэ Энээнһээ уламжалан, худалдаа наймаанай шэнэ магазинууд нэгэдэ байрын гэрнүүд баригдана. Аймаг дотор хүн зоной һуудал байдал тогтууритайгаар хүгжэжэ байһыс гэршэлһэн баримтанууд элэ харалдана бшуу. Пүүдэй жэлдэ эрхэгдэй ашаг олзо нилээд дээшэлэ байһаа оной түрүүшын хахал жэлдэ 142,6 миллион түхэриг бюджетэ бүхы шатануудта оруулагдаһан байгаа. Ажалай түлбэрини жас ургалта 52,1 миллион түхэригтэ хүрөө. Эдэ бүгэдын ашаар физическ поурнуудһаа ашаг олзын налог татабаринаа 7 миллион шаг түхэригтэй нэмэлтэ ашаг олзо абтаба.

Кабанский аймагай захиргаан экономикаёо хүгжөө предриятинуудайнгаа үйлэдбэрийн гаргаһан эдлэл хэрэгсэлнүүд дээшлүүлхэ талаар элэхитэй хүдэлмэри ябуулна. Аймагай экономика хүгжөөхэ талаар шэглүүлэгдэн программа болон хуулин хэб документ бэлдэгдэ. Эдэ бүхы үрүлдүнүүд сэдхэл ханаабашыс, һанаа амарха ябадалыс зайсуулна.

Кабанский аймаг хадаа манай республика доторхи эгээл томо аграрно-индустриальна шотаг болоно. Гэбэшье эндэ шилдхэгдэ асуудалинууд үшөө эхэ байһаар, - гэжэ республикын Президент Леонид Васильевич Потанов комиссин суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдэ, тэмдэглэ - Аймаггүй, али хотодо социально-экономическа байдалай ямар байһа бодото доторхойгоор харахын тула ямар дутуу дундануудай ушар байһыс ойлгохо, сэгнэхэ ёһотойбди.

Кабанский аймагта нимэ дутуу дунданууд үшөө дайралдаһаар Энэмнай Выдрино, Ключевка һууринуудай хүн зон бодото байдал болоно. Ушарын гэхэдэ, Сэлэнгэ мэрэнэй баруу бэдэхи хүдөөгэй үйлэдбэрийн кооперативууд һандаржа һалга. Гэбэшье эдэ һуурин тосхонуудай хүн зоной байдалыс һайжаруул талаар хараалагдаһан программыс Леонид Васильевич Потанов һайшаһан байна.

Бага һуурин тосхонуудай асуудалинууд гансал Кабанский аймаг ушарна бэнэ, манай республика дотор доройтон унажа байһан хал арбаад һуурин тосхонууд бии. Эдэлдэ анхаралаа хандуулжа, тэр урьһаламжын кооперативуудые байгуулха хэрэгтэй. Хэрбээ хүн зоной һү, мяхаяа, огородой эдэгээ худалдаагүй һаань, хүн шотагайхидай һуудал байдал һайжархагүй. Хүдөөдэ олзын хэр эрихлэлгэ өөрын онсо шэнжэтэй. Тинимһээ хүдөөдэ олзын хэр эрихлэлгыс һайнаар хүгжөөхын тула бии байгаа юм эс анхаралтайга шэнжэлжэ үзэхэ ёһотойбди. Тини хүдөөгэй худалдаа наймаан кооперативуудта али бүхы юмээр туһалха хэрэгтэй, - гэжэ Леонид Васильевич Потанов гүгэхэдэ хэлэбэ.

Правительствын, аймагай захиргаанай болон предриятинууд хоорондо социально-экономическа харилсаас хүгжөөхэ тух хүлэсэнүүдые бэлдүүлгын ябасыс шэнжэлхыснь республика Президент комиссин гэшүүдтэ даалгаа. «Тимлюйн асбоцемент завод», «Каменский цементный завод», «Каменский түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй завод» гэдэг нэмэл акционернэ бүлгэмүүд уялгануудта амараар бэлдүүлжэ байһыснь шалгаха, Сэлэнгын баруу бэдэ агрофирмнүүдые эмхидхэхэ, заһаһа олзборилхо, буйлуу болбосоруулха, худалдаха талаар артельнүүдые эмхидхэхэ гэхэ мэт асуудалинуудта анхаралаа хандуулаһан байгаа.

«Силикатна завод» гэжэ ОАО-гой, «Шулуутайн талха татаа комбинат» гэжэ ООО-гой асуудалинууд комиссин заседани дээрэмдэ зүбшэн хэлэгдээ. Эдэ предриятинуудта тохсолдожо байһа зорилгонуудта үнигэишье анхаралаа хандуулаагүйбди. Республика дотор нэгэнь предриятэй орхиглонохо ёһотгүй гэжэ Леонид Васильевич Потанов мэдүүлэ. Юуилбэ гэхэдэ, билэ гансал һаа татабаринуудые, ашаг олзонуудые дээшлүүлхэ бэнэ, харин хүн хүдэллэг хүнүүдэй хуби заяанда анхаралаа табиха, һанаагаа зобон ёһотойбди.

Урдын Силикатна заводто шэнэ юридическэ поур бии болго тухай асуудал хаража үзэхыснь Экономическа хүгжэлтын ба галдаа харилсаануудай министрествын, Зоорини харилсаануудай гүрэн комитедэй экономика шэнэгдэн хубилгаха талаар комитедтэй хам Барилгын, архитектурын болон гэр байрын, коммунальна ажаа министрествэдэ даалгаа.

Шулуутайн талха татадаг комбинат туһаа хэлэхэ болоо һаа, энэ байдал айхабтар ороо байна. Эндэ холимог тэжээл гаргалга һэргээһэнэй хэрэггүй гэжэ Хүдөө ажахын болон элэс хоолой министрество тэмдэглэ. Ушарын юуб гэбэл, республика дотор буй үнэгүйгөөр нимэ продукци гаргалдана. Тахья, гахай болон үхэр мал тэжээжэ, томо болгодог шэнэ предриятинууд бишыхан нехуулан гэгжэ, таряа үйрүүлэн бутаргадэ байна.

2010 он болотор мал ажалыс хүгжөөхэ программын зохёогдоло байһандээрһээ Шулуутайн талха татадаг комбинатыс дүүрэн хүсөөр хүдэлгэхын тула шэнжэлхы хүдэлмэри ябуулхыснь республика Президент хүдөө ажахын болон элэс хоолой министр В.В. Буйбал даалгаа.

Буряад Республикын Президент болон Правительствон хэбтэй ай...

Зүүн-Сибирийн Гүрэнэй технологическа университетэй 40 жэлэй ойдо

Эгэ үгэрнүүдтэ Зүүн-Сибирийн технологическа университет жэлэйнгээ ойе эгэлжэ байна. Эрдэмтэдэй энэ гуламтын ага, үүргэ манай бликын хүгжэлтэдэ ой ехэ хуури эзэлнэ алгуу болохогүй.

Улаан-Удэдэ хооно үйлэдбэрийн завод ажа байгаа, талха татадаг мяха-консервын надууд хэлыбэн эгдэжэ, олон янзын кцинуудыг гаргажа Тэршэлэн Улаан-Удэдэ, гэи хууринуудта шленна болон гэр байрын танууд хэзээ ээйхиһээ үргэнөөр эгдэдаг болоо хэмнай. Энэ арадай ажахыда инженерүүдэй, мяха, хооно, тарья, хү гэхэ мэтэ үүдыг болбосоруулан эбэрлэхэ технологиуд хэрэгтэй болоо ха юм.

Унэхөөрөөшье, Зүүн-Сибирийн технологическа университет мүнөө үедэ угаа олон шэглэлээр эрдэм-хуралсалай ажал ябуулжа байхадаа, өөрынгөө бүридэлдэхэдн институтуудыг байгуулаха юм. Жэшээлхэдэ, «Тогтонижонги хүгжэлтын институт» гэхэн дээдэ хургуули экологийн, социологийн, социальна асуудалуудай талаар, мүн менеджмент, публик рилейшн гэхэ мэтын мэргэжэлтэдыг бэлэдхэнэ. Энэ институт хадаа университетэйнгээ эгээн гоё арбадахи байшангыг эзэлнэ. Тэрэ байшангай ара талада мүнөө зун хуралсалай-лабораторно шэнэ байшан баригдашаба.

Экономикын институт мүнөө жэл хуралсалаа хэлыбэн шэнэлэгдэн байшанда эхилбэ. Юуб гэхэдэ, факультэдэй үндэһэн - Экономикын болон эрхэ хуулийн институт байгуулагдаба ха юм. Университедэй бүридэлдэ, тэрэндэ мэдээтэй хоёр институтдаа гадна,

ЭРДЭМЭЙ ЁНОТОЙЛ ГУЛАМТА

Биотехнологийн болон эдэ хоолой инженерийн институт би болгодоо.

Энэ үйлэ хэрэгүүд юу гэршэлнэб гэхэдэ, университет эрдэм-шэнжэлэлгын ажал үргэнөөр, гүнзэгшөөр ябуулжа, хуушанайнгаа «буруунай бэлшээрһээ» гаража байна гэшэ.

Нэгэ ушар ханагдана. Энэ хабар Россиян Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Валентина Ивановна Матвиенко манай университетэй байдалаар хонирхоходоо, арадай ажахыда нэбтэрүүлхэдэ аша тунатай шэнжэлэлдэн анхаралаа хандуулаа хон. Арха шэнэ аргаар эдэжэ байһан лаборатори-цехэй ажалаар, орооно тарья үйлэдбэрлэхэ технологийн шэнэ оньһоор, намарай тоно промышленна аргаар буйлуулаха анпарадаар айлан эхэтэ хонирхоод, университетэй эрдэмтэдэй, шэнжэлэгшэдэй, лаборантуудай ажалда үндэр сэргэлтэ үгөө бэлэй. Унэхөөрөөшье, энэ дээдэ хургуулида олон шэглэлээр шэнжэлхы ажал үргэнөөр ябуулагдажа байдаг, университетэй олонхи эрдэмтэд шэнэ технологийн авторнууд болонхой. Ганса хуралсалда бэшэ, мүн эрдэм шэнжэлгын асуудалуудта ректорат, эрдэмтэдэй совет угаа ехэ анхаралаа хандуула.

Зүүн-Сибирийн университет хадаа Улаан-Удэдэ, Гусинозерск хотодо, мүн хари гүрэндын өөрынгөө филиалуудтай юм. Тусхайлбал, Монгол орондо Улаан-Баатарай болон Сүхэ-Баатар хотын хоёр филиал бии, тэршэлэн Хяатта хотодохи филиалда тамуужанай мэргэжэлтэдыг хургана. Хари Гусинозерск хотодо арбан жэлэй туршада элнэ хүсэнэй болон нүүрнэй халбаринуудта хэрэгтэй мэргэжэлтэдыг бэлдэнэ. Гадна университетэй дэргэдэ технологическа коллеж хүдэлжэ байха юм. Эндэ ерээдүйн оюутадыг олон мэргэжэлүүдэй шэглэлээр дээдэ хургуулийн багшанар хургана. Мүн бэлэдхэлэй тусхай хуралсал университетэй дэргэдэ эмхидхэгдэнхэй.

хуралсалай үрэ дүн дээшлүүлхэ талаар энэ дээдэ хургуулида хуралсалай 36 лаборатори байгуулагданхай. Тэршэлэн интернет-хуралсалыг мүнөө үсын эрилтэнүүдтэ харюусуула үүргэтэй тусхай түб би болгонхой. Энэ түбтэ ганса университетэй оюутад бэшэ, мүн республикын бусадшэ мэргэжэлтэд «ТАСИС» программар хуража байдаг. Компьютерна энэ түб манай республикада эгээн хайнаар эзбэсгүүлэгдэнхэй юм.

Индэһэн хууригай хадан, эрхим бэлэдхэлтэй профессорско-багшалаалгын кадрнуудтай хадан ймагтал энэ университетэй дэргэдэ кадрнуудай мэргэжэл дээшлүүлхэ региональна институт эмхидхэгдэ гэшэ. Мүнөө үедэ тус институт болорно урид дээдэ эрдэмтэй мэргэжэл олгохо зорилготойгоор хүнүүдыг 27 халбарин мэргэжэлдэ хургана, тэршэлэн 8 халбаряар дээдэ эрдэмтэдгэ шэнэ мэдээсэлүүдыг дамжуула.

Мүн Россиян Президентын

программаар хүтэлбэрлэгшэдэй эрдэм мэдэсыг дээшлүүлхэ курсанууд тус университетэй дэргэдэ эмхидхэгдэнхэй.

Хэрбээ энэ дээдэ хургуулида 1997 ондо 31 мэргэжэлдэ хургадаг байгаа хаа, харин мүнөө оюутад 62 мэргэжэлэй шоуса шудална. Технологическа институт гэхэн түүхэтэ нэрээ «университет» гэжэ дэмы нэрлээгүй. Эндэ гүнзэгы мэдээ олон шэглэлээр оюутадта дамжуулахаа гадна, эрдэм-шэнжэлэлгын ажал үргэнөөр ябуула гэшэ.

Дүшн жэлэй туршада энэ дээдэ хургуулийн хүгжэлтэдэ хубитаяа ехээр оруулан эрдэмтэ багшанар олон. Д.Ш.Фроловой габьяа тэмдэглээ хэмди. Тэрэнэй удаа В.Н.Билытриков ажалаа. хүүдэй табан жэлэй туршада университетдыг профессор Владимир Евгеньевич САКТОЕВ толгойло. Энэ нүхэрыг коллектив өөрөө хунгажа, олон асуудалуудыг эрхим хайнаар шийдхэжэ шадаха ёһотой гэжэ этигэн байгаа ха юм. Залуу ректор

унэхөөрөө угаа ехэ ажал ябуулаа, университетдэ шэнэ шатада гаргажа шадаа. В.Е.Сактоев мүнөө жэл хоёрдохиёо Арадай Хуралан депутадаар хунгадаба. Эрдэмтэй талаар проректор профессор А.И.Артюнин, социальна асуудалуудай талаар проректор доцент В.В.Затеев, хуралсалай талаар проректор профессор П.К.Хардаев, экономическа политикын талаар проректор профессор А.Д.Цыремшилон, информатизацийн талаар проректор профессор В.В.Найханов болон факультедуудыг толгойлогшод, кафедрануудыг даагда, олон тоото профессорнууд, эрдэмтэй кандидатууд, доцентүүд урагшаа ханаатайгаар ажалажа байдаг.

Хари гүрэнүүдэй университетүүдтэй нягта холбоотойгоор манай дээдэ хургуули хүдэлдэг гэжэ нэмэхэ ёһотойбди. Германиян, Францийн, Швецийн, Финляндийн, Ирландийн дээдэ хургуулинуудтай хамтын програмнуудыг бэлдүүлнэ, Хятадай, Солонгос гүрэнэй, Японой, Монголой эрдэмтэдтэй харилсаа холбоотой. Хүүдэй гурбан жэлэй туршада зуугаад аспирантууд, багшанар хильн саана хуралсалаа дээшлүүлэн байха юм.

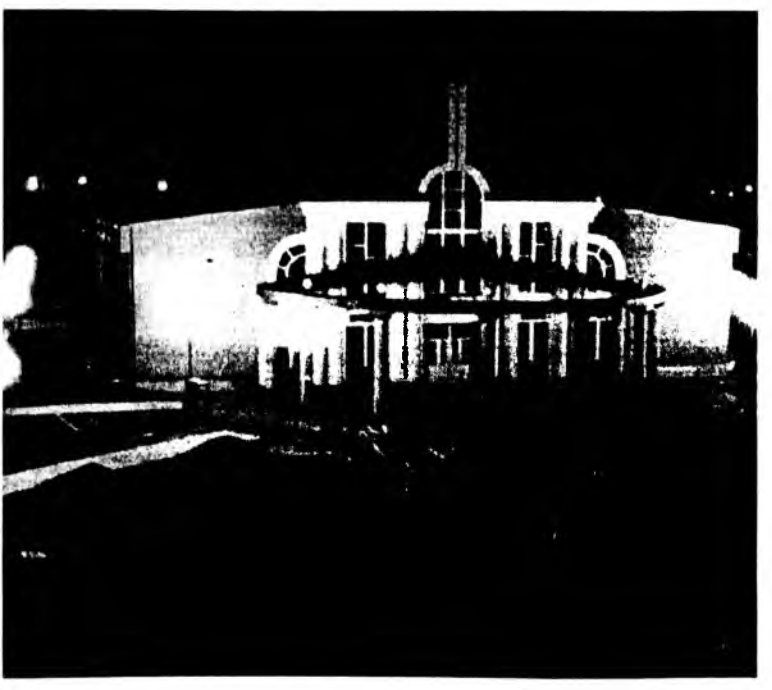
Университет Байгал шадар өөрынгөө амаралтын гэрнүүдтэй байбашыг, Аршаан тойрон барига ябуула. Оюутадай спортивна баазанууд тэндэн бии.

Үсэгэлдэр университет баяр баясхалангай оршон байдалда өөрынгоо Соёлой байшан толлобо.

Николай НАМСАРАЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Россия Федерацийн Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо В.И.Матвиенко (баруун гарнаа), ВСГТУ-гай ректор В.Е.Сактоев; университетэй Соёлой байшан.

А.БАТОМУНКУЕВАЙ, Р.Н.БАЗАРОВАЙ фото-зурагууд.

Октябрин 1 - Наһажаал хүнүүд

АЯТАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

Наһажаал хүнүүдэй интернат-байшанай директор, Россин, Буряад Республикын габьяата врач Б.Н.Намдаков.

Зөөлэн гартай, хайхан үгэнүүдтэй психотерапевт, массажист П.М. Гурьев.

Наранай дулаахан туяа дорю аалин барангаа зугаалхамнай гү?

Ээлжээтэ тарилгаа абая даа...

Һүүлэй үедэ библиотекэдэ уншагшад олошороо.

«Хаанашье ажаһуухадаа, зохидоор, журамтай байха хэрэгтэй», — интернадаг олонштын комиссиин түрүүлэгшэ Б.М.Содномов.

Наһажаал республиканска интернат-байшан байгуулагдаһаар ерэхэ жэл 30 жэлээ тэмдэглэхэ. Энэ уга хугасаа соо тус байшанай газра зоосохи байдал нилээн хубилаа. Гурбан жэлэй саана тус байшанай директорээр Баяржаб Намдакович Намдаков хүдэлжэ эхилээ. Тэрэ гэхээр байшанай хоёрдохн корпусо заһабарилгын ажал хэгдэжэ, мүнөө тэндэ харууһанай 125 хүн байна. Тэндэ ходо хүйтэн, халуун уһатай. Паруул, сэбэр палатанууд соо үнгэтэ телевизориуд табигданхай.

Эмшэлгын санитарна байшанда геронтологическа таһаг нээгдэнхэй, 20 хүнэй һууритай. Эндэ гансашье улаан-үднхид бэшэ, мүн аймагуудай наһажаал зоной байшануудай эрэмдэг бэстэй хүнүүд ерэжэ, эмшэлэлгэ гарадаг байна. Интернат соо өөһэднй поликлиникэ хүдэлдэг юм. Энэнь наһатайшуудла эгээл таарама, үсөөн зонтой, оошор гэжэ байхагүй, гэбэнь бултадаа эрхим врачнуудай харууһан дорю байна гэшэ. Үнгэрөөшэ жэл «Аха захатанай үе» гэхэн Росси дотор бэелүүлэгдэжэ байһан программаар һүүлэй үсын эрилтээр тренажерно зал байгуулагдаа.

Лазерна, ультра абяанай аппарат, мүнөө үсын биотрон гэхэ мэтэ хэрэгсэл физиотерапевтическа кабинет соо бни юм. Гадна тус байшанай байрада эм домой оптово аптека нээгдэнхэй. Үйлэдбэрндэг заводой үнэ сэнгээр эндэ эм худалладаг байна. «Титан», «Мяханай комбинат», бусад худалдаа наймаанай түбүүдтэй хэлсээ баталжа, мяха нүүлөөр, саахараар, талхаар баян байна. Энэ зундаа газарай эдэ элбэгээр тарижа, мүнөө яһала һайн ургаса абаһай. 35 тонно хартаабхаяа хамтын аша туһаар хуряагаа. Паядаа кануста, морхооб, свёклобо поли дээрэхэ хуряжа хадагалха түсэбтэй.

-Ядалдажа байнагүйбди. Шадаха аргаараа байдалаа зохёожо, унтарн хубсаһаяа бэлдэнбди. Мүнөө үдэр бүри прачечнаманай хүдэлжэ, унтарн хубсаһынь угаажа байдаг, - гэжэ Баяржаб Намдакович хөөрэнэ.

Мүнөө эндэ байһан 335 хүнтэй энэхэ элүүрыс мэргэжэлтэ 10 врач хамгаална. Наһажаал зоной 76 хүннй 1-дехи бүлэгтэй эрэмдэг бэстэйшүүл, 109 хүннй 2-дохн бүлэгтэй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадаһан 9 ветеран эндэ ажаһууна. Түрмэхөө гараһан - 18 хүн, гэр байрагүй гуйраншад - 31, орн ганса хүнүүд - 185, архида ороһон гэргүй 27 хүн байна.

Тус интернадаг поликлиникын ахамад врач Галина Владимировна Макеевагэй хүгэлбэри дорю булта шахуу үдэр бүри эмшэлэлгын шалгалта гарана. Галина Владимировна хори гаран жэл эндэ хүдэлнэ. Тааруу зохидоор наһатайшуултаяа зугаалжа, хүн бүхэнэй сэдхэл бодолые ойлгожо, ханааень амаруулжа

хүдэлдэг заншалтай. М.И.Прохорова, Н.Б.Карпова, Г.А.Бондарчук, Г.А.Хандархаева, А.М.Мантханов, Г.Т.Васильева болон бусад эмшэлэгшэд олон жолэй туршлада наһажаал зонтой хүдэлнэ.

Энэ байшанай ажаһуугшад заншалта ёһоор түрэн үдэрнүүдэ, ойн баярнуудта тэмдэглэдэг гэшэ. Һайндэрэй шэмэг болохо, дууша, шүлэг зохёодог наһатайшууд олон юм. Гартаа дүйгэй уран зурааша Г.Бардымов, алшье талаар бэлиг талаантай Ц.Будасв, шүлэгшэн Е.Козулин гэгшэд ямаршье һайндэртэ бусадые баярлуулдаг юм. Тэднэй зурагууд библиотекын зал гоёно. Тус библиотекые дагшаар хүдэлжэ байһан Светлана Чимитовна Цыренжановагай хэлэхээр, һүүлэй үедэ уншагшад олон болоо. Республикынэй зон энэ библиотекэдэ номуудые бэлэглэжэ, нингүүлэхы сэдхэлэй туһаламжа үзүүлнэ. Эндэ гансашье ном уншадаг бэшэ, долоон хоногой нэгэ удаа заатагүй кино харуулдаг юм. Нёдондо жэл Х.Намсарасвай нэрэмжэтэ буряад драмтеатр ерэжэ, «Эрхэхэ наран» жүжэг хараад, ехэл сэдхэлэй хүдэлгэһэн байна. Тэрэ драмын гол үйлэ интернадаг зоной хуби заяа харуулна, хүн бүхэн өөрынгоо ажабайдалтай зэргэсүүднэ, тинмэхээл зүрхэ сэдхэлдэ ойлгосотой, дүтөөр үзгдөө гэшэ.

Саг үргэжэ энэ интернада мэдэжэ артистаар, фольклорно ансамблнууд концерт табидаг юм. «Эгээл эрхим нэхэгшэ», «Эрхимээр сээсүүдые ургуулагша», «Эрхим шатаршан», «Эрхим теннисист» гэхэ мэтэ конкурсууд үнгэргэгдэдэг юм. Козикова Татьяна Ефимовнаһаа гоёор сээс ургуулдаг хүн эндэ үгы юм. Байшанай дахарнууд, фойе энэ эдэшгэ гартай эхэнэрэй ашаар шэмэглэгдэнхэй. Сүлөө сагаа шатарай хюлгын саана үнгэргэхэ олон хүн дуратай. И.Аримпилов, Г.Малакшинов, Е.Неретин гэгшэд интернадаг шатар наада ударидагшад болоно. Дайнай үсын ветеранууд - элдэб мэргэжэлтэй эндэхи наһажаал зон мүнөө үедэ сугтаа байжа, зугаа наадаһа дэлгээнэ.

Нэгэ таһалга соо нэгэ нэгээр гү, али хоёр хоёроор байдаг. Ажаһуугшадтай гурим сахигша, олонштын комиссини түрүүлэгшэ Биликто Манидарасвич Содномов интернадаг жэлэй туршлада байна.

Эндэмнай инвалидууднысые, хажуудань гэр байрагүй гуйраншад байрланхай. Тинмэхээ зарим сагта архиншаднысые орохо. Нэгэ хэды донгодолгын һүүлээр, журамтай болоогүй һаань, энэ гэрхээ гаргаха баатай болоно, - гэжэ Б.М.Содномов хөөрэнэ.

Энэ гэрэй ажаһуугшад: «Шэнэ директорэй ерэхэнэй хойшо, байдалнай ехэ һайжараа, эдэ хоолнысые һаа эдэшгэ амтатай, лаб садахаар эдээлүүлнэ», - гэжэ тэмдэглээ. Инмэ тааруу, зохил

байдал байгуулһан Б. Намдаковичто, бүхы эмшэл ажалшадтаа эндэхи ажаһуу баярые хүргэнэ. Үшөөл оло хүдэлжэ, золтой, ажа амжалтатай ябахыень хүсэ...

Пүүлэй жэлнүүдтэ наһа хүнүүдэй интернадаг гурба Буряад Республикын Презид Л.В.Потапов ерэхэн Росси вице-презид В.И.Матвиенко мүн лэ айлда эндэхи ажалшад ажаһуугшадтай уулзаа.

Ерээдүй сагта нимэ т байшанууд район бүр нээгдэхэ харууһан Республиканска интернат байшанай директор Б.Н.Намдаковой хэлэхээр, Р дунда наһажаал ажабайдалайн һайжараагуу бултадаа ажалтай, эрдэ болоогүй һаань, байда доройтожо, манай байшан орохо хүсэлтэйшүүл олош байха.

Хорин долоон жэлэй туршлада энгэ ахамад Г.В.Макеева хүдэлнэ.

Энэ алтан дэлхэй ямаршье түрэлхид хүүгэдтэ дүтөөр ханагдаха, эртэ хожомын гү шуһаараа хүнүүд түрэлшэхэ, наһажа хүүгэдтэ хэрэгтэй, үрн хүүтэ эжыдэ энэрхы болохо ёһо...

Октябрин 1-нэй һайнда Росси, Буряад Республикын габьяата врач Б.Н.Намдакович бүхы наһажаал зо амаршалжа, интернадаг ажаһуугшадта холодоо зохил байдалда, сэмсэгэрнүүд, эдэ хоо һуухыень хүсэнэ. Зон унтаритай, зөөлэн эдэстэй, бүри зөөлэн үгэнүүдые дуу ута наһатай, хүсэл шадал согтой, зугаатай, элүүр ябахыень хүсэнэ.

Е.ЦЫБЕН

Сохорондын үдэр

АМГАЛАН АЖАЛ УУХАНЬ БОЛТОГОЙ!

Угхаа хойшо, гансашь зон бэшэ, баһал олон бусад яһатан наһатай үндэлжэ ябадаг байгаа ха наһажаал зондоо ходоо хандажа, элүүр мэндэ, н хуухын түлөө үриг оролдоно гэшэ. Тэрэхэ октябрь харын 1-ажаал хүнүүдэй үдэр эхэээ байна. Һайндэртэ Улаан-Үдэ захиргаануудай социальна үдэй хүдэлмэрилэгшэд өйгээр бэлдэхэл хэнэ.

Мүн октябрь наһаһаа эхилээд, декабрь хүрэтэр хотын ветерануудай эмхидхэлнүүдэй конкурс-харалга үнгэрхэ. Эмшэлэлгын газарнуудта наһажаал зоной диспансеризаци ябуулагдана. Энэ һайндэртэ зориулагдан, элдэб хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Мүн Улаан-Үдэ хотын хургуулинуудта дайнай, ажалай ветерануудтай уулзалганууд болохо. «Миний үбгэд, хүгшэд», «Миний эгээл дуратай хүн - үбгэн баабай», «Гэр

булымни уг гарбал» гэхэн темэнүүдээр хургуулинуудта сочинени бэшэгдэхэ. «Жэлнүүд түргөөр үнгэрхэл» гэхэн номой үзэсхэлэн И.Калашниковай нэрэмжэтэ хотын түб библиотекэдэ, ветерануудай түбтэ, бусад библиотекэнүүдтэ «Миний жэлнүүд - миний баялиг» гэхэн номой үзэсхэлэн зоной үзэмжэдэ табигдаха. Улаан-Үдын Советскэ районой захиргаанай социальна хамгаалгын таһагыс даагша

Н.С.Олейникова һайндэртэ бэлдэлгэ тухай хөөрэнэ: - Манай захиргаанда «Үүдээс эслиһэн үдэрнүүд» үнгэрхэ, эд зөөри багатайшаг наһажаал зондо мүнгэн туһаламжа хүргэгдэхэ. Баһашь элдэб хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Жэсээлхэдэ, «Живет дерево, живет человек» гэхэн залуушуулай хэмжээ ябуулга сентябриин 27-до үдэрэй 12 сагта Бурядай драмын театрай газар ябуулагдаха. «Прогресс» кинотеатрта ветерануудта түлөөһүгүи сеансууд үнгэргэгдэхэ.

Байгаалин, түүхын музейнүүдтэ түлөөһүгүи харалга эмхидхэгдэхэ. Тинн районой «Мелиоратор», «Авиатор» гэхэн соёлой байшанууд соо, хургуулинуудта наһажаал хүнүүдэй һайндэртэ зориулагдаһан үйлэ хэрэгүүд ябуулагдаха. Наһажаал зонойнгоо элүүр мэндэ, ходоодо баяртай, хүкюун хуухыень, үри хүүгэдэйнгээ, аша зээнэрэйнгээ харууһалгатай, үшөөшье үндэр наһа наһалхыень хүсэе.

Янжама ЖАПОВА.

Дулма тэбшин дулаахан шарай

Энэй аймагай Харбяануудай Мейһотто гэжэ газарта мейһоттоной гэр бүлэ олон жэлэй байан-буи ажарууна. Нима тана гэжэ айлайхи сэлэи хүндэтэй, ажалшаа мэдээжэ бүлэ юм. Олон үдэ гэр бүлүн эсэе Нима мейһоттодо жэлэ наһа бараһан бүхы наһаараа хүдөө манда хүдэлжэ, эрхим маториуудай тоодо ородог. Үхибүүдын мүнөө гэр һанагдаха Дулма мейһотто эжыгээ харалжа, эбтэй ууна. Дулма тэбшин Харбяануудта түрэн, бага балиар элэб бии, ондоо ала руу ошохо дурагуйб. - гэжэ Дулма тэбшин хэлнэ.

Эрэн дотор боложо байһан үйлэ хэрэгүүдые мэдэхэн, дуулаһан, сэнхир экранар дамжуулагдаһан политическэ үйлэниүүд тухай хэлэжэ байдаг юм. Түрэлшотатиа үдэр бүри наранай туяа угтажа, оришон мейһоттоной байгаалин үзэсхэлэн һайхан амисхалыень бэсэдэ шэнгээжэ, газар дэлхэй дээр, тоонто шотатань ходоодоо амгалан байхыень бурхандаа зальбардаг юм. - Нютагай һайхан газарта оришодог юм. Хойломнай - Саян хада, урданнай - Хамар Дабаан. Сэлэи соогуурнай Харбяанууд горхон урдадаг, улаагана намар элэб бии, ондоо ала руу ошохо дурагуйб. - гэжэ Дулма тэбшин хэлнэ. Аба эжынгээ захиалаар бүхы табан хүүгэдэнь гэр бүлөөрөө мүн лэ шотатан тубхшынхэй. Нима таабайн һаруултомо гэртэ орожо, Дулма тэбшинтэй зугаалхада, аятайхан даа. Үнэгэрһэн он

жэлнүүдые дурсажа, үри хүүгэдэйнгээ бага балиар наһан тухай заатагуй хөөрэлдөөн болодог юм. - Таямтай гараһаа хойшо бархирдаг, муу зантай хүүхэн һэн даа. Түрэнхэйнгөө һүүтэр өөрөө эхээр үбдэжэ, түрүүнээр ядалдаа бэлэйбди. Хоёр жэл болоод, Коля хубуунай гараһан юм. Энэһий номгон, аалин хубуун, мүнөөшье тымэ зандаа. Дүрбэн хүүгэдэй бэс бэсхэн хоёр жэл дүүнүүд юм. 1959 ондо Тамара түрэнхэй, һүүтэр Никита гараа, одхон Нанзат хубуунай 1965 оной, - гэжэ Дулма тэбшин хөөрэнэ. Мүнөө «муу зантай» Таям эжыг гурбан хүүгэдэй эжы, Сергей Николаевич Зайсанов бата пайдалтай нүхэртэеэ баянталыр ажарууна. Айлай эхэ эжы, эжы мэтэ бултыень дахуулжа, байра байдалыень зохёдог, заншатай. Валера хурьтэнгэйнь, Коля, Никита хубуудынь хүүгэд, Дулма

тэбшин аша зээнэр олон юм. Хайрата нагаса эжыгээ эмшэлхэ медколледжын хурагшаад Виталина, Валя басагад байна. Шамбай шадалтай Владик, Гена - хамта дээрэ 7 аша хубууд хүгшэн эжынгээ түшээ болоно. Нима таабайн наһан болоходо, эсэжынгээ тракторта хууһан Никита хубууень нэгэл хараа наа, саашаада мартахагүйт. Сахиур сагаан саһанай унаад байхада танилсаа бэлэйбди. Бэсэр үндэр, мейһотто хара томо шототэй, хара шарайтай, эсэжээл наань... Нютагай зон «Анкл бэис» гэжэ түрэншье мэрэгнээр нэрлээ ха даа. - Гараха болзорһоо урид дэлхэй дээрэ бии болоһон юм. Докторууд «энтэһий хүн болохогүй» гэжэ хэлээ һэн. Үдэр бүри харууһанай, заа заханаар эдэг, үүлһэнэй ашаар һайн шарайда ороо һэн. Хэлмэдэбэ, шилэ үндэр томо хубуун болохо гэжэ, - гэдэ, Дулма тэбшин уринаар тэбшхилэ. Мүнөө хоёр хүүгэдэй

эсэжэ Никита Нимаевич эсэжынгээ угай заншал алдангүй, эрхим механизатор гэжэ тоологдодог. Мүнөө дээрэ Дулма Лопсоновна одхон Нанзат хубуунтэеэ хоюулан ажарууна. Нанзат Нимаевич хургуулидаа физкультурын багшаар хүдэлнэ. Лопсоновтоной бүлэ хамтаараа хам ажаллаа хэжэ, бэс бэсэдэ туһалжа байдаг заншалтай. Үдэр бүри үри хүүгэдэнь, аша зээнэрэнь тэбшигээ эрвэжэ, заатагуй ороод гарадаг юм. Дулма тэбшин ороһон зоншье дулаанаар угтажа, налгай зугаа дэлгээжэ хуудаг зантай. Хүндэтэ тэбшин дулаахан шарай, сагаан һайхан сэдхэлэй эсэи үгэнүүд хүүгэдэнь ухаан бодолдо аргагүй ехэ нүлөө үзүүлжэ, ажсабайдалай юрьесн соо амгалан байдалай ольтирог мэтээр үзэгдэнэ ха гү?..

Е. ГАЛТАЕВА.

Сагаан сэдхэлтэй хүгшэн эжы, үбгэн абанартаа

Хүгшэн хүнэй наһа гэрэлтүүлһэн ашанарынь, зээнэрэнь дулаахан үгэнүүдээр төвдэй тэбшинэр, үбгэн баабайнууд тухайгаа хөөрэнэ:

Наташа, 15-тай, 1-дэхи хургуулиин хурагша:
- Намда нагаса эжы бии. Миний наһахада, 5 ашанарһаа нагаса эжымни эгээл эхээр намда дуратай.

Юлия, 15-тай, 1-дэхи хургуулиин хурагша:
- Хүгшэн эжы, үбгэн баабайдаа эхэ дуратайб. Жэшэнь, хаа-яа хургуулидаа үлэхэдэм, намайе хараалаггүй, минн лэ һайнаар ойлгуулжа хөөрэлдэлэб.

Женя, 5-тай:
- Нагаса эжымни эгээл һайн хүн. Би эжыһээ эхээр нагаса эжылдэ дуратайб.
Женя, «Байкальские перспективы» гэхэн хургуулиин 3-лахи классай хурагша:
- Миний хүгшэн эжы Ольга Иосифовна гэжэ нэрэтэй. Бухгалтераар хүдэлдэг. Үшөө амтатайгаар пирог баридаг. Эжымни проводнигоор хүдэлдэг, ажалдаа ябахадань, хүгшэн эжыгээс байдагб.

Үбгэн баабай, хүгшэн эжы хоёртой хадаа эхэ баяртайб. Зарим үхибүүдтэ тэдэ үгы байдаг. Намда үбгэн баабай, хүгшэн эжы хоёртой бии хадань, тэдэндээ эхэ дуратайб.

Сереза, 13 наһатай, 42-дохи хургуулиин хурагша:

- Намда үбгэн баабай бии. үбгэн баабаймни һайн сэдхэлтэй хүн. Миний наһахада, энэ эгээл - эгээл һайн хүн. Намайе үбгэн баабаймни машина жолоодожо хургадаг, хоюулаа хамта машинын эблэрхэлэ заһадагбди.

Катя, 12-той:
- Намда ганса хүгшэн эжы бии. Хүгшэн эжымни һайн сэдхэлтэй. Пураһалдамни ходо туһалдаг.

Гиливанова Вика, 10-тай, 14-дэхи хургуулиин хурагша:
- Нагаса эжыдээ эхэ дуратайб. Нагаса эжымни намайе «Озорняшки» ансамбляда дахуулжа абаашаа, хүгжэмэй хургуулишые хоюулаа ошоо һэмди. Амтатайгаар эдэе хоол шаналадг.

Афанасьева Ксения, 14-дэхи хургуулиин хурагша:
- Намда нагаса эжы бии. Тэрэ Кемеровскэ можын Маринск тосхондо байдаг. Би нагаса эжылдээ эхэ дуратайб.

Янжама ЖАПОВА. Автораи фото.

ЭМ ДОМТО АРШААНУУД

Республикын элдэб нотагууд-
наа олон бэшгүүд манай
редакцида ерээжэл байдаг. Тэдээн
сооноо ажалшад Хүшэгөөрэй,
Алын, Үмхэйн аршаанууд ямар
бэ, ямар үбшэ аргалхада
туһатай, байра байдалын хэр

бэ, мүн ямар аргаар хүрэмэ
болохоб гэхэн асуудалнуудта
харюусахыемнай гуйдаг гээшэ.
Мүнөө танай анхаралда
нотагайнгаа аршаануудые найн
мэдэхэ Владимир БАТОВОАЙ
статья дурадханабди. Тэрэ өөрөө
Хүшэгөөр нотагай юм.

АЛЫН АРШААН

Алын аршаан Алла тосхонһоо
7 модоной зайда. Баргажан уулын
ташалаанда, огторгой тулама
нангин Бууралтаар ба Сахилтаар-
шулуун байсануудай хормойдо
оршодог. Тус аршаанда 75 янзын
үбшэ аргалдаг булагууд бурьялна.
Аршаанай халуунинь 55-70
градус болодог. Алла горхойной
баруун хадын хормой дороһоо
томо шулуунай нүхэн сооһоо,
бүлүүр станцияр уһа бүлэһэндэ,
халуун аршаан соробхилжо
байдаг.

Алын аршаанай хүхүүр
(ванна) соо тунгалаг сэбэр, элһэн
ооортой. 2 хүхүүртэ нэгэн дороо
тус тустай 4 хүн орохо аргатай.
Эндэ халуун аршаанне хүйтэн
болгохо тусгаар соргонууд бии.
Алын аршаан хүл, гар, нюрга
аргална, хото, нюдэ, арһанай
үбшэ эмнэнэ.

Бууралтаар болон баабай
Сахилтаар хатанда хонёор
мүргэжэ, аршаанда хүртэһэн,
амарһан түрөөгүй эхэнэрүүд
үхибүүдтэй болоно.

Алла горхойнне үгээн 2000
метрэй зайда ошоходо, хадын
оройһоо мүнэн сагаан уһан
аяар дээрһээ хааян-хүүсн унажа,
тунгалаг уһатай Алла горхойной
сээлнүүдые тэжээдэг. Тэрэ
сээлнүүд соо хара хадаран,
зэбгэнүүдэй дээшэ доошоо
шуумайхань элээр харагдана.
Аршаанда амараашад сүлөөтэй
сагтаа садатараа эдихэ загана
барилдаг. Хадын хара хадаран
гарган, томонууд байдаг.

Алын аршаанда зундаа хоно
батагананьсегүй, надхама үдхэн
мойһоор хунагдаһандаа, анхилма
зохилхоноор хамар сорьедог.
Агаар сэбэр, хүнэй бэс эндэ гэнгэ
хүнгэн болошодог.

Алын аршаанда Дэрэнэй
колхозой амаралтын байһан
апрель һараһаа ноябрь һарын
дүүртэр ажаллана. Эндэ дулаан
байра, хүнэй унтаха, амарха
хэрэгсэлүүд бии. Гансал эдэс хоол
амараашад асарна. Улаан-Үдэһөө
Алла хүртэр автобусоор гү, али
өөрынгөө машинаар ошожо
болохо. Путёвко үнэгүй, аршаан
дээр гү, али Алла тосхондо
колхозой конторо соо худалдана.

Наяхан Дэрэнэй сомоной
түрүүлэгшэ болон колхозой дарга
Бадмажаб Самбаевич Бадмаевич
уулзахадамни, ингэжэ хэлэбэ:
«Доро оршодог хүхүүр (ванна)
гээшэ ошоһон 100 гэнхүүртэй
дамжуур-харгы бодхоогообди.
Хүхүүр шонээр баряабди. Мүнөө
жэлдэ амархаяа болон бэс
аргалхаяа ерэгшэдтэ байра байдал
бэлдэбди». - гэжэ тэрэ мэдүүлэ.

ХҮШЭГӨӨРЭЙ АРШААН

Хүшэгөөрэй аршаан Уланхаан
тосхонһоо 3 модоной зайда.
Баргажанай хадануудай боорини
үбэртэ үдхэн ой тайгаар
хүрээлэгдэһэн, ая гангаар
бүрхөөлдэһэн үзэхэһэн гостазарга
оршодог юм.

Аршаанай халуун шабар,
уһанһинь үдхэн хуһануудай дуида,
ногоон шабарһаадаарнь
бүрхөөлдэһэнэй. Хүшэгөөрэй
аршаанай уһаар, шабарай шэгитэ

домоор хэдэн мянган хүн хүл
гараа, һүүжэ могоо, нюргаяа, бэс
мүсээ аргална, хото дотороо,
арһанай элдэбнэй үбшэнүүдые, яра
парха эдэгэнэ. Аршаан уужа, эдэ
хоолдо ороно. Нэгэ хэды нимэ
удхатай уһарнууд тухай дурдаха
һанаан бии.

Манай Дэрэнэй колхозуудай
полевой станууд 100 модоной
зайда Хүшэгөөрэй оршодог. Дайнай
һүүлээр нотагайнмай залуунууд
- 16-17-той басагад жэлэй дүрбэн
сагта, шангаая үбэлэй янгинама
хүйтэндэ молотилка, триер
эрьюулхэ, бүхэдөө хүрэмэ саһан
соо Түрхэ, Соболиха,
Баргажанай-Адагай модо
бэлдэдэг, хүндэ хүнгэр ажалда
ябадаг бэлэй. Тэдэнэй нэгэн, мүнөө
Уланхаан тосхондо ажаһуудаг
Зинаида Ухниова ингэжэ хөөрөг:
«Би 3 жэл соо гэртэ харяагүй
хүдэлөөб. Хабаргаа гаряа
тарихаш, зундаа шүүрхэнүүдые
отолхош, наар хахалхан, намаргаа
гаряа хуряахан, үбэлдөө
модо бэлдэхэн - ажал ингэжэ
һубариха. Хэдэн жэл соо сагаан
эдэ үзэнгүй ажаллаһандаа,
үбэлдөө хоолой һужуураа булта
үбэлшөө һэмди. Тэд 100 модондо
гэртэ ябагаар ошохогүйш. Тэрэ

уһын 1932-33 онуудай басагад
гансал Хүшэгөөрэй аршаанда
шабарга орожо, һутуурайһаа
хабдарые эдэгэнгэ бэлдэбди».

«Олон жэлэй турһада сагаан
эдэнэй зүйлнүүдые эдэггүй
ябаабди, модо бэлдэхэлдэ хүйтэн
байрада байгаабди. Гансал
Хүшэгөөртөө ерэжэ амарһандаа
бэс аргалаабди. Пайн лэ аршаан
лаа»

Дайнай ветеран Дарижаб
Рабданов ингэжэ хөөрөгшэ хэн:
«Дайһаа амиды бусхан
фронтонигууд Хүшэгөөрэй
аршаанай ашаар хүл, гараа
аргалаабди».

Волгоград хотоһоо дайнай
инвалид Георгий
Целовальников Хүшэгөөрэй
аршаанда 3 дахин ерэд,
тулуураа орхижо, гэртэ оуһаа
бэлэй.

Баянһаа Ханжа Ламажанов
олон жэл соо ябадаггүй байгаад,
аршаанай шабарай ашаар
ябадаг болоо.

70-80 онуудаар Хүшэгөөртэ
нэгэн доро 1000 хүн бэс
аргалууддаг, майханга хото
зундаа болодог хэн. Харин 90-ээд
онуудаар зон үсөөрөө, харин
педондо жэлһээ амараашад
олонороо. Би өөрөө Хүшэгөөрэй
хүм. Эндэ ямаршые ажалда
хүдэлхдөө, аршаана болбосон
түхэнгэй болгохын түлөө
оролдожо ябааб. Эндэ зунай
кинотеатрай, фельдшерскэ
пунктын байһан барилдаа.

Владимир Вандаевай
оролдолгоор аршаанай амардаг
гэрнүүдые тойруулжа, палисадник
бодхоогообди. Амаржа,
эмнэлүүлжэ байһан зон 300-гаад
метрэ оршоһон булагһаа уһа
абажа, хада өөдэ зоохэ баатай
болодог бэлэй. 1986 ондо аршаан
уруу зайн галай утаһа гагажа,
гөлдөө гүнгэһы худга үрмдөөбди.
Үшөө тингээд 1961 ондо
Хүшэгөөрэй болон Намсамаанай
голые хатааха гэхэн эндүүтэй
гүсэбүүдэй табин даад байхада,
Дэрэнэй совхозой Уланхаанай
өдөлөһинэ эрхилэгшэ байһандаа,
Хурамхаанай ИМК-да 200 гектар
ашан хатаада оробо гэжэ хуурмай
документ дээрэ гараа габижа
үгэһэн хүм. Гадна 1974-1985

онуудта БАМ-ай олон зуугаад
хүсэтэ техникэ, машинануудһаа
аршаанай оршон тойронһинэ
хамгаалха хэрэг гараа бэлэй.
Тингэжэ Владимир Вандаевич
Дамдиновые аршаанай
директорээр томилбо. Владимир
Вандаевич аршаанай болон
шабар шадарай могойнуудые
хюдаха ушар огто болуулжа
шаданан юм. Эндэ ожорһо
сабшаха, мал бэлшээхэе
болшоо.

Домтой аршаан булагуудаа
абаралсаһадай нэгэн байһандаа
мүнөөшье бологор омогорхо-
лобди.

Мүнөө Хүшэгөөрэй аршаанай
ара талаа модо бэлдэнэ. Энэ тон
буруу Юуб гэхэдэ, эндэ аршаан,
шабар хадын гол горхонуудтай
нэгэ һуудалтай бшуу. Тингэжэ
аршаанай шабар хорожо эхилэ.
Аймагай болон Уланхаанай
сомоной дарганар аршаанне
тойроод модо отолхые огто
болуулха зэргэтэй.

Н ю т а г а й н г а а
алдартга аршаан тухай
шүлэгтөө эндэ дурдаха
дуран хүрэнэ.

ХАНГИЛ ШОБХО

Бооринүүдээр
бүхэлхэдэи
Хурамхаанай
аймагай
Хоймор нотагай
Хүшэгөөрнай
Олон үгэһэн

Аршаан мандаа буйлуулта.
Хүтэл байса
Хотоймо баян эхэтэйи,
Шэргэхэ, хорохогүй
Шэблэгтэ-Бүхэ баабайтайи,
Тэрэм байсаһаа
Тэнхэ тахир һудалтайи,
Эдэр наһаһи
Эгээ шамтай холбоотой,
Сагай дууһида
Снүү байһани, Хүшэгөөрн!
Үдэр, һуһинь
Үрэгтэ юһинь устани,
Амар хадын
Аша-Дурна, Амарһаа,
Ашарта БАМ-ай барилшад,
Минск, Москва,
Мунги тоһоно
Хоймо гүгэй
Эвсн, жад угсаатан,
Урда хойни
Ураг, худанар буттааран
Үрдэбдэжэ ердэжэ,
Ашаата Бурядайи
Аша дүүрэр гарбатан
Тингэи тоһоон барина,
Торго магнал холбоно,
Харһын аанда халтарһан
Хорн, Ярууны һаһилшад,
Хэжэжэ, Азын таряашад
Үһэн дэжэһын баяраар
Үрэгтэ эдэнэй дэжэжэ,
Уулзана шамтай, танилсана,
Үс наһандаа урмашаһаар
Халхасана шамтай, Хүшэгөөр,
Энхэ мүнхэ энэ нотагай
Энэ эртэ түрэгшэ хубитайи,
Ашар солынь түгээрэхэ
Аһан эхэ үршэнэй!

ҮМХЭЙН АРШААН

Улаанхаан тосхонһоо
Тааза-Уоян харгыгаар ябах
модоной зайда Баргажан
олтирогто Үмхэйн аршаан
оршодог. Аршаанай хүн
уһан сэбэр, тунгалаг. Аршаан
хайр ооортой. Ооорһоон
аршаан соробхилон гаран
эндэ тусгаар соргоһоо
аршаан бурьялан гэржэни
Аршаанай халуунинь
градус болодог. Хүхүүр
хүйтэн аршаанай уһан с
урладаг.

Би нотагтаа ажалда
Үмхэйн аршаанда хүхүүр
хүнэй байха гэр барһан
1981 ондо эндэ трансфор
тодхожо, совхозой хүсөөр
соогуур эшгэ хүсэ дамжуул
татаабди.

Улаан-
транспортна предпри
начальник В.Г. Ивановтой
гэр байрануудые, ст
бодхоогообди. Эндэ хү
нюрга аргална. Үшөө т
элыг, боорэ аргалдаг ар
хадын үбэртэ бии. Аршаан
талаар Баргажан мурэн
зэбгэн, хадаран олон. Ам
һоно батаганаан үгы, ага
сэбэр, арюун, тунгалаг. Н
жэл Уланхаанай колхоз 2
амаралтын байһан бодх
Хүшэгөөрэй болон Ү
аршаануудта путёвко
Улаанхаан тосхоной со
Советтэ, колхозой кон
худалдалдаг. Амаргаһад г
элэс хоол абаад ерэхэ шот
Хүшэгөөрэй аршаан
автобус ябана, харин Ула
тосхонһоо Үмхэйн арша
хүргүүжэ болоно.

Ехэ бороотой үдэр
Улаан-Үдэ - Хурамхаан -
Хүшэгөөр гээд ябахда
Юуб гэхэдэ, Майск тосх
Хүшэгөөр ошоо һаа, Бот
хүүртэр Баргажан мур
гаржа болоно.
БАМ-ай барилгын үсдэ
Минсесые Үмхэйдэ харуул
табжа, барилгашадай эл
ашаһаа аршаанаа хам
һэмди.

ҺЭЮУГЭЙ (СЭЮУГЭЙ) АРШААН

Баргажан мурэнэй урда
Самаахай нотагһаа арба
модоной зайда тус ар
оршодог юм. Энэ арша
уһанһинь 70-80 градус халу
аршаан үндэр хадын үб
Түхэрэн нуурһаа эхи а
Манай нотагта эвсн
аршаан гэжэ тоологдо
ондо Халхархай гол дээрэ
Рабдановай хүтэлбэри доро
барюулаабди. Малһал,
жэлэй ямаршые сагта
(Сэюугэй) аршаанда
хүрэдэг болоо бэлэй.

Владимир БАТ
России соёлой г
хүдэлмэр

Эртэ урда сагнаа хойшо манай Буряад орон багцагар томо, хүдэр шамбай бээтэй, бар хүсээтэй, балсан бүдүүн гартай, гартаа шүрбээтэй, хүлдөө гохо дэгээтэй, гаһар хүндэ шэгнүүртэй барилдааша баатар хүбүүдээрээ алдаршанхай байһан гэшэ. Нютаг бүхэндэ баатар хүсээтэй хүбүүд ажаһуудаг, домог сууда гарадаг байһан юм. Иимэ хүсээтэн тухай үльгэр онтохонууд соо түүрээгдэдэг һэн. Буряад ороной суута барилдаашан, СССР-эй спортын мастер Илья ГАРМАЕВ тухай хөөрэхэмни.

Илья Гармаев 1954 оной мартын 9-дэ Мухар-Шэбэрэй аймагай хүхын-Булаг нютагта түрэнэн юм. Модон шорой Морин жэлдэ түрэнэн мантан томо хүбүүндээ габжа солотой лама байһанаа, барилгашанаар ажахыдаа ажалладаг хүдэр томо бээтэй эсэгэнь Санжа Цыденович түбэд гү, али буряад нэрэ үгэжэ ядаагүй һааб даа. Магад, эндэ ородой суута баатар Илья Муромецай нэрэ эхэ, эсэгын дура татаһаншье байжа болохо. Наалишанаар ажалладаг эхэнь - Дагзама Дараевна Дамбадугарова наһанайнгаа нүхэрһөө хори дүү байһан юм. Эсэгынгээ 46-тайда алтан дэлхэйн шарайе хараһан Илюша хүбүүхэн үльгэр соо хэлэгдэдэгэй ёһоор хоног үнгэрхэ бури хониной арһанда, үдэр үнгэрхэ бури үхэрэй арһанда багтахаяа болёо һэн ха. Иигэжэ һүтэ гүүнэй унаган һэн тула тэрэ хурдан хүлтэй, хүдэр шамбай бээтэй хүн болоһон гэшэ.

Хушуун-Үзүүрэй дунда нургуулида хуража байха үедөө багцагар томо бээтэй хүбүүн барилдаад туршадаг, эдиршүүлэй дунда энэ тэрэ мурисөөндэ хабаадаг байгаа. Нэгэ мурисөөнэй үедэ хурса хөрхо харасатай тренер М.Л.Балдаев тэрэниие обээржо, һуралсал, хорилго хэбэл, энээхэн хүбүүнһээ үрэ гараха байна гэжэ ойлгоодхон һэн. Абаһаар лэ һанамжаа тэрэндэ хэлэбэ ха. Тиигэжэ нютагтаа 9-дэхи класс дүүргээд, Илья Гармаев Ивалгын дунда нургуулида хураһаяа орожо, 1971 ондо тэрэнээ түгэсхэнэн юм. Жэлэй турша соо эндэ хурахадаа, эдир хүбүүн дүрэ буляалдалгын барилдаанай нюсануудые таажа, түрүүшын амжалта туйлаа һэн. Сагаан һанаатай, эрилтэ ехэтэй түрүүшынгээ тренер Мэлс Лазаревич Балдаевые тэрэ мүнөөшье хүрэтэр сэдхэлдээ дүтөөр, дулааханаар һанажа ябадаг.

Тэрэл жэлдээ Илья Гармаев Буряадай хүдөө ажахын институтдай агрономическа факультетдэ хураһаяа ороо һэн. Эндэ хураха үедөө тэрэ тренер В.В.Баймеевэй хүгэлбэри дорой хорилго хэжэ, мэргэжэлээ дээшлүүлһэн байгаа. 4-дэхи курс дүүргээд, һуралсалаа

манай багшанарай институтдай физическэ хүмүүжүүлгын факультетдэ үргэлжлүүлхэдээ, тренер В.Н.Ивановой харууһан дорой арга дүрээ мөлиһэн, мэргэжэл шадабарияа нарижууһан байха юм. нургуулияа дүүргэжэ, дээдэ эрдэмтэй багша, тренер болоод, 1980 онһоо сэрэгэй алба хэхэдээ, олон арбаад барилдаашадые хургажа хорихон байгаа.

Спорт эрхилхэ үедөө Илья Гармаев туйлай ехэ амжалта, илалта туйлажа, Буряад ороной суурхууһан габьяатай. Тиихэ үедэ манай республикада хүндэшгэ болон хүндэ шэгнүүрнүүдтэ тиимэ олон, бэлигтэй бэрхэ бүхээшүүл байһан юм гү даа гэжэ хэлэхэ, һанаха хүнүүд олдоходоошье магадгүй. Сэхьень хэлэбэл, мүнөө эдэ шэгнүүрнүүдтэ барилдадаг хүбүүд тон үсөөн болошонхой, минии һанахада, иимэ томо бээтэй үхибүүд түрөөл юм ааб даа. Гэбээшье эдэниие бээдэржэ олоод, хургажа, хорихо талаар тренернүүд үүсхэл эдэбхией һуларуулаа гэбэл, зүйтэй ха. Үнэхөөрөөшье, урдандаа манай Буряад орондо гаһар хүндэ бээтэй, гоё һайхан арга дүрэтэй хэдэ олон хүбүүд барилдаанай хибэс дээрэ гаража, хаба шадалаа туршадаг байгаа гэшэбэ?! Эдэмнай 100-һаа 140 хүрэтэр килограмм шэгнүүртэй байгаа. Тэдэниие дурдан тоолобол иимэ: Мүнхэ Мункожаргалов, Юрий Шмаков, Игорь Тютрин, Михаил Елбаскин, Владимир Рострецов, Цыдыл Иванов, Анатолий Лезнов, Юрий Санданов, Николай Иванов, Николай Палкин, Алексей Мархаев, Вячеслав Мархаев, Илья Гармаев болон бусад Буряад оронойнгоо нэрэ

хүндые амжалтатайгаар хамгаалһан намтартай. Эдэнэй дундаһаа Илья Гармаев хурса одон мэтээр яларһан байха юм.

ТЭРЭ дүрэ буляалдалгын барилдаагаар республикынгаа 20 дахин чемпион болоһон, Россин чемпионы нэрэ солодо хүртэһэн, СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мурисөөндэ И.Гармаев хабаадахадаа, Олимпиаһан наадануудай чемпион Илья Матэ (Украина), Европын чемпион, уласхоорондын классай спортын мастер Борис Бигаев (Осети), уласхоорондын классай спортын мастер Николай Скрыпник (Белорусси) гэгшээдые илаад, түгэсхэлэй нааданда дэлхэйн чемпион Салман Хасимиковтэ (Чечня) шүүгдэжэ, мүнхэн медалээр шагнагдаа бээлэй.

Россин арадуудай зунай Спартакиадын Ленинградой областиин Кириши хотодо үнгэргэгдэхэдэнь, нютагайннай хүбүүн суута совет барилдаашан - Олимпиаһан наадануудай хоёр дахин чемпион Сослан Андиевтай уулзахадаа, 7:0 тоотойгоор шүүжэ

спортын мастер Адыя-Түмэрье, дархан абарга, уласхоорондын классай спортын мастер Хада-Баатарые диилэжэ гараа һэн.

1984 ондо СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнуудэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мурисөөндэ И.Гармаев хабаадахадаа, Олимпиаһан наадануудай чемпион Илья Матэ (Украина), Европын чемпион, уласхоорондын классай спортын мастер Борис Бигаев (Осети), уласхоорондын классай спортын мастер Николай Скрыпник (Белорусси) гэгшээдые илаад, түгэсхэлэй нааданда дэлхэйн чемпион Салман Хасимиковтэ (Чечня) шүүгдэжэ, мүнхэн медалээр шагнагдаа бээлэй.

Россин арадуудай зунай Спартакиадын Ленинградой областиин Кириши хотодо үнгэргэгдэхэдэнь, нютагайннай хүбүүн суута совет барилдаашан - Олимпиаһан наадануудай хоёр дахин чемпион Сослан Андиевтай уулзахадаа, 7:0 тоотойгоор шүүжэ

олохон зохиолнуудые уншаһан

Илья Санжиевич нютаг хидайнгаа дунда хүндэтэй Тиин Хушуун-Үзүүрэй нютаг залуушуулай, мүн «Спортив Бурятия» гэжэ партиин хамг суглаанууд дээрэ И.С.Гармаев хунгуулийн Хушуун-Үзүүрэй дахи округһоо Буряад Республикын Арадай Хурал депутатта кандидатдаар дэжүүлэгдээ һэн.

- Хүдөө ажахын институт хурахадаһан, би тэрэниие хорилго хүм. Тэрэ манай арад түмэн хэмжээгээр абажа хаража ёһотойл баатарнай болоно. Ии хүндэ шэгнүүртэй барилдаашан мүнөө манайда үгы. Суурбаанай долоо дахин абарга бүхэ болохо гэшээ айхабтар амжалта гэшээ, - гэжэ ветерануудай дундаһаа дэлхэйн чемпион, Россин габьяата тренер Виктор Васильевич Баймеев хөөрэнэ.

- Тэрэ үнэн сэхэ ажаллаар

АБАРГА БҮХЭ

Россин спортын эрхим түлөөлэгшэд

зэргэнүүдтэ хүртөө һэн. «Абарга-бүхэ» гэхэн нэрэ зэргэдэ хүртэгшэдэ «Буряад арадай бүхэ барилдаагаар спортын хүндэтэ мастер» гэжэ нэрэ соло олгогдодог юм. Ушар иимэһээ Илья Санжиевич Гармаев хадаа энэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн үсөөхэн хүнүүдэй нэгэниинь болоно бшуу.

Бүхэроссин, бүхэсоюзна болон уласхоорондын бусадшье наадануудта ехэ амжалта туйлаһан байха юм. Россин гүрэндэ Буддын шажанай нэбтэрүүлэгдэхээр 250 жэлэй оитой дашарамдуулагдажа, XIV дүгээр Далай-ламын Буряад орондо айлшалан буухадаһан, манай республикын 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ ехэ һайндэрэй үнгэргэгдэхэдэ, Илья Гармаев бүхэ барилдаагаар мурисөөндэ илажа, Далай-ламын хадагта, дурасхаалай бэлэгтэ хүртөө һэн. Эдэ бэлэгүүдэ тэрэ юунһээшье үнэтэйдэ, үлзы дэмбэрэлтэйдэ тоолодог байна.

Гадна «Гэсэрэй» 1000 жэлэй ойдо зорюулагдһан һайндэртэ зүжэглэмэл нааданай үнгэргэгдэхэдэ, Илья Санжиевич Гэсэр богдо хаанай роль гүйсэдхэн габьяатай. Энэмнай иимэ ехэ һайндэртэ бүхэ буряад арадай тэрээндэ олгоһон айхабтар ехэ нэрэ хүндэ, зол заяан болоно гэжэ тэмдэглэлтэй.

И.Гармаев уласхоорондын ехэ ехэ мурисөөнүүдтэ хабаадажа, илалта, амжалта туйлахадаа, үндэр нэрэ зэргэтэй барилдаашадаг уулзажа, нургыень шоройдууһан байха юм. Монголой ниислэл Улаан-Баатар хотодо үнгэргэгдэдэг байһан «Интернационал» гэжэ уласхоорондын мурисөөндэ тэрэ 5 дахин илаһан, Хани барисаата арминуудай спортын клубай мүн лэ эндэ болоһон мурисөөндэ чемпионы солодо хүртэһэн, 1977 ондо дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Монголой чемпион болоһон байгаа. Тиихэдэ Илья Гармаев Монголой алдарта бүхэ - Азиин чемпион, дэлхэйн чемпионатта, Олимпиаһан наадануудта хабаадагша уласхоорондын классай

ябатараа, нүгөөдынгөө арга дүрэдэ ороод, диилдэшэһэн байгаа. Теэд яахаб даа. Дэлхэй дээрэ алдар сууда гараһан спортсменүүдтэй барилдаанай хибэс дээрэ уулзажа, хаба шадалаа туршаһааа үлүү юумэн байха юм аал?!

И ЛЬЯ САНЖИЕВИЧ Гармаев ахалагша тренерээр хүдэлхэ үедэнь Забайкалийн сэрэгэй округой спортын клубай барилдаашад Россин Зэбсэгтэ Хүсэнуудэй чемпион болоһон, шанда хүртэһэн байха юм. Тэрэ спортын арбаад мастерые хурган хүмүүжүүлээ. Республикын барилдаанай федерациин гэшүүн байһан дээрэһээ бүхэ барилдаае хүгжөөхын түлөө харюусадаг. Ехэ спортдо габьяатай байһанайнгаа түлөө тэрэ «Буряад Республикын физическэ культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэхэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэнэй, республикын Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагданхай.

- Спортсменүүд болон уран зохиолшод сооһоо хэниие тон ехээр хүндэлдэг гэшээбши? - гэжэ асуухадам, Илья абаһаар лэ иигэжэ харюусаа һэн:

- Спортсменүүдэй дундаһаа би суута совет барилдаашан Иван Ярыгинда дуратай, тэрэниие хүндэлдэг хүн гэшээб. Иван Сергеевич хадаа үнэн сэхэ зантай хүн байхаһаа гадна, гайхамшагта спортсмен байһан юм. Арюун сэбэр сэдхэлэнь маанадай, барилдаашадай, дура татадаг бээлэй. Уран зохиолшод сооһоо Буряадай элитэ ехэ уран зохиолшо Дашарбадан Батожабай сэдхэлдэмни дүтэ юм. Тэрэнэй

урдаа табиһан зорилгодо хүрэнэн юм. Тэрэнэй шэгнүүр ямар хүбүүд барилдадаг байһа даа. Харыт даа, Андиев, Матэ Хасимиков болон бусад дурдажа болоно. Тэрэ та ажалша бүхэриг хүн байгаа гэжэ уласхоорондын классай спортын мастер Гармаев ашаар Илья иимэ ехэ амжалта туйлаа бшуу.

Тэрэнэй наһанай нүхэ Галина Батомункуевна Буряад хүдөө ажахын институтдай агрономическа факультет дүгээд, Октябрьска район нөөсэлгын банкада худалдаа байгаа. Гармаевтанай бүгд гурбан үхибүүтэй.

Шэнэдхэн хубилгал эхилээд, орон доторхи байдал һандаран халажа захалхада Илья Санжиевич Гармаев Забайкалийн сэрэгэй округ ахалагша тренерэй тушаала буужа, гэр бүлөөрөө нютаг ошожо, фермер болоно ажаллажа байна.

Бата-Мүнхэ ЖИГЖИТЭ журналдэ ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1- Илья Гармаев МНР-эй суур барилдаашан - дэлхэйн чемпион, Олимпиаһан наадануудай мүнхэн медалда хүртэһэн Монголой болон СССР-эй спортын габьяата мастэр Баянмүнхтэй хөөрэлдэ байһа; арбитр илалта туйлай Андиевай гар үргэбэ; СССР-эй арадай артист Дугар Дашиев Аюуша хадагаар Гэсэр богдо хааниие уггажа байһа

Ц.ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ПРОГРАММА ТЕЛЕПЕРЕДАЧ

недельник, 30

ОРТ

Новости
Антонио Бандерас и Джордж Клуни в приключенческой комедии "Большая стирка" с Андреем...

РТР

Утро Бурятии
10.45 "Доброе утро, Бурятия" Михаил Ульянов, Евгений...

Земляникин в фильме Льва Кулиджанова "Дом, в котором я живу". 1956 г.
12.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
13.00 ВЕСТИ
13.20 "Сказки о любви"

БГТРК
19.00 Детское время. М/ф
19.15 Дорога. Водитель. Пешеход
19.20 Урок бурятского языка
19.30 Охрана. Ответственность...

РТР
22.00 ВЕСТИ
22.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА
22.55 ПРЕМЬЕРА. Сергей Безруков, Николай Еременко-мл., Валентина Теличкина и Андрей Панин в острогожетном сериале "Бригада"

Тивиком

07.30 "Сейчас". "Лоск". Погода. Гороскоп. Календарь работ от Кушнарева
08.30 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"

22.30 "Лоск". Погода. Гороскоп
23.00 Билли Зейн в прикл. фильме "Быстрее звука"

Ариг Ус

08.00 Новости. Погода
08.25 Жизнь без риска
08.30 Формула успеха
08.40 Завтрак с С.Соловьевым
09.10 Сто чудес света: "Семья, которая жила со слонами"

20.30 Детали. Жизнь в подробностях
21.00 Т/с "Зачарованные"
22.00 Кино на СТС: "Остин Пауэрс - международный человек-загадка"

НТВ

07.40 Утро Бурятии: Байгал
08.00 "Сегодня"
08.10 Утро на НТВ
08.30 "Сегодня"
08.35 Утро на НТВ
09.00 "Сегодня"

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ •

Вторник, 1

ОРТ

Телеканал "Доброе утро"
Новости
"Семейные узы". Сериал
Поле чудес
"Непутевые заметки" с Крюковым

РТР

Утро Бурятии
10.45 "Доброе утро, Бурятия" Сергей Безруков, Николай Еременко-мл., Валентина Теличкина и Андрей Панин в острогожетном сериале "Бригада"

16.25 "Что хочет женщина". Ток-шоу с Кларой Новиковой и Еленой Яковлевой
17.25 Наталия Орейро в телесериале "Дикий ангел. Возвращение" (Аргентина)
18.20 "Простые истины". Телесериал

БГТРК
19.20 Детское время. М/ф
19.30 Улгур
19.55 Гороскоп
20.00 Байгал. Инф. программа
20.15 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!

РТР
22.00 ВЕСТИ
22.35 "Вести-Бурятия"
22.50 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
22.55 ПРЕМЬЕРА. Сергей Безруков, Николай Еременко-мл., Валентина Теличкина и Андрей Панин в острогожетном сериале "Бригада"

Тивиком

Профилактические работы до 16.00
16.00 "Лоск". Погода. Гороскоп. Календарь работ от Кушнарева
16.35 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"

с Луи"
17.35 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
18.05 Календарь работ от Кушнарева
18.20 Муз. поздравления
18.50 Ток-шоу "Семейные страсти"

Ариг Ус

08.00 Грани
08.25 Есть мнение
08.30 Восточный экспресс
08.45 Спорт. Погода
08.55 Жизнь без риска
09.00 Формула успеха
09.10 М/с "Гарфилд и его друзья", 41 с.

ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЙ ЦЕНТР «БАЙКАЛ»
Цена действительна с 26 сентября по 3 октября.
Бельевой трикотаж (детск., взросл.), г. Москва (низкие цены)
Комготки х/б, г. Москва, г. Смоленск 58 руб.
Комготки п/ш, 3 видов, г. Москва, г. Смоленск 78 руб.

ОТБ
17.00 Т/с "Шина - королева джунглей"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Комедийный клуб "Полшестого"
19.00 Ток-шоу "Большой куш"

НТВ
07.40 Утро Бурятии: Байгал
08.00 "Сегодня"
08.10 Утро на НТВ
08.30 "Сегодня"
08.35 Утро на НТВ
09.00 "Сегодня"

Среда, 2

ОРТ

07.00 Телеканал "Доброе утро"
10.00 Новости
10.15 "Семейные узы". Сериал
11.15 Настасья Кински в сериале "Кольцо". 1-я серия
12.20 Что да как
12.35 Детский сериал "Твинисы"
13.00 Новости
13.15 Возращение Коломбо. Детектив "При первых проблесках зари"

РТР

07.40 Утро Бурятии
08.00 - 10.45 "Доброе утро, Россия!"
10.45 Т/с "Бригада"
11.50 "Моя семья"
12.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
13.00 ВЕСТИ
13.20 Т/с "Закон"
14.25 Ток-шоу "Цена успеха"
15.30 "Москва-Минск"
15.45 ВЕСТИ-МОСКВА
16.00 ВЕСТИ
16.20 ВЕСТИ-СПОРТ
16.25 "Что хочет женщина". Ток-шоу с Кларой Новиковой и Еленой Яковлевой
17.25 Т/с "Дикий ангел. Возращение" (Аргентина)
18.20 "Простые истины". Т/с
19.00 ВЕСТИ

19.20 Детское время. М/ф
19.35 Детское время. "Бамбабахай"
19.55 Гороскоп
20.00 "Байгал". Инф. программа
20.15 Прогноз погоды и рек-тайм время Вашей рекламы!
20.20 "Толи" Народная педагогика
20.50 75 лет Мухоморскому району
21.10 Спокойной ночи, малыши!
21.20 Подробно и обстоятельно
21.30 Республиканские новости
21.50 Прогноз погоды и рек-тайм время Вашей рекламы!
21.55 Зурхай

"РОССИЯ"

22.00 ВЕСТИ
22.35 "Ести-Бурятия"
22.50 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
22.55 Т/с "Бригада"
00.05 Т/с "Закон"
01.20 ВЕСТИ
01.35 "Культурная революция"
02.35 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. "34-й скорый". 1981 г.
04.15 Дневник Международного турнира по теннису "Кубок Кремля - 2002"
04.45 "Дорожный патруль"

ТВИКОМ

07.30 "Сейчас". "Лоск". Погода. Гороскоп. Календарь работ от Кушнарева
08.30 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
09.00 Fox Kids на REN TV. М/с "Жизнь с Луи"
09.30 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"
10.00 Д/ф "Под углом 23 с половиной"
10.30 "24"
10.50 Х/ф "Морские котик: несокрушимая сила"
13.00 "Лоск". Гороскоп. Погода
13.30 Т/с "Яго, темная страсть"
14.30 "24"
14.50 "Очевидец"
15.20 Т/с "Каменская"
16.35 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"
17.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Жизнь с Луи"
17.35 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
18.05 Календарь работ от Кушнарева
18.20 Муз. поздравления
18.50 Ток-шоу "Семейные страсти"
19.55 "Лоск"

20.00 "Сейчас"
20.20 Погода
20.25 МЭШ
20.55 Т/с "Каменская"
22.05 "Симпсоны"
22.30 "24"
23.00 "Русское чудо". Реальное кино. По окончании х/ф "Специальный агент" По окончании "24"

АРИГ УС

08.00 Грани
08.25 Есть мнение
08.30 Восточный экспресс
08.45 Спорт. Погода
08.50 Жизнь без риска
08.55 Формула успеха
09.05 М/сериал "Гарфилд и его друзья", 42 с.
09.30 Сто чудес света: "Горилла"
10.30 Без протокола
11.25 "Один день" с К. Набутовым
12.00 Новости
12.10 Состав преступления
12.15 Новости
12.20 Автомобильная программа "АБС"
12.25 Есть мнение
12.30 Новости
12.35 Пауляна
12.45 Новости
12.50 Тушите свет
13.00 Новости. Спорт. Погода
13.15 Х/ф "Признать виновным"
Перерыв до 17.00
17.00 Новости
17.25 Публичные люди
17.45 Победоносный голос верующего
18.15 М/ф "Неуловимый Фунтик"
18.25 Музыкальный подарок
18.50 То, что надо
19.00 Т/с "Новые профессионалы", 9 с.
20.00 Новости
20.25 Жизнь без риска
20.30 Восточный экспресс
20.45 Т/с "Мужская работа", 9 с.
21.45 Формула успеха
21.55 "Ене закона"
22.30 Т/с "Привести в исполнение", 9 с.
23.30 Восточный экспресс
23.45 Состав преступления
00.00 Новости
00.30 Смотрите, кто пришел
00.50 Тушите свет
01.00 Высший свет

ОТВ

17.00 Т/с "Шина - королева джунглей"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Комедийный клуб "Полшестого"
19.00 Ток-шоу "Большой куш"
20.00 Осторожно, модерн-2!
20.30 Детали. Жизнь в подробностях
21.00 Т/с "Зачарованные"
22.00 Кино на СТС: "Найти и уничтожить"

НТВ

07.40 Утро Бурятии: Байгал
08.00 "Сегодня"
08.10 Утро на НТВ
08.30 "Сегодня"
08.35 Утро на НТВ
09.00 "Сегодня"
09.10 Утро на НТВ
09.30 "Сегодня"
09.40 Утро на НТВ
09.50 "Дальнобойщики". Сериал
11.00 "Сегодня утром"
11.20 Погода на завтра
11.25 Очная ставка. "Тысяча женщин полковника Жилина"
12.00 "Сегодня"
12.05 "Шоу Елены Степаненко". Юмористическая программа
13.00 "Сегодня"
13.05 Футбол. Лига чемпионов. "Локомотив" (Россия) - "Барселона" (Испания)
15.00 "Сегодня"
15.05 Михаил Шемакин. "Женский взгляд"
Оксаны Пушкиной
15.35 Детектив

"Она написала убийство", 29 серия
16.40 Горе от ума. Ток-шоу "Принцип домино"
18.05 Сериал "Улицы разбитых фонарей": "Убийство под музыку"
19.20 "Чистосердечное признание"
20.00 "Сегодня"
20.35 Боевик "Агент национальной безопасности": "Страсти по Филоненко"
21.45 Сериал "Дальнобойщики"
23.00 "Сегодня вечером"
23.40 Сериал "Улицы разбитых фонарей": "Эхо блокады"
00.40 "Агент национальной безопасности" Боевик
01.45 Гордон
02.45 Дневник Лиги чемпионов
03.35 Окончание трансляции

cafe SARAN
тел: 41-11-00
Наш адрес: г. Улан-Удэ, ул. Ключевская, 38
ждем вас с 11 до 02 часов

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ •

Четверг, 3

ОРТ

07.00 Телеканал "Доброе утро"
10.00 Новости
10.15 "Семейные узы". Сериал
11.15 Настасья Кински в сериале "Кольцо". 2-я серия
12.15 Следствие ведет Колобков
12.35 Дисней-клуб: "Переменка"
13.00 Новости
13.15 Возращение Коломбо. Детектив "Забывшая леди"
15.05 Т/с "Время любить"
16.00 Новости
16.15 Док. детектив. "След "Белого орла". Дело 2002 года
16.50 Т/с "Дронго"
18.00 "Большая стирка"
19.00 Вечерние новости
19.20 "Сами с усами"
20.00 "Семейные узы". Сериал
21.00 "Слабое звено"
22.00 Вржмы
22.35 Т/с "Дронго"

23.40 Т/с "Время любить"
00.35 Док. детектив. "Операция "Русский Джокер". Дело 1978 года
01.00 Ночное "Время"
01.15 Боевик "Война Да Винчи"

РТР

07.40 Утро Бурятии
08.00 - 10.45 "Доброе утро, Россия!"
10.45 Т/с "Бригада"
11.50 "Аншлаг"
12.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
13.00 ВЕСТИ
13.20 Т/с "Закон"
14.25 Ток-шоу "Цена успеха"
15.30 "Вся Россия"
15.45 ВЕСТИ-МОСКВА
16.00 ВЕСТИ
16.20 ВЕСТИ-СПОРТ
16.25 "Что хочет женщина". Ток-шоу
17.25 Т/с "Дикий ангел. Возращение" (Аргентина)
18.20 "Простые истины". Телесериал
19.00 ВЕСТИ

БГТРК

19.20 Школа современных хореографов

графий "Квартал Дэнс"
19.55 Гороскоп
20.00 Байгал. Инф. программа
20.15 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!
20.20 Мунха зула
20.45 "Содружество сердец". Польский культурный центр
21.00 Зеленая черепаха
21.15 Спокойной ночи, малыши!
21.30 Республиканские новости
21.50 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!
21.55 Зурхай

"РОССИЯ"

22.00 ВЕСТИ
22.35 "Ести-Бурятия"
22.50 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
22.55 ПРЕМЬЕРА. Сериал "Бригада"
00.05 Сериал "Закон"
01.20 ВЕСТИ
01.35 Фильм Алана Паркера "Сердце Ангела". 1987 г.
03.50 Дневник Межд. турнира по теннису "Кубок Кремля - 2002"
04.20 "Дорожный патруль"

ТВИКОМ

07.30 "Сейчас". "Лоск". Погода. Гороскоп. Календарь работ от Кушнарева
08.30 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
09.00 Fox Kids на REN TV. М/с "Жизнь с Луи"
09.30 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"
10.00 Д/ф "Под углом 23 с половиной"
10.30 "24"
10.50 Х/ф "Специальный агент"
13.00 "Лоск". Гороскоп. Погода
13.30 Т/с "Яго, темная страсть"
14.30 "24"
14.50 Д/ф "Хроника мирового терроризма. В трюповом эквиваленте"
15.20 Т/с "Каменская"
16.35 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"
17.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Жизнь с Луи"
17.35 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
18.05 Календарь работ от Кушнарева
18.20 Муз. поздравления
18.50 Ток-шоу "Семейные страсти"
19.55 "Лоск"
20.00 "Сейчас"
20.20 "Радар-спорт"
20.55 Т/с "Каменская"
22.05 "Симпсоны"
22.30 "24"
23.00 "Русское чудо". Реальное кино. Х/ф "Хэлл ми", "24"

Восточный экспресс
Т/с "Мужская работа", 10
Формула успеха
Публичные люди
Т/с "Привести в исполнение"
Восточный экспресс
Состав преступления
Новости
Смотрите, кто пришел
Тушите свет
Высший свет

ОТВ

17.00 Т/с "Шина - королева джунглей"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Комед. клуб "Полшестого"
19.00 Ток-шоу "Большой куш"
20.00 Осторожно, модерн-2!
20.30 Детали. Жизнь в подробностях
21.00 Т/с "Зачарованные"
22.00 Кино на СТС: "Мертвые прибыли"

НТВ

07.40 Утро Бурятии: Байгал
08.00 08.30 09.00 09.30 Сегодня
08.10 08.35 09.10 09.40 Утро на НТВ
09.50 "Дальнобойщики". Сериал
11.00 "Сегодня утром"
11.20 Погода на завтра
11.25 "Служба спасения"
12.00 "Сегодня"
12.05 "Квартирный вопрос. Хит-парад"
13.00 "Сегодня"
13.00 Футбол. Лига чемпионов "Ливерпуль" (Англия) - "Спартак" (Россия)
15.00 "Сегодня"
15.05 Вера Сотникова. "Женский взгляд" Оксаны Пушкиной
15.35 Детектив "Она написала убийство", 29 серия
16.40 Еревные привычки. Ток-шоу "Принцип домино"
18.05 Сериал "Улицы разбитых фонарей": "Эхо блокады"
19.20 Очная ставка. "Наташа Мерседес"
20.00 "Сегодня"
20.40 Пол Ньоман и Ли Марти. Прикл. фильм "Карманные деньги"
22.35 Криминал
23.00 "Сегодня вечером"
23.35 Крим. фильм "Змеелов"
01.25 Гордон
02.10 Дневник Лиги чемпионов
02.50 "Комм"
03.35 Окончание трансляции

СУДОСТРОИТЕЛЬНЫЙ ЗАВОД

Номенклатура сельхозмашин, агрегатов, запасных частей к ним

ПРЕДЛАГАЕТ:

- 1. СЕНОКОСИЛКА
1.1 Башмак сенокосилки КНГ-2.1
1.2 Прижим ножа КП-2027, КС-2.1
1.3 Рычаг подъема полотна К-2017
1.4 Пластина противорежущая КС-2.1/00-02
1.5 Сегмент ножа без насечки
1.6 Экцентрик ЕКН-310 КС-2.1
1.7 Головка/корпус подшипника/ КНБ 255А
1.8 Головка/корпус подшипника/ КНБ 022 ИА
1.9 Головка КНБ-310 КС-2.1
1.10 Полоса ножевая КП-5401
1.11 Шатун КДП-34А
1.12 Шестерня Z=42, м=4 КРН-2,103 611А
1.13 Шестерня Z=49, м=4 КРН-2,103 607А
1.14 Шестерня Z=42, м=4 КРН-2,103 608А
1.15 Вал к ротационной косилке КРН-2,103 604Б
1.16 Вал к ротационной косилке КРН-2,103 603А
1.17 Шестерня коническая Z=20, м=5 КРН-2,103 606
1.18 Шестерня коническая Z=28, м=5 КРН-2,1
1.19 Ось к ротационной косилке КРН-2,1
1.20 Нож к ротационной косилке
2. ГРАБИЛИ
2.1 Зубодержательная пластина
2.2 Грabbина ГРР-6
2.3 Зуб грабильный ГРР-6
2.4 Втулка ГРК 006
2.5 Палец наружный ГРК 627

- 2.6 Палец внутренний ГРК 603
2.7 Каркас пильчатого колеса
3. ЗЕРНОВОРОТНЫЕ КОМБАЙНЫ -ЕНИСЕЙ - 1200-
3.1 Вал к КП - Енисей - 1200-
3.2 Фланец к валу КП
3.3 Втулка к валу КП
3.4 Комплект вала КП
3.5 Диск вариатора жатки
3.6 Шкив моторный
3.7 Кожух вентилятора
3.8 Лопасть вентилятора (комплект 5 шт.)
3.9 Прижим ножа КП-2027
3.10 Пластина противорежущая
3.11 Сегмент ножа с насечкой
3.12 Вал КИС 0216
3.13 Шестерня Z=30, м=3,5
3.14 Шестерня Z=17, м=4,25
3.15 Шестерня Z=32, м=4
4. СЕЯЛКИ
4.1 Колесо зубчатое СУЛ-102Б, Z=30, м=5, к СЗП-3,6
4.2 Колесо зубчатое СУЛ-103Б, Z=36, м=5, к СЗП-3,6
4.3 Колесо зубчатое СУЛ-109А, Z=28, м=5, к СЗП-3,6
4.4 Колесо зубчатое СЗГ006А, Z=25, м=6, к СЗП-3,6
4.5 Колесо зубчатое СЗГ00119, Z=30, м=6, к СЗП-3,6
4.6 Колесо зубчатое СЗГ00121, Z=17, м=6, к СЗП-3,6
4.7 Втулка СЗГ00118 к СЗП-3,6
4.8 Втулка из карболона
5. ТРАКТОРА ТИПА -БЕЛАРУСЬ-. ДТ-75, Т-150, К-701
5.1 Шестерня Z=21, м=4, КП Т-25

- 5.2 Шестерня Z=34, м=4, КП ДТ-25
5.3 Шестерня Z=21, КП Т-20
5.4 Вал муфта сцепления на трактор ДТ-75
6. АГРЕГАТЫ
6.1 Культиватор КПЗ-3.Р
6.2 Каток выравниватель КР-4
6.3 Грабли конные оппозитные КТ-1
6.4 Сидячий культиватор
7. ЗАПЧАСТИ К АГРЕГАТАМ
7.1 Нож планшатора СТЗ-4
7.2 Нож планшатора СТЗ-6
7.3 Реж.плавящий лоп. сошника
7.4 Болт лемешной с ланки М-12 дн 50
7.5 Болт М-12 дн 60
7.6 Палец колпачков
7.7 Подшипниковый узел на КР-4 п.1, 3-1
7.8 Сварочные работы по ремонту звездочек
7.9 Реставрация натяжных роликов
8. ТОВАРЫ НАРОДНОГО ПОТРЕБЛЕНИЯ
8.1 Печь банная
8.2 Кровать детская
8.3 Набор столовый
8.4 Стол
8.5 Табурет
8.6 Контейнер, дил. мусора
8.7 Урна "Пингвин"
9. ЛИТЬЕ
9.1 1 т. цветное литье (латунь)
9.2 1 т. чуунное литье
9.3 1 т. цветное литье
9.4 1 т. стальное литье

АРИГ УС

08.00 Грани
08.25 Есть мнение
08.30 Восточный экспресс
08.45 Спорт. Погода
08.55 Жизнь без риска
09.00 Формула успеха
09.10 М/с "Гарфилд и его друзья", 43 с.
09.35 Сто чудес света: "Пыль Килиманджаро"
10.35 Без протокола
11.30 Хвост кометы: Жанна Болотова
Х/ф "Моя Анфиса"
Перерыв до 17.00.
17.00 Новости
17.25 Публичные люди
17.45 Победоносный голос верующего
18.15 Музыкальный подарок
18.50 То, что надо
19.00 Т/с "Новые профессионалы", 9 с.
20.00 Новости
20.25 Жизнь без риска

Адрес: 670000, Россия, Республика Бурятия, г. Улан-Удэ, ул. Корабельная, 32, (3012) 21-33-55 - служба маркетинга, сбыта и коммерции.

11

тво", 28 сери...
ума. Ток...
ицы разби...
под музыку...
чное призна...
т национал...
сти по Филм...
тнобйщико...
ером"
ицы разби...
ды"
национал...
к
и чемпион...
анслэцши

Пятница, 4

ОРТ

Телеканал "Доброе утро"
Новости
"Семейные узы". Сериал
Настасья Кински в сериале
"3-й серия
Яна Чурикова в программе
"Тив"
Детский сериал "Твинисы"
Новости
Возвращение Коломбо.
"Семейный номер"
Т/с "Время любить"
Новости
Документальный детектив.
"Русский Джокер". Дело
ода
Т/с "Дронго"
"Большая стирка"
Вечерние новости
Человек и закон
"Семейные узы". Сериал
Поле чудес
Время
"Ноксвилл" в Юрмале. Часть 2-я
Арнольд Шварценеггер в
"Бегущий человек"
Кайл Маклахлен в триллере
"Операция прикрытия"

РТР

Утро Бурятии
- 10.45 "Доброе утро"
Т/с "Бригада"
"Сам себе режиссер"
ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
ВЕСТИ
Т/с "Закон"
"Комната смеха"
"Мусульмане"
ВЕСТИ-МОСКВА
ВЕСТИ
ВЕСТИ-СПОРТ
"Что хочет женщина". Ток-шоу
арой Новиковой и Еленой
Т/с "Дикий ангел. Возвращение"

щение" (Аргентина)
18.20 "Простые истины". Т/с
19.00 ВЕСТИ

БТРК

19.20 "Уянгын шүрээ". Музыкальная
программа
19.35 Присягая на верность
19.50 Радио для всех
19.55 Гороскоп
20.00 "Сагай суурьян". Инф -
аналитическая программа
20.20 Прогноз погоды и рек-тайм -
время Вашей рекламы!
20.25 "Горячая линия" - ток-шоу
21.00 "Ваше право". Ответы на
вопросы телезрителей
21.10 Спокойной ночи, малыши!
21.20 Подробно и обстоятельно
21.30 Республиканские новости
21.50 Прогноз погоды и рек-тайм -
время Вашей рекламы!
21.55 Зурхай

"РОССИЯ"

22.00 ВЕСТИ
"БТРК"
22.35 "Вести - Бурятия"
22.50 Рек-тайм - время Вашей
рекламы!
22.55 ВЕЧЕРНИЙ СЕАНС. "Брат". 1997 г.
00.55 Телеигра "Ставка"
01.30 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. Детектив
"Игра всерьез". 1992 г.
03.45 Дневник Международного
турнира по теннису "Кубок Кремля -
2002"

Тивиком

07.30 "Сейчас" "Лоск". Погода.
Гороскоп. "Радар-спорт". Календарь
работ от Кушнарева
08.30 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр
рейнджерс, или Могучие рейнджеры"
09.00 Fox Kids на REN TV. М/с "Жизнь
с Луи"
09.30 Fox Kids на REN TV. М/с
"Человек-паук"
10.00 Д/с "Под углом 23 с половиной"
10.30 "24"

10.50 Х/ф "Хэлл ми"
13.00 "Лоск". Погода. Гороскоп
13.30 Т/с "Яго - темная страсть"
14.30 "24"

14.50 Д/ф "Тайная дипломатия.
Багдад в ожидании огня"
15.20 Т/с "Каменская"
16.35 Fox Kids на REN TV. М/с
"Человек-паук"
17.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Жизнь
с Луи"
17.35 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр
рейнджерс, или Могучие рейнджеры"
18.05 Календарь работ от Кушнарева
18.20 Т/с "Поздравления"
18.50 Ток-шоу "Семейные страсти"
19.55 "Лоск"
20.00 "Сейчас"
20.20 Погода
20.25 Т/с "МЭШ"
20.55 Т/с "Каменская"
22.05 "Симпсоны"
22.30 "24"

23.00 "Русское чудо". Реальное кино.
По окончании - х/ф "Легенда о мумии".
После фильма х/ф "Метро"

Ариг Ус

08.00 Грани
08.25 Есть мнение
08.30 Восточный экспресс
08.45 Погода. Спорт
08.55 Жизнь без риска
09.00 Формула успеха
09.10 М/с "Гарфилд и его друзья", 44 с.
09.35 Сто чудес света: "Карибу -
вечные странники"
10.35 Без протокола
11.30 Дачники
12.30 Новости
12.35 Паутина
12.45 Новости
12.50 Тушите свет
13.00 Новости. Погода. Спорт
13.15 Х/ф "Медный ангел"
Перерыв до 17.00
17.00 Новости
17.25 Публичные люди
17.45 Победоносный голос верую-
щего
18.10 Музыкальный подарок
18.50 Т/с "Сладкий вкус яда", 1 с.

20.00 Новости
20.25 Жизнь без риска
20.30 Восточный экспресс
20.45 Т/с "Мужская работа", 11 с.
21.45 Формула успеха
21.55 Автопрограмма "ABC"
22.00 Любовные истории
22.30 Т/с "Приветствую исполнение", 11 с.
23.30 Восточный экспресс
23.45 Состав преступлений
00.00 Новости
00.30 Смотрите, кто пришел
00.50 Тушите свет
01.00 Ёвский свет
01.15 Х/ф "Соучастники"

17.00 Т/с "Шина - королева джунглей"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Комедийный клуб "Полшестого"
19.15 Т/с "Убойная сила"
20.30 Детали. Жизнь в подробностях
21.00 Реальное шоу "Гарем"
22.00 Кино на СТС: "13-й воин"
00.00 Осторожно, модерн-2!
00.30 Детали. Жизнь в подробностях

ОТВ

07.40 Утро Бурятии
08.00 08.30 09.00 09.30 "Сегодня"
08.10 08.35 09.10 09.40 Утро на НТВ

НТВ

07.40 Утро Бурятии
08.00 08.30 09.00 09.30 "Сегодня"
08.10 08.35 09.10 09.40 Утро на НТВ

09.55 Екусные истории
10.05 "Внимание: розыск!". Белый
маклер
11.00 "Сегодня утром"
11.20 Погода на завтра
11.25 Док-драма "Преступление и
наказание"
12.00 "Сегодня"
12.05 Совершенно секретно.
"Вирус смерти"
12.55 Екусные истории
13.00 "Сегодня"
13.00 Х/ф "Опасные гастроли"
14.45 Криминал
15.00 "Сегодня"
15.05 Юрий Энтин. "Женский
взгляд" Оксаны Пушкиной
15.35 Детектив "Она написала
убийство", 30 серия
16.40 Легко ли быть двойником?
Ток-шоу "Принцип домино"
18.05 Олег Даль в фильме "Женя,
Женечка и Катюша"
20.00 "Сегодня"
20.30 Т/с "Агент национальной
безопасности" "Легион"
21.35 Алексей Гуськов в детективе
"Мусорщик"
23.40 "Все сразу!" Ночные
развлечения
00.10 Фильм "Человек, который
хотел стать королем" (США)

АКТИВ И К ПРЕДЛАГАЕТ СОЛЬ ЛИЗУНЕЦ В БРИКЕТАХ ПО 5 КГ. ДЛЯ ЖИВОТНОВОДСТВА
г. Улан-Удэ, ул. Тулаева, 63

отдел рекламы 21-62-62 отдел рекламы

кспресс
работа", 10
леха
люди
восточные
кспресс
пуления
го пришел
королева д
"Полшестого
льшой куш"
модерн-2!
нь в подробн
анные"
ТС: "Мерт
и: Байгал
9.30 Сегодня
40 Утро на
цики". Сери
ом"
атра
сения"
и вопрос. Х
кова "Жен
иной
Она напис
ивычки Ток
ицы разби
ды"
"Ната
зка. "Ната
ером"
"Мееолов"
и чемпион
анслэцши

Суббота, 5

ОРТ

Новости
Мультсеанс: "Остров
Утренняя звезда
Игорь Ильинский в фильме
"Слово пастыря
Здоровье
Новости
Смех
"Путешествия натуралиста"
Смехопанорама Евгения
Х/ф "Семь стариков и одна
"Ералаш"
Дисней-клуб: "Утиные
Новости (с субтитрами)
"Чтобы помнили..." Мария
Концерт Алены Свиридовой
Документальный детектив
Юрий Соломин в детективе
"Шутка за шуткой"
"Кто хочет стать
номером?" Телеигра
"Большая премьера.
"Следний герой-2". 1-я серия -
"Последний герой-2".
Время
"Последний герой-2".
"Что? Где? Когда?"
По следу "Чужих" в триллере
Саммо Хунг в комедийном
"Китайский дружинник"

РТР

К ДНЮ УЧИТЕЛЯ. Х/ф
"Дракоша и компания".
"Золотой ключ"
"Военная программа"
Сладкова
ПРЕМЬЕРА "Оружие России.
из лучших". Документальный
"Сам себе режиссер"
"Сто к одному". Телеигра
ПРЕМЬЕРА. "Форт Боярд"
"Клуб сенаторов"
ВЕСТИ

Детское время. "Волшебный
цветок". Спектакль-сказка детского сада
"Подснежник"
16.40 Спектакль Читинского театра
драмы "Вечер". ч. 2
17.45 Гороскоп
17.50 О сокровенном
18.05 Рек-тайм - время Вашей
рекламы
18.10 К Дню учителя. О династии
Хунженых
18.25 Зурхай
18.30 Примите поздравления

БТРК

20.00 "Моя семья"
20.55 "Аншлаг"
22.00 ВЕСТИ
22.25 "Зеркало"
22.50 ПРЕМЬЕРА. "Стань звездой"
23.50 "Привидение" (США)
02.20 "Поезд-беллед" (США)
04.35 Дневник Межд. турнира по
теннису "Кубок Кремля - 2002"

"РОССИЯ"

07.30 "Лоск". "Сейчас". Погода.
Гороскоп. Календарь работ от Кушнарева
08.15 Семейное кино. "Алиса в стране
чудес"
09.15 "В гостях у Тофика"
09.30 М/с "Ферма чудовищ"
10.00 М/с "Кот по имени Ик"
10.30 М/с "Принцесса Сиси"
11.00 М/с "Футурама"
12.00 Д/ф "Канал истории":
"Похищение инопланетянами"
13.00 Ток-шоу "Маленькая политика"
13.45 "1/52". Спорт. обзорение
14.00 Д/ф "Под углом 23 с половиной"
14.30 "24"
14.50 Х/ф "Шанс"
16.40 "24". Истории
16.55 "Такая профессия"
17.30 Муз. поздравления
18.05 "Непобедимый Спайдермен"
18.30 М/с "Еуншунш"
19.00 Семейное кино "Похищенный"
20.00 Календарь работ от Кушнарева
20.20 "Лоск". Погода. Гороскоп
20.30 Т/с "24 часа"
21.30 "Черный ящик"
22.00 "Секретные материалы"
23.00 "Русское чудо". Реальное кино
00.15 Х/ф "Битва драконов"
02.20 "24"
02.40 "Последний холостяк"
03.15 Д/ф "Истории секса":
"Двадцатый век"

Тивиком

07.30 "Лоск". "Сейчас". Погода.
Гороскоп. Календарь работ от Кушнарева
08.15 Семейное кино. "Алиса в стране
чудес"
09.15 "В гостях у Тофика"
09.30 М/с "Ферма чудовищ"
10.00 М/с "Кот по имени Ик"
10.30 М/с "Принцесса Сиси"
11.00 М/с "Футурама"
12.00 Д/ф "Канал истории":
"Похищение инопланетянами"
13.00 Ток-шоу "Маленькая политика"
13.45 "1/52". Спорт. обзорение
14.00 Д/ф "Под углом 23 с половиной"
14.30 "24"
14.50 Х/ф "Шанс"
16.40 "24". Истории
16.55 "Такая профессия"
17.30 Муз. поздравления
18.05 "Непобедимый Спайдермен"
18.30 М/с "Еуншунш"
19.00 Семейное кино "Похищенный"
20.00 Календарь работ от Кушнарева
20.20 "Лоск". Погода. Гороскоп
20.30 Т/с "24 часа"
21.30 "Черный ящик"
22.00 "Секретные материалы"
23.00 "Русское чудо". Реальное кино
00.15 Х/ф "Битва драконов"
02.20 "24"
02.40 "Последний холостяк"
03.15 Д/ф "Истории секса":
"Двадцатый век"

Ариг Ус

09.00 Новости
09.35 Восточный экспресс

Пестрая лента
Х/ф "Соучастники"
Формула успеха
М/с "Гарфилд и его друзья", 41 с.
Сто чудес света: "Запретная
пустыня - Данакиль"
14.15 Церемония вручения премии
имени Артема Боровика
16.00 Новости. Погода
16.30 Автопрограмма "ABC"
17.00 М/ф "Месть кота Леопольда"
17.10 Ёвский свет
17.25 Жизнь в Слове
17.55 Состав преступлений
18.10 Музыкальный подарок
18.40 Т/с "Сладкий вкус яда", 2 с.
19.40 Смотрите, кто пришел
20.00 Новости. Погода
20.25 Любовные истории
21.00 "Е нашу гавань заходили
корабли"
22.00 Формула успеха
22.15 Ж.Габен и Ж.-К.Бриали в
комедии "Святой год"
00.00 Новости. Спорт. Погода
00.50 Тушите свет
01.05 Фильм "Вера. Надежда.
Любовь"

09.00 "Зак и секретные материалы"
09.30 Программа мультфильмов
"Табалуга"
10.00 "Флиппер и Лопак"
11.00 "Алекс и Алексис"
11.30 "Пучини"
11.45 "Ник и Перри"
12.00 Скрытая камера
13.00 Комедия на СТС: "Альф"
14.00 "Земля Санникова"
16.00 "Медовый месяц"
17.00 Реальное шоу "Гарем"
18.00 "Афиша"
18.30 Комедийный клуб "Полшестого"
19.30 Игровое шоу "Кресло"
20.45 Т/с "Убойная сила"
22.00 Кино на СТС: "Ниндзя из
Беверли Хиллз"
00.00 Осторожно, модерн-2!
00.30 "Евасин да хаус"
01.30 Т/с "Убойная сила-2"

НТВ

07.55 "Гостя из будущего", 1 с.
09.00 "Сегодня"
09.05 Комедия "Насреддин в Бухаре"

ОТВ

09.00 "Зак и секретные материалы"
09.30 Программа мультфильмов
"Табалуга"
10.00 "Флиппер и Лопак"
11.00 "Алекс и Алексис"
11.30 "Пучини"
11.45 "Ник и Перри"
12.00 Скрытая камера
13.00 Комедия на СТС: "Альф"
14.00 "Земля Санникова"
16.00 "Медовый месяц"
17.00 Реальное шоу "Гарем"
18.00 "Афиша"
18.30 Комедийный клуб "Полшестого"
19.30 Игровое шоу "Кресло"
20.45 Т/с "Убойная сила"
22.00 Кино на СТС: "Ниндзя из
Беверли Хиллз"
00.00 Осторожно, модерн-2!
00.30 "Евасин да хаус"
01.30 Т/с "Убойная сила-2"

НТВ

07.55 "Гостя из будущего", 1 с.
09.00 "Сегодня"
09.05 Комедия "Насреддин в Бухаре"

"Путешествия натуралиста"
Погода на завтра
"Сегодня"
"Кулинарный поединок"
"Сегодня"
"Квартирный вопрос.
Гостиная для Татьяны Самойловой"
13.00 "Сегодня"
13.05 Премьера. "Однажды в
России", 4 серия, закл.
13.40 "Служба спасения"
14.00 "Сегодня"
14.05 Комедия "Береги автомобиль!"
16.00 "Сегодня"
16.05 Своя игра
17.00 "Сегодня"
17.25 Анастасия Волочкова.
"Женский взгляд" Оксаны Пушкиной
18.00 "Сегодня"
18.05 "Шоу Елены Степаненко"
19.00 "Сегодня"
19.05 Шоу "Фактор страха"
20.00 "Сегодня вечером"
20.25 "Свобода слова" с Савиком
Шустером
21.50 Триллер "Бездна" (США)
00.20 Профессиональный бокс.
Олег Маскаев против Дэвида Туа
01.25 Эрот.фильм "Секрет жен-
щины" (Франция)

МЕДИЦИНСКИЙ ЦЕНТР С.П.СЕМЕНОВА
Акупунктурное программирование
ИЗБЫТОЧНЫЙ ВЕС
АЛКОГОЛИЗМ
ТАБАКОКУРЕНИЕ
Достаточно одного сеанса
КАК СТАТЬ СТРОЙНЕЕ?
Автор лечебных методик врач-психотерапевт С.П. Семенов.
Медицинский центр «ВИТА ВАЛИДА»

Воскресенье, 6

ОРТ

- 08.00 Новости
08.10 Мультсеанс: "Кот в сапогах"
08.20 Утренняя звезда
09.20 Армейский магазин
09.45 Дисней-клуб: "Тимон и Пумба"
10.10 Док-шоу
11.00 Новости
11.10 "Нелутевые заметки" с Дм.Крыловым
11.30 Пока все дома
12.05 Велстелин вкуса
12.50 Х/ф "Самая обаятельная и привлекательная"
14.30 Дисней-клуб: "Русалочка"
15.00 Новости (с субтитрами)
15.15 Умницы и умники
15.50 "Знайки" возвращаются. "Пожар". Дело № 19
17.50 Живая природа. "Следы невиданных зверей", "Город бродячих кошек"
19.00 Эремена
20.05 КВН-2002. Летний кубок
22.25 Сильвестр Сталлоне в боевике "Гонщик" (2001 год)
00.35 Линия кино. Энди Макдауэлл, Майкл Китон в комедии "Множественность"
02.45 Реальная музыка

РТР

- 08.20 Комедия "Прорыв"
09.45 "Дракоша и компания". Детский сериал
10.10 "Русское лото"
11.00 "ТВ Бинго шоу"
11.35 ВЕСТИ-МОСКВА. НЕДЕЛЯ В ГОРОДЕ
12.15 "Утренняя почта"
12.50 "Городок". Дайджест
13.20 Пьер Ришар в комедии "Я робкий, но я лечусь" (Франция). 1978 г.
15.10 "Парламентский час"
16.00 ВЕСТИ

- 16.20 "Комната смеха"
17.10 "Два рояля"
18.00 Теннис. Международный турнир "Кубок Кремля-2002". Полуфиналы. Трансляция из СК "Олимпийский"
20.10 Лесли Нильсен, Джордж Кеннеди и Присцилла Пресли в комедии "Голый пистолет" (США). 1988 г.
21.50 "Е. Горюшке"
22.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ
23.10 "Специальный корреспондент". Авторская программа Александра Хабарова "Русские каникулы"
23.35 Юбилейный вечер к 75-летию Олега Ефремова
01.20 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. Шэрон Стоун и Майкл Дуглас в фильме Пола Верховена "Основной инстинкт" (США). 1992 г.
03.15 Футбол. Чемпионат России. "Зенит" (Санкт-Петербург) - ЦСКА. Трансляция из Санкт-Петербурга
05.10 Дневник Международного турнира по теннису "Кубок Кремля - 2002"

ТВИКОМ

- 07.50 "Лоск". Погода. Гороскоп. Календарь работ от Кушнарева
08.15 Семейное кино "Алиса в стране чудес"
09.15 "Е. гостях у Тофика"
09.30 Fox Kids на REN TV. М/с "Ферма чудовищ"
10.00 Fox Kids на REN TV. М/с "Кот по имени Ик"
10.30 Fox Kids на REN TV. М/с "Принцесса Сиси"
11.00 М/с "Симпсоны"
12.00 Канал истории: "Сны и катастрофы"
13.00 Т/с "24 часа"
14.00 "Военная тайна"
14.30 "Лоск". Погода. Гороскоп
14.50 "Лотерея АвтоРА2а"
15.00 Х/ф "Ищи ветра"
16.50 Муз. поздравления
17.25 Т/с "Евочка"
18.00 Календарь работ от Кушнарева
18.20 "Лоск". Погода. Гороскоп
18.30 Школьное ТВ

- 19.00 Х/ф "Собиратель костей"
21.05 Х/ф "Трам-тарарам, или Бухты-баракты"
23.00 Матч Российской футбольной премьер-лиги. "Сатурн - REN TV" (Моск. обл.) - "Локомотив" (Москва)
01.00 "24"
01.20 Т/с "Секретные материалы"
02.20 Ночной муз. канал

АРИГ УС

- 09.00 Новости. Спорт. Погода
09.50 Формула успеха
10.00 М. Ульянов, А. Роговцева, И. Купченко в фильме "Подмосковная элегия"
12.00 Дачники
13.05 М/ф "Сказка о рыбаке и рыбке"
13.35 Х/ф "Кузовов"
15.25 "Большая паутина"
16.00 Детская развлекательная передача "Страна чудес"
17.30 Благая весть
18.00 М/ф "Поликлиника кота Леопольда"
18.10 Музыкальный подарок
18.35 То, что надо
18.50 "Криминальная Россия": "Евроремонт для убийцы"
19.50 Бизнес-экспресс
20.05 Формула успеха
20.15 "Ничего личного" - программа С. Сорокиной
20.50 "Бесплатный сыр" - программа Е. Шендеровича
21.20 ТК "Ариг Ус" представляет: "Еы - здоровы"
21.40 М. Рурк, Б. Хопкинс в фильме "Отходная молитва"
23.40 Интерактивное шоу "Земля-воздух"
01.10 "Тайны Ниро Вульфа": "Она выбывает из игры", 1-2 ч.

ОТВ

- 09.00 Т/с "Зак и секретные материалы"
09.30 Программа мультфильмов
10.00 Лапиш - маленький башмачник
10.30 Флиппер и Лопака
11.00 Просто Норман

- 11.30 Пуччини
11.45 Ник и Перри
12.00 "Полшестого" представляет: "ОСП-студия"
13.00 "Альф"
14.00 Кино на СТС: "Рыцарь Камелота"
16.00 Свидание вслепую
16.30 Скрытая камера
18.00 Афиша
18.30 КВН (лучшие игры)
20.45 Т/с "Убойная сила"
22.00 Кино на СТС: "Максимальное ускорение"

НТВ

- 07.45 "Детское утро на НТВ. Голубое дерево", 27 серия (Аргентина)
08.30 Star старт!
09.00 "Сегодня"
09.05 Муз. комедия "Сильва"
10.25 "Без рецепта". Доктор Бранд
11.00 "Сегодня"
11.05 Экстремальное шоу "Фактор страха"
12.00 "Сегодня"
12.05 "Растительная жизнь". Программа Павла Лобкова

- 12.40 "Еы будете смеяться". Анатолий Трушкин
13.00 "Сегодня"
13.05 Бухта смерти. "Профессор репортер"
13.25 "Служба спасения"
14.00 "Сегодня"
14.05 Пьер Ришар в комедии "Рассеянный" (Франция)
15.45 Екзусные истории
16.00 "Сегодня"
16.05 Своя игра
17.00 "Сегодня"
17.20 Мне не хватает на жизнь
Ток-шоу "Принцип домино"
18.00 "Сегодня"
18.05 Мне не хватает на жизнь
Ток-шоу "Принцип домино" (продолжение)
19.00 "Сегодня"
19.05 Заговор красных маршалов
"Совершенно секретно"
19.55 Комедийный боевик "Девятый ярд"
22.00 "Намедни" с Леонидом Парфеновым
23.30 Боевик "Лучшие из лучших"
3. Обратного пути нет" (США)
01.30 Сериал "Звездные врата"
02.20 Журнал Лиги чемпионов

ООО НПЦ «Агромеханизация» производит и реализует ПИЛОРАМЫ ЛЕНТОЧНЫЕ (цены от 72 000 рублей) ТЕПЛОАГРЕГАТЫ для сушки пиломатериалов ПИЛЫ ЛЕНТОЧНЫЕ по дереву Другое деревообрабатывающее оборудование КОМПЛЕКТЫ ОБОРУДОВАНИЯ для выделки шкур овчины, пушнины, рыьей кожи. 249096, Калужская обл., г. Малоярославец, ул. Герцена, 39 А, тел. (08431) 2-15-09, 3-15-19, E-mail: nrc am@kaluga.ru, http://www.agromekh.ru/.

"Радио Бурятия - радио для всех!" Тел.: 21-41-84.

Бурятское радио

(с 30 сентября по 6 2002 г.)

30, понедельник

- 6.10 Радиожурнал "ЗЕМЛЯ РОДНАЯ"
6.30 СПРАВКИ. ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА
6.45 7.00 - АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ
7.10 ОБЪЯВЛЕНИЯ
7.20 АНФАС
7.40 8.00 - Радиостудия "БИРАКАН". Радиожурнал "Мир Севера"
13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ"
19.10 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на бурятском языке)
19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ
19.30 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на русском языке)
19.45 - 20.00 - МУЗЫКАЛЬНАЯ ПРОГРАММА КО ДНЮ ПОЖИЛЫХ ЛЮДЕЙ.

1, вторник

- 6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ"
7.10 - НОВОСТИ. СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА
7.30 - День пожилых людей. Радиоочерк "ЛЮДИ ДОБРЫЕ"
7.45 - 8.00 - "ОРЬЕЛ" - ВЕРШИНА.
13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ"
19.10 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на бурятском языке)
19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ
19.30 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на русском языке)
19.45 - 20.00 - "РАДИОБИБЛИОТЕКА" (на бурятском языке)

2, среда

- 6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ"
7.10 - НОВОСТИ. СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА
7.30 - Программа "ВЫБОР"
7.45 - 8.00 - "ТОНТО НЮТАГ". КАК ЖИВЕШЬ ВЕТЕРАН?
13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ"
19.10 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на бурятском языке)
19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ
19.30 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на русском языке)
19.45 - 20.00 - АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ (на бурятском языке)

3, четверг

- 6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ"

- 7.10 - НОВОСТИ. СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА
7.30 - РАЗГОВОР НА АКТУАЛЬНУЮ ТЕМУ. Православная программа "БЛАГОРЕС"
13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ"
19.10 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на бурятском языке)
19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ
19.30 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на русском языке)
19.45 - 20.00 - ПЕРЕДАЧА ИЗ ФОНДОВ РАДИО.

4, пятница

- 6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ"
7.10 - НОВОСТИ. СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА
7.30 - Программа "ВСТРЕЧИ". Обзорный выпуск "Экономика, экология, общество"
7.45 - 8.00 - "ГУЛАМТА"
13.00 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ"
13.10 - 14.00 - "ЧАС ВАШЕГО ПИСЬМА" Музыкальная программа по заявкам радиослушателей.
19.10 - 20.00 - Информационная программа "ВЧЕРА, СЕГОДНЯ, ЗАВТРА", ОБЪЯВЛЕНИЯ.

5, суббота

- 7.10 - 8.00 - "ВЧЕРА, СЕГОДНЯ, ЗАВТРА". Инф. программа. ОБЪЯВЛЕНИЯ
9.10 - "МЭНДЭ АМАР, МИНИИ БУРЯД ОРОН" - УТРО БУРЯТИИ"
9.45 - 10.00 - Передача для детей "АЛТАН УУЛА"
13.10 - 14.00 - МУЗ. ВОЛНА РАДИО БУРЯТИИ. Передача из цикла "Вдохновение"
19.10 - 20.00 - Радиожурнал "СТЕПНЫЕ МЕЛОДИИ"

6, воскресенье

- 7.10 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА
7.20 - 8.00 - Программа "СЛЫШУ ПЕСНИ, СКАЗКИ, ЛЕГЕНДЫ"
9.10 - 10.00 - Программа для детей "ЭДИРШУУЛ", посвященная Дню Учителя.
11.10 - 12.00 - Литературно-худ. программа "АЛТАРГАНА". В гостях программы поэт Е. Сындуев; из творческого наследия поэта Дуулыуева.
13.30 - 14.00 - "МОЛОДЕЖЬ БУРЯТИИ"

БГТРК ВАКАНСИИ ТРЕБУЮТСЯ
Водитель с/а. Тел. 45-99-29.
Фасалчики. Тел. 42-03-81.
Кассир. Ул. Коммунистическая, 22 (позная).
Высоквалифицированный газосварщик и столяр-плотник. Тел. 44-25-94.
Сотрудники охраны. Тел. 23-13-64.
Продавец мужчина в отдел хозяйваров. Тел. 22-28-51.
Продавец, повар. Тел. 42-77-04.
ИЩУ РАБОТУ УСЛУГИ
Курсы водителей "Е". 23 сентября. Оплата частями. Ул. Чертенкова, 71. Тел. 645-175.
Детям, имеющим право на репатриацию, учащимся 9-10 классов, прекрасная возможность продолжить образование в Израиле.
Одиннадцатиклассникам возможность поступления в ВУЗы Израиля. Тел. 25-97-71.
Возможность получения высшего образования в Открытом Университете Израиля, не выезжая из России. Возраст не ограничен. Тел. 25-97-71.
АВТО ПРОДАЮ
Срочно а/м "Камри", 1996 г/в (5,5 у.е.), м/а "Хайс" (3,5 у.е.). Тел.: 44-05-34, 26-85-23.
Микроавтобус. Тел. 22-08-75.
Автобусы "Хундай Грейс" и "Кавз". Тел. 26-29-27.
«Алку» - термос одноосный, а/м «Тойота-Королла», двигатель неисправный. Тел.: 22-02-21, 21-62-62.
КУПЛЮ МЕНЯЮ РАЗНОЕ
А/м "ИЖ-2715" на 4 головы КРС. Тел. 41-31-03 (после 20.00).
Розьму аренду микроавтобус с маршрутом. Срочно. Тел. 25-35-25.
Пианино. Срочно. Тел. 33-36-92.
Картофель. Тел. 42-89-51.
Кедровый орех. Дорого. Ул. Тракторная, 7. Тел. 64-28-66.
Кораллы. ДОРОГО. Тел. 45-17-99.
Бильярд. Тел. 42-77-04.
ПРОДАЮ
Будку для а/м "Газ-3307". Тел. 26-88-95.
Срочно жигулевскую КПП, задний мост, б/у, и а/м "Москвич-408". Недорого. Тел. 44-93-20 (после 18.00).
Бараны. Тел. 42-33-40.
Реализуем кабель, светильники, счетчики. Тел./факс: 22-25-34. (Св-во Ю-3597).
НЕДВИЖИМОСТЬ ПРОДАЮ
Квартира, деревянный дом (центр). Тел. 45-95-77.
2-комнатная квартира (Элеватор), 3-комнатная квартира (Зеленхоз). Тел. 26-29-27.
2-комнатная квартира в 20 "а" квартале. Тел. 41-29-64.
3-комнатную квартиру по ул. Ленина. Тел. 046, аб. 395.
3-комнатную (сталинка) на Авиазаводе. Тел.: 33-19-33, 25-36-25.
Срочно 3-комнатная квартира. Тел. 44-41-63 (вечером).
4-комнатная крупноабаритная квартира на ПРЗ. Цена: 440 т.р. Тел. 44-57-48.
Дом. Тел. 41-08-57.
Недостроенный дом (пос. Зеленый). Тел. 21-54-26.
Место на рынке "Саяны". Тел. 33-21-56.
СНИМУ
Срочно сниму 1-комнатную меблированную квартиру с телефоном на 1 месяц. Тел. 42-25-78.
Срочно сниму квартиру в 47 кв. Тел. 45-99-29.
КУПЛЮ
2-комнатную квартиру. Тел. 42-47-05, 33-07-82.
2-комнатную квартиру. Тел. 25-97-82.
Срочно дом или малосемейку. Недорого. Тел. 45-30-00.
Срочно дом с участком за 180 тыс. руб. Тел. 23-00-00.
3-комнатную квартиру (п. Энергетик) на 1-и 2-х этажах. Возможны варианты. Тел. 44-95-26 (дом).
2-х или 3-комнатную квартиру на Бурводстрое. Тел. 55-30.
Квартиру. Тел. 046, аб. 395.
Возьму в аренду помещение под ресторан. Тел. 26 (после 18.00).
Возьму в аренду, куплю киоск. Тел. 45-22-95.
РАЗНОЕ
Нашедшего папку документов Будникова Р.Е. верна. Вознаграждение. Тел. 22-94-02.
13 сентября в пятницу оставлена в такси сумка с зарядным устройством от сотового телефона и др. вещи. Верна. Вознаграждение. Тел. 64-26-01.
Просьба вернуть сотовый "Сименс С-35". Утерян 26 сентября. Вознаграждение. Тел. 64-41-74.
Утеряны документы на автомашину, паспорт Ив. Тармарк Иннокентьевича. Вознаграждение. Тел. 45-30-00.
31 августа утнан а/м "Тойота-Камри", 1995 г/в, гос. Е-987-БУ. Просим вернуть за вознаграждение. Тел. 26-01.
Утнан а/м "Тойота-Корона", гос. н. Н-267-АО. Пр. вернуть за вознаграждение. Тел. 41-15-37.
Утнан ЕАЭ-21061, вишневого цвета, г/н С Е99. Вознаграждение. Тел. 28-29-86.
17 сентября утерян сотовый телефон "Panasonic". Вознаграждение. Тел. 42-90-76.
СООБЩЕНИЯ
Скидки до 20% (до 30.09.2002г.) на дамские платья пальто Магазины "Ландыш".
ПРИЕМ И ПРОДАЖА ПОДЕРЖАННЫХ УЧЕБНИКОВ, палатке на углу улиц Куйбышева и Коммунистическая.

МОНГОЛОЙ БУРЯАД ЗОН

нийн сентябриин 12-ой,
Ф-нэй дугаарнуудта).

бадахы бүлэг.

Үймөөн, түйбөөн

Энэ бүлэгтэ 20-ёод онуудта
он хүлгөөтэ үйлэ хэрэгүүд
хэлэгдэнэ. Хятад гамиин-
тэмсэл, барон Унгернын
Монголд орожо ерээд,
татахан тухай, тэрэнэй
буряадуудуудай орол-
дбанан тухай дэлгэрэнги
ялал бии. Эндэ хэдэн
та бэлгүүд нимэ гаршаг
гөөтэй: «Монгодо суужа
а бүхы буриад нарыг
тны цэрэгт дайчлах тухай
ийн яамнаас аймаг шавд
асан бичиг», «Буриа-
дан нарыг цэрэгт дайчлах
Барон Унгернын тушаал»,
тны цэрэгт буриад барга
18-25 нас хүртэл дайчлах

ё үедэ барон Унгернын
ашуудта туһалжа, Монгол
й тусгаар тогтонолынь
эжэ үгөөд, эсэстэнь
я боложо зугадсан үедэ,
ойн арадай засаг түр
улжа байсан тэрэ саг үедэ,
хямрал дээдэ хэмжээндэ
он жэлүүдгэ буряадууд
тодо олоноор нүүжэ
жэ эрхээр байлаа.
ё үедэ Онон голоор са-
анай үлэгдэл болохо
ев, тувановнар хэдэн
ад орос, буряад сэрэг-
эй шотаган арад олонни
дээрмэдэжэ байба. Онон
хойто талада шотагжа
ш түрэл саданаргаа хасаг
А.Ванданов бүлэг сэрэг-
дэйгээр эрээд, иигэжэ
мэсн-Таатар орын замаар
д, би Сагаан хаанда үгсэн
рингтаа үнэн байхаб.
д хүниндөө алга болосон

ернын сэрэгтэ үлдсэн
бүлэг сэрэгүүд Баян уула,
мон сомондо, Дамхин
майхан татажа, түр зуура
дан шотагуудай амгаан
ан байдалыа алдуулжа
д. Тэдэнгэй тэмсэхэ зо-
тойгоор, өөрсэдыгөө хам-
арга боломжо бэдэрэн,
хи буряад зон нэгэдэн
тэмсэхэ ажал ябуулжа
а. Олон дээрмэшэдые
ка, үгы хэсэн байха юм.
а журамта сэрэгтэй, улаан
зан сэрэгтэй холбоо
аа байгуулан, сагаантанай
анүүдтэй тэмсэжэ байба.
эн зуун сэрэгтэй Табхайн
д буряадуудай байхан
уудата эржэ, суйд үймөө
аа байгаа. Тэрэ хүн
сэрөлгүй болобоные, хүн
е урйалан бөөдэ татажа
аг, ямар нэгэ хэрэг бү-
ээ нилээд шадамар эр-
дн. Тиймэ болохоороо,
ийн Дугар олон зуун бу-
дые мэхэлжэ, өөрынгоо
та татажа оруулан бай-
Харин улаантанай сэрэг
ице намнажа, Манжуур
эжэ гарганан байха юм.
нгол орондо нүүжэ ерсэн
ууд хадаа 20-ёод онуудта
эн дайн байлдаануудта
ээр нэрбүүлэгдэ, нилээн
хонидолоо ороһон гэшэ.
а болотор Монголой бу-
дые сагаантанай талада
а тэмсэдэ орожо байсан
бэшэдэ байгаа. Харин
анай талые баримталжа
ш тэдэнгэй хамта тэмсэдэ
о, сагаантай тэмсэжэ
д буряадууд нилээн олон

нөө үедэ СССР-г, МНР-
сагта бэлгэһэн олон боти
нуудые шүүн тушаажэ,
а сагаан, хара нүгэлтэ ба
буянта гэхэ мэтэе наган
уулжа, үнэн зүбыены
ка байна.
а дажарай үедэ, үймөөн,
өнүн үедэ «хүе алажа,
тоножо» ябанан дээр-
Аын дунда, зальхай

хүмүүсийн дотор зарим туды
буряад ясатап бии байгаа.
Тэдэнэр үйдэсэн хара нүгэл
хиисэнэйнгэ түлөө энэ юр-
тэмсэхөө зайлажа, тама руугаа
талин ошосон байха юм.

Октябриин хубисхалһаа
тэрвэдэн, Орос гүрэнөөс Монгол
руу ерэсэн буряадууд элдэб
зүйлэй муу юумэ үзөө. Тэдэни
эдэбээр гасаалжа, худал үнөөр
зэмэ тохожо, худал хуурмагаар
хардажа байгаа. Жэшээн,
«хубисхалда урбагшад», «са-
гаантанай үлэгдэлүүд» «Японой
тагнуулууд» гэхэ мэтэ хара
«пайза» - тэмдэг буряадуудта
зүйлгэһэн гэшэ. Харин түүхын
баримтануудые үзэхэдэ, эдэ
бүгдэ гужир гүт гэлэ, хардалга
болоно. Дэрбэжэ, нүүжэ ерэн
буряад зон, сэхын хэлэхэдэ,
нилээд зобоо, ядаа гэшэ.
Тийбише буряад зон ухаамсаг
санаалтай, тэнюун сэдхэл
бодоотой, шанга абарн заштай
байһанһаа боложо, түүхын
хэрэгтэ хатуу зам гатаалжа гараа
даа!

6-дугаар бүлэг.

Хэлмэгдүүлэлтэ

Хэлмэгдэхэ гэжэ үгэ
разорение, репрессия гэлэн
удхатай.
1930 ондо «Дагаар орогсын
хэргийг нэг тийш нь болгох
тухай» Орос, Монгол хоёр
гүрэнэй хоорондо баталсан гэрэ
(соглашение) гэшт гаража,
буряад зоной сэтгэл санаае
зобообо. Тус гэрээ 1924 оноос
хойшо нүүжэ ерэн зондо
хабаатан бэлэй. Тэдэни
Оросто бусаажа абаашаха
зорилготой байгаа. Буряадуудай
хойноос орожо, «Цепочка»
(гүнжийн оосор) гэжэ нэр-
лэгдэсэн мурдэлгэ эхилсэн юм.
Бүлэг буряад зон мурдэлгэһөө
тэрвэлжэ, Баргын Шэнхээнцэ
ошоо. Зариманинь нууса
байдалда ороод ядаржа ябаа.
Буряадуудые Японой тагнуул
болоо гэжэ хардаад, намнажа,
хюдажа эхилээ.

30-аад ондо гарсан «Ахумбийн
хэрэг»-тэ буряад зонийе
хабаадуулаа. Ж.Ахумба болбо
үнэн сэхэ ябадалтай, арад зоной
түлөө оролдожо ябанан ажа-
ябуулагша, МНРП-гэй нэгэ
удирдагша бэлэй. Харин
тэрэни хубисхалда эсэргүү
байгуулагшын удирдагша болгон
бариха шорондо хааһан юм.
Ахумбийн тала баригшад олон
байгаа. Тэдэнэй тоодо нилээд
олон буряадууд ородог бэлэй.
Тэдэнэр бултадаа баригдажа,
хардалгада орожо хаалганан
бана.

1936-1938 онуудаар тэрэ үедэ
Арадай-хубисхалта намын дарга
байсан Х.Чойбалсан иигэжэ
бэшэһэн байдаг: «Аманарта
үгэжэ байсан сохилтын зэргэсэ
бид... барга, буриад зэрэг Япо-
ны империализмын түшиг тул-
гуурн боложо байгаа Монго-
лын дэлсэгнэсэн бусад эле-
ментүүдийн хараа хинхалтаа-
саа гаргахгүй. Японы тагнуул
эдгээр хүмүүсүүдые тэргүүн
эргэжидэ ашиглажа байна». Са-
ашань бэшэхэдэ тэрэ: «Хайр-
лаха хэрэггүй, эрс хатуу
шанга байсааха хэрэгтэй». Нимэ
заабари абасан Баглан хамгаала
яаманай түлөөлөгшэд үдэр бүри
бүлэг бүлгээр буряад зонийе,
гол түлэб эршүүлэе бариха
шорондо хаадаг, бууджа аладаг
байгаа.

«Монголын буриад зон» гэжэ
номой автор Д.Дамдинжаб нимэ
тобшолол хэжэ: «Энэхүү алаага
хюдалгада ортож үгэ эсэгэ,
эсэгэ эхэ, аха дүү, түрэл са-
дангынхаа хүнийг хэлмэгдэдэ
ортуулэггүй буриад үрхэ айа
үндэснэдэ нэгэнишэ үлдэггүй
гэжэ хэлбэл алдуу болохогүй».
Хэлмэгдэгдэ орожо, саа-
залуулсан буряад томо ажа-
ябуулагшад нэрэ ном соо
үгтэй. Нэн түрүүн Хаан Хэнтэй
аймагай томо дарга ябасан
Дугарын Дунгаржид нэрлэгдэнэ.
38 настай байхада, Дунгаржид

алуулаа. Тэрэ 1901 ондо Буряад-
Монголой Хэжэнгэ шотагта
түрэнэ байна. Монгодо нүүжэ
ошоод байхадаа, намын сургуули
түгсөөд, засаг турын, намын
харюусалгата ажадаа хүдэлхэн
байна. Дунгаржид шүлэг, дүү
бэшэдэг хүн байгаа. Тэрэнэй
зохөөһөн «Бүсгүйчүдэн дүү»
(Эмэгтэйшүүдэн дүүн) Монгол
орондо хаа хаангагүй тарбан
түүхэтэй.

Ном соо иигэжэ бэшэһэн:
«Дунгаржид буудуулахаар хү-
лэгдэн хүтэлэгдэжэ гарахынга
үмэн»... Аяа юутай энгэрэлгүй
орчлон бэ? Ор мүргүй хэрэг
тулгагдсан намые яаха бэ?
Гарзанда нь гаргадаг юм байгаа
бизэ. Хэвлинд хүдэлжэ байгаа
үрнийг минь бодожо, оровдож
үршөөдөггүй нь данч гас-
лаштайяа. Үнэн мүншй сагаатгал
хэзэ нэгэн сагта гарсаагүй
ирэхэ юм шүү», - гэжэ хоолой
зангируулан хангирсныг
сонсоноо Пүрэвжав-гүй зүрхэ
нимширтэл ярьдагсан.

7-дугаар бүлэг.

Дарийн үнэр

ханхалсан он жэлүүд
(Тус бүлэгтэ Д.Дамдинжаб
хадаа 30-40-ёод онуудта болоһон
дайн байлдаанууд тухай, буряад
хүбүүд басагадай аша габьяа
тухай хөөржэ үгэнэ.
«Халхын голын дайнд олон
зуун буриад цэрэг эрс оролдож
иргэнийхээ үүргийг нэр түртэй
биелүүлж яваа. Эндэ дайнд
оролцсон Галсан, Цэдэндамба,
Чойдон, Цэвэгжав, Лувсан-
цэрин, Пүрэвдорж, Лувсан,
Пэрэнэй, Гарма, Дэлгэдорж,
Ядамсүрэн, Мядга нарын зэрэг
дайчид эрэлхэгээр байлдсаны
түлөө байлдааны гавьяаны улаан
тугийн одонгоор шагнагдан
бана.

...Дандар баатрын коман-
далсан дивизийн бага дарга
Жигжидийн Мятав дайсанд нэгэ
удаа бүслэгдсэн юм. Тэрэ
цэргүүдэд хандажэ: «Бүслэлтийг
сэт цохиж гарья, цэргүүд ээ!
Бид, бурхан үзэг оройдоо,
дайсны суманд оногдохгүй,
миний хойноос давхиад!» гээд
нэг ч хүний хохиролгүй бүс-
лэлтийг цум цохин гарчээ.

... Халхы голын дайнд га-
рамгай гавьяа бигуулж дайсны
тад ихэхэн хэмжээний хүний
болон зэвсэг, техникийн хо-
хирол учруулсан Хүбсэгэл
аймгийн Хапх сумын харьяат
Лувсандоржийн Гэлэгбаатар
Монголын баатар цолоор
шагнагдсан нь буриад зон олноос
тодорсон онцгой үйл явдал байв.
... 1945 оны чөлөөлэх дайнд
нас бие тэнцсэн жинхэнэ болон
түр цэрэг олоноор оролдож эх
орон, ард түмнийхээ түлөө амь
бие хайргүй тэмцэж ялалт
бигуулжа явсан юм. Энэ дайнд
Лосол, Болд, Болдоо нар гавьяа
байгуулсны түлөө байлдааны
гавьяаны улаан тугийн одонгоор
шагнагдаж байжээ.

... Дэлхэйн 2-р дайны
жилүүдэд Зүблэлтын улаан ар-
мид туслаж мүнгэ хуримтуулх,
агт морь, дулаан хүндэс бусад
зүйлийг бэлтгэн «Хувьсгалт
Монгол» танкийн цуваа,
«Монгол ард» нийсэх онгоцны
эскадрель байгуулахад буриад
зон олон нийтийн адил идэвхтэй
оролдож, улсын баглан хам-
гаалах зээллэгийн түлэвэлгөөг
давуулан биелүүлж байсан юм».

8-дугаар бүлэг.
Өөрчлэлт, Шинэчлэлт
(Энэ бүлэг дотор Монгол орон
нүүжэ ошоһон буряад зоной
ажабайдалда, ажахыда ямар
хубилаалта болооо гэжэ
харуулагдана.
Буряадуудай байдаг зарим
газарта тарья таридат, үбнэ
сабшадаг болоо гэжэ хэлэгдэнэ.
Мал аргаадаг, машина техникэ
заһадаг станнууд баригдаа юм
байна. Эхин шатын хургуули,
дунда хургуули олон шотагта
пээгдэһэн түүхэтэй. Хамтын
ажахы, коммуна, хүдоо нэгдэл
шотаг бүри байгуулагдажа,
үмсын ажахы доройтоо гэжэ
зохөөлшө бэшэнэ. Худаадаа
найманай потребкоопераци,
хубийн хүрэнгэ мүнгэ алта
нилуулаһэн нийгэмлэг бай-
гуулагдаа, эд хэрэглэгшэдэй
хоришооло (кооператив) эндэ
тэндэ байгуулагдаа гэгдэнэ.

9-р бүлэгтэ буряадай соёл
урдаг тухай материал бии.
«Буряадуудын дунда олон
зуун жилийн үмнөөс улам-
жалгагдажа ирсэн «Заян Наваа»,
«Еохор», «Ниргэлгэ», «Уусын
дуу», «Бүжгийн дуу» зэрэг найр
хуримын олон сайхан дуунууд

ардын дуу болон эдүүгээг хүртэл
дуулагдасаар байна.
... «Шилдэй занги» гэдэг домог
дууны нэгэн хувиалбарыг эндэ
толилуулаха:
Гүйгээч түргэн хара минь
Гүйдэл дундаа зогслоо л
Гүмэр жаахан Шилдэй минь
Гүрний хилдэ харууламтай л
Гууан гууан хара минь
Гурван хүлдөө шүдэртэйл
Гол чиг баахан Шилдэй
минь

Гурван давхар цэрэгтэй л
Дүмэн дүмэн хар минь
Дүрвэн хүлдөө шүдэртэй л
Дүмгэр баахан Шилдэй минь
Дүрвэн давхар цэрэгтэй л
— гэжэ авгайн дуулахада, нүхэр
нь болохо галзут отогой жапхан
хүхүүрын Шилдэй занги харюу
болгон иигэжэ дуулжээ:
Агуухан сүргийнгээ
олондо нь
Аралтай шивээ босголоо би
Айдархан багынгаа
эрхэндэ нь
Алтанхан хилийг даваа би
Хохинхон сүргийнгээ
олондо нь
Хотондоо шивээ
босголоо би
Холшорхон багынгаа
эрхэндэ нь
Хоёрхон хилийг даваа би
Үхэрхэн сүргийнгээ
олондо нь
Үндэрхэн шивээ босголоо би
Үеийн багынгаа эрхэндэ нь
Үргэнхэн хилийг даваа би
Тэмээн сүргийнгээ
олондо нь
Тэвхэрхэн шивээ
босголоо би
Тэнгэхэн насныгаа
эрхэндэ нь
Тэмдэгтэйхэн хилийг
даваа би.

«Биндэрьяа хаан уулын
хошуунда нүүж ирсэн буряадууд
1920-ёод оны дундуур дараахи
дууг дууладаг байгаа:
Хүхэрэгч уулын цаахан
тааг —
Хоорхуй Монгол нутаг бий
Хүрье, очье гэхэд минь
Хүндэлэн хил нь хаалттай
байна
Хүхэрэгч уулын нааханаас
Хоорхуй Монгол нутаг
нүүлээ хөө
Хүндэлэн тавсан хилийг нь
гатаалжа
Хүсэл зорилгондоо хүрлээ
хөө».

Хэлмэгдүүлэлтийн (репрес-
сийн) хэсүү үедэ иигэжэ дууладаг
бэлэй:
Утахан Ононойнгоо эрье
гээгүүр
Унагшаа табигар хаа гоё
байна даа
Ушархан гансахан шамтаяа
Уулаадашье тардаг хаа гоё
байна даа
Хабтагай Ононойнгоо
эрье гээгүүр
Хазартаа табигар хаа
гоё байна даа
Ханилхан гансахан
шамтаяа
Харалсааг тардаг хаа гоё
байна даа.

Хэлмэгдүүлэжэ ошоһон
инагайнгаа бусахагүйдэ, үлдэжэ
«бэлэвсрэн хоёрсон
эмэгтэйчүүд» иигэжэ дуулаһан
гэдэг:
Үндэрэй эбэртэй хайлааһан
Үмэхирдэг байбал даа
ургажаараа
Үелхэн ганса нүхэрөө
Үлдэг байбал даа
амьдгийгаараа
Хадын эбэрэй хайлааһан
Хатадаг байбал даа
ургажаараа
Ханилхан ганса нүхэрөө
Хахасагаг байбал даа
амьдгийгаараа.

Шираб ЧИМИТДОРЖИЕВ,
профессор,
Монголой Академинин
хүндэтэ доктор.
(Үргэлжэлэлын хожом
гараха).

Хэлмэгдүүлэжэ ошоһон
инагайнгаа бусахагүйдэ, үлдэжэ
«бэлэвсрэн хоёрсон
эмэгтэйчүүд» иигэжэ дуулаһан
гэдэг:
Үндэрэй эбэртэй хайлааһан
Үмэхирдэг байбал даа
ургажаараа
Үелхэн ганса нүхэрөө
Үлдэг байбал даа
амьдгийгаараа
Хадын эбэрэй хайлааһан
Хатадаг байбал даа
ургажаараа
Ханилхан ганса нүхэрөө
Хахасагаг байбал даа
амьдгийгаараа.

Шираб ЧИМИТДОРЖИЕВ,
профессор,
Монголой Академинин
хүндэтэ доктор.
(Үргэлжэлэлын хожом
гараха).

Шираб ЧИМИТДОРЖИЕВ,
профессор,
Монголой Академинин
хүндэтэ доктор.
(Үргэлжэлэлын хожом
гараха).

ЗОРИГ ХҮСЭЛӨӨ ЗОХЁОЛ ДЭЭРЭ ТАБИЖА...

Цынгуйеа Доржи-Ханда Цынгуйевна Шэтын областини Могойтын районой Урта шотагта ажануудаг. Гуша гаран жэлэй туршада эдир багахан үхибүүдгэ үрдэм номой эхин шатые дамжуулан багшын мэргэжэлтэй хүн юм. Үргэн нэмжээ тала дайдаа, ажална бэрхэ арад зондоо дурлахан дурагтайн захираагүй ошохоо, дүлээн зүрхэнийн үнжээн утаба данража, хэзээ нэгтэ элшэ гэрэлээ түхөөн байхаар бэлэн байгша нэн.

Олон хүүгдэй эхэ, сүлөөгүй багшын ажалтай Доржи-Ханда Цынгуйеа зохёол дээрэ бууха забая олонгүй байханаа шаналан:

*Залуу наһаяа
Залгуулан бусажа шадагар наа,
Замайнгаа заяае
Залуур тээшэнэ залаха нэм.
Захалхан хэрэгэйнгээ
Заха үзүүрын эршэлжэ,
Зориг хүсэлөө
Зохёол дээрэ табижа нэм, - гээд бэшэнэ.*

Юумэн бүхэн өөрын саг болзортой ха юм. Хадын хүмэгтэ хаагдаад байхан аршаан булаг, хабсагай шулуун хаалгаяа хаха түрин, сүлөөтэ уужам тала руугаа хаядаг.

Шүлэг дуунуудыше өөрын хуби заяатай. Сэдьхэлэй гүнһөө урдан гарадаг зүрхэний мэдэрэл дали жэгүүр үргэн огторгойн хизаар руу дэлижэ, зон арадтаа бусажа ердэгтээнэ.

Урин налгай зантай, хүн зондоо ходоодоо нээлэгтэй Доржи-Хандын сэжын өборһоо, шүлэгэйнь дээжэ шөлжэрэн урдаба.

*Мэдэрэлэй элиһын эртэлэн задараагүйдэ гуниглан:
Хожомдон эхилһэн
Холбоо гурлоо мурнуудым
Хожомой сагта
Зон арагш сэгтэһэй.
Ури бээдэм үнэтэ эдлэл болон
Үргэн замайнь
Одо заяа дэбжээһэй, -
гээд нээтессэ шүлэгээнэ.*

Доржи-Ханда Цынгуйеагай номууд соо шүлэг дуунууд, баснинууд, туужанууд, үльгэр домог урданай бүхэ баатарнууд тухай домог түүхэнүүд, үхэ зиндаата гэгээн богдын хубилгаан Ганжа гэгээнэй 5-дахи, 6-дахи түрэл тухай үгүүлэнүүд, харь мурдэлгын хатуу хэһээлтэ гаталхан бу угсаатанаймнай шэн зориг ба хуби заяанай эрһэй муу хоёрой хабраан зүршэбэшые, хайхан зан мандан бусадаг тухай бэшээтэй.

Гүнзэги бодолтой, хурса мэргэн үгэнүүд зохёолнуудын уншагшадта хайшаагдадаг юм.

Россин Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн Доржи-Ханда Цынгуйеагай саашагхи зохёохы ажалда амь хүсөөд, оюун бэлигтэй үндэртэ гарахыець үрээ!

Гурбан номой автор Д-Х.Цынгуйеагай мүнөө бэлэ байхан шэнэ номһоо зохёолнуудые дурадхахам.

Поэт Арслан ЖАМБА

Доржи-Ханда ЦЫНГУЙЕВА

Эзэлгдэн хонобоб
мүнөө,
Һүниин угыё
наһандаа гайхан
гайхан
наһал бодолой
хайхан эршэ
задалнаб...
Гэгээн хонгорхон
Гэгээн хайхан
үхибүүдээ
Ганса гансаар

Хатуугаар бээе баряад,
Хэлэжэ шадаагүйб
Заха үгээс хахаад,
Гэгээн хонгорхон
Гэгээн хайхан шодод
Гэгээн байгаа нэн
Гүнзэги бодолдо абтаад...
Гарабаб газаашаа
Гэр тээшээ алхалан,
Гушан жэлдэ
Гэшхэлһэн зүргэ харгымни
Гүлмэр залууһаа
Галгийн дардам таламни
Газаамни абаашахал
Гансашые һарюу гэшхэнгүй.
Уулзатаргаа баяртай,
Угтан байдаг хурагшадни,
Урдань хүдэлһэн
Үнэтэ олон нүхэдни,
Уржажа ябаһан
Олон тоото багшанарни,
Уужам һаруул
Ордон сагаан байшамни!
Алхадалаа түргэдхэн
Аһан шадалаараа алхалнаб
Арюун агаараар
Амилан нөлбоһоо аршанаб.
Зоргоороо гоожохон
Нюдэнэйнгөө нөлбоһо

Эгээл нангин
Эхээс дурсан наһабалби.
набагша эхигүй
наһал бодолой гүн соо,
хайхан үгын
һаруул тунгалаг гэрэл соо
Тоотой жэлнүүд
Түрэлдэн яаран үнгэрөө
Бодолойм набагша
Бадаран задаран дэлбэрээ.
Зориг хүсэлөө
Зохёол дээрэ табижадам
Заншалта өһоор
Замайм заяан утаа гү?
Энээхэн наһанайм
Эршээгэ хүсэний һэбиюур
Эхэнэр бэеым
Эльбээд жонһоод абаа гү?
Элиһсэг эсэгым
Эльгэһэн элшэ гэрэл
Эльгэ зүрхем
Эрдэнэ мэтэ татаа гү?
Аригуун шүүдэрээр
Эхэ газарни мэлмэрнэ.
Һэрюухэн һэбшэн
Һэршэгэһэн эльбэнэ.
Мүнгэн шүүдэр -
Мүшэтэ һүниин хэшэг
Мэлмэрэн сасарһан
Мүнхэ түбиин шэмэг
Нүсэгэн хүлэй
Нимгэхэн ула хайраад,
Һэрюу даагаад
Һиилүүр угалзаа алдана.
Заха хизааргүй
Замбуулин түбиин гүнһөө
Заяаган үгтэһэн
Залаган ерһэн бэлэг
Үргэн хизаарай
Үргэлжэтэ тэнһоун дайдын
Ундан болоод
Эхэ газартаа сүршэгдөө.

Ялас гэтэр
Агаар нэбтэ зуралзаа.
Үүлэн хээ
Үргэн сэжээе хумаро
Сэржэм уһаяа
Сээжэ соогоо булжаа
Домог түүхын
«Долоон үбгэд» шанга
Домто ундан -
Дээжэ уһаяа шааюулб
... Үзэхэлэн хайхан
Үргэн түбиимнай байда
Үльгэр далайн
Орон түбитэй жэшэмэ
Диваажан шангадыш
Дэлхэйн хайхан Шам
Дээдэ түбиин
Дэмбэрэлтэ орон гэхээ

ХОЁР ХАРГЫ
*Наһанайм ута харгы
Намайс урагшайнь даллана,
Хүсэлэйм ута харгы
Хүсэгдэхөөр бэшээр
тэрьсэнэ.*

*Наһанайм жэгдэ харгы
Наруули тээшэ зүдхэлнэ,
Хүсэлэйм ута харгы
Хүхэ тэнгэригдэ дэгдээнэ.*

*Алишые харгыгаар аалихан
Аажам тэнһоунээр алхалнаб
Захадань хүрөө үгышые наа,
Залуур харгынь шэлэхэйб
гаа.*

*Елүүр мүлюур харгыгаар
Яарангүйхэн алхалһайб
Ядаһан нэгые орхингүй
Шадаһан соогоо тунһалһайб.*

ДЭЛХЭЙН ҺУДААН
Газар дэлхэйн һулаһан
Гол мурнууд
Габнагай хурдаар
холье зуран дугшана.
Пудалайнь сохисо
элихэнээр сорьён лугшана.
Нурамхи гуримаар
эрбээ нэшэн һугшана.
Зарим үедэ
зангаа хубилган һэгшэнэ.
Зангаа забдагүй
урагшалаал сэхэ дугшана.
Замынь хааһан
хайр шулуу һагшана.
Замай холье
гайхан гайхан бушхана.

ҺҮҮЛШЫН ХЭШЭЭЛ
Энэ үглөөгүүр
Эгээ һүүлшынхисэ
Һурагшадтаа
Үнгэрэхөө ошохом
Элэжээтэ хэшээлээ үглөө.
Энхэргэн сэдьхэлээр
Эльгэ зүрхээс хүдэлгэн
Элдэб бодолдо

Гэгээн харанаб урдаа:
Хэмгүй эхэ
Хэрэг ажал хэрһэндэл
Хэлэжэ бултайлан
Хэлгын татаад бэшэхыень
Шүдэгүй амшагархан
Шүмбэгэр уралаа амшылган
Шүлһөө сасаруулан
Шүлгөө хэлэн зогсохыень
Хаража яашые
Ханахын аргагүй зон лэ даа.
Хажуудаа асараад
Халуун зүрхэндөө няһайб
даа.

Хара бодол
Хуурмаг ябадал эдэһэндэ
Хаднаһаа байхаб даа.
Хирэгүй пангин амитадта
Сэдьхэл зүрхэнийнь -
Сэлмэгтэнгэригдэл хайхан,
хайхан бодолынь
Һара нарандал сэлмэгхэн,
Ухаан бодолынь
Уһа мурһэндэл тунгалагхан,
Хүсэл зоригынь
Холын одо мүшэдхэн.
Иимэл даа,
Гэгээн хайхан үхибүүд
Эгэршэгүй эхэ
Энэ наһанаймни найдал,
Залиршагүй ошото
Зам харгымнай үргэлжэлэл.
Унтаршагүй дүлэтэ
Гал гуламтгымнай һүддэ.
Үүрэй толоной
Үргэн түбшэ тэбэрхэдэ,
Үглөөнэй наранай
Үндэрэй саанаһаа шагаахада
Һурамхи гуримаар
Һургуули тээшээ алхалнаб,
Һүүлшынгээ хэшээл
Үнгэрэхөө яарабаб.
Энэ үглөөгүүр
Энхэ амгалан тайбан
Эртын дохбогоор
Энгэрээ ээлин яаран
Алтан нарантай
Алхасаяа нэгэдүүлэн,
Алхалнаб даа
Ажал тээшээ шамдан,
Хэшээлээ эхилбэб

Зоргон соогоо
Залгаа забдагүй мухариг лэ.
...Гажарха гасалан
Гансашые намда үгыл даа.
Гомдохо гомдол,
Гэмнэхэ гэмнэлшые үгы
Хэһэн хэрэгни
Тиймэшые эхэ бэшэл даа.
Хэмжүүр соохоноо
Хэрэг ажалаа дүүргэлби,
Ажалай алхам
Алхан эхилһэн газарни
Аргагүй хайханаар
Алишые сагта наһагдаад,
Гүнзэги бодолой
Гунигай мэдэрэлдэ эзэлгдэн,
Гүлмэр наһанайм
Сэлмэг үдэрнүүдые һануулнаб.
Залуу наһаяа
Залгуулан бусажа шададаг
наа

АГААРАЙ ОНГОСО
*Аалихан дээшээ дэгдэжэ,
Алас холье
Зүүн хизаар шэглэбэ.
Шанха дором
Шаралзата таламни,
Шааян урдаһан
Онон хатан эжымни,
Онсо элихэн
Оршолон дэлхэйн шарайе,
Одо заяата
Бэлигүүн хара шорой.
Һэмжэн үүлэд
Һэхэлтэ нэмэргээ дэбдижэ,
Һэеы гэрэй
Дээбэр мэтэ намхалзаад,
Алас холын
Алтан ташуур - сахилгаан*

Э Ж Ы Д

*Ерэнэй дабаан оодгэ
Һэн 88 наһатай Маш
Балжидта зорюулагдэ*

*Үхибүүн наһанһаа
Үлдэхэ даарахые үзэ
Үншэрхэ зобохые
Энэ бээрээ гатаһан
Залуу наһандаа
Замайнгаа заяа алда
Үрибэһээрээ
Өврөө гансаараа тэн
Эсэхэ сусахые
Энэ наһандаа мэдээгү
Тэсэхэ элишые
Зоболон элишые
Жаргал мэтэ тэнсэ үг
Бухы юмые
Бүтэхэ тэнсэнь шэ
Эхэши, хөөрхы
Энэ дэлхэйдэ гансахы
Энхэ мухы
Элишэ хүсэтэ Наран*

ЭСЭГЫН ДОБУУН

өгүүртэ гэрлэдэг лэ бодошобоб. Гэр доторнай боб даа нэгэл нэргэлэн тохёолдошоод байһан

дэрни пөшөнэй зүүнтээ элдэнэ, һабанданад. Аба тоо сай уужа һууна. барагар хара, сэдхэлэй абтанги, уруугаа хараад, бдаа шэмхэлэнэ.

дэн эжы шодэнэйнгөө до аршажа байжа, той бишыхан бурхан дэнь зүүгэхэ зуураа «Һахюуһа бурханшһини е аюулһаа абарха даа. мэнцэдл мандаа бусажа даа», - гээд, абыемни ин уйлашаба. Залуу е баһал нөлбонһөө л байжа юуһыб хэлэнэ. бүгэдые ажаглан хара- нгэл хэсүү юумэн болоо үхибүүн сэдхэлээрээ эрһэм.

дэд орон дээрээ шохой- ухыемни аба хараад, дамни ержэ һууба, а лэ хүдэр бата гарнууд дээрэ үргэн: «Хүбүүми, томо болоно гэшэбши. үндэр болошоноаа гүш?»

орон дээрэм табиха «Миниһингээ дайһһаа да ертээр гэрэй эзэн, эрэйнгээ урда хараха үе үзбэ гэшэши. Угһың да, бэрхээр байгаарай», - элдээд, толгойхонниемни, емни, һааритай хоёр тор гарнуудыемни үни таалаба.

е абынгаа шюурта няагаад лэ һугһашабаб. нөлбонһоо эсэгыемни дээгүүр, хирбөгүр хара дээгүүр газарта хүртээр унажалбангаһэн. Уһоо намаяа үбсүүндэ шанта эд лэ газашһаа гарашһоо эсэгһээм үлһөн энгэхэн мэдэрээ мүнөөшье үрхэн атшахадал гэдэг.

дэд абаяа үдэшхөөр лан газашһаа гарабабди. гарыемни шанта аждажа, хүбүүми», - гэжэл һэн. Эжыһорыемниһые һн байжа, гарнуудыен аждаад лэ эрид урагнаа лоо бэлэй. Бидэһые лан, гарнуудыа арбага- ар лэ үлһэббди даа. Тээ үндэр добуун дээрэ гараад, тээ эрьен: «Заатагүй б», - гэжэ һүхирөө һэн. Быхан һабандыа эсэгһээ гэртээ эзэн, эжы- нгээ урдаа хараха бүһэ- ниниһ үлһэббди даа. шһи, харһис муухай шан дайсаһһаа Эхэ орошоо хла хүн бүхэнэй уялга ха юм. Дайһай болоһон ыһы үдэрһөө эһилжэ, олон манай шотаһһаа дайнда эһэн.

эһые, багахан үхибүүдһээ эд үбгэд, хүгшэд, эжыһэр үлэй эрхилжэ ябаһан е унагаахагүй гэжэ бүхы адаһаа үгһэн гэшэбди.

дн хаража ябаһан хонһи е эжы тушаажа абаба.

дэн эжы бидэ хоёр газарһи е эжы ажаллагһаа һэмди. Би ориёо унаад, тугал хурһаа боб, уһанда туужа уһалхаб. моринойгоо хажуугаар үлэсгээ асардаг, тэргэдэ, һэсэ гэрэ зоолгэдэг, даа хонһоһые адууддаг гһингэм эргэн аһа һэмди. ннай һаяар ботоһолохо байһаа.

дтэ үгһөөгүүр сайгаа уужа емни, хүгшэн эжы намаһе

ооголбо: «Хүбүүн, ябыш, энгимнай ботого түрөөл!» Уужа байһан сайгаа саашань түл- хижэрхөөд, газашһаа гүйжэ гарабаб. Шара энгимнай хажууда холоомон дээрэ хуаа шарахан ботоһохон таршалжа хэбтэбэл даа! Тэрээхэмни галуунай дальбараада адлихан аад, хоёр бүхэнтэйхэн байгаа һэн. Энэ үдэр хэды шэнээн баяр баясхалан манда асарая гэшэ һэм. Дүтэ нааша наадаха хүүгэд үгы аад, гансаардадаг һэм. Наадаха нүхэртэй болоһондоо юм гү, али хотондомнай шэнэ бишыхан амитаһай нэмһэнцэд юм гү, аргагүй ехээр баясаа агһа һэм.

Эжы энэ ехэ һонһоо абадамни бэшэб, би бэшэгтамга мэдэхгүй байһан тула, саарһан дээрэ табан хургаяа дарабаб. Хажуудань хоёр бүхэнтэй ботоһоншуу юумэ хүтэлөөд урдань ябаһан «өөрыгөө» зуража, ехэл сэдхэлээ ханабаб.

Ботоһоо «Шарлуухай» гэжэ нэрлээ һэм. Үдэр ерэхэ бүри, томохон, хөөрхэн болоно. «Шарлуу, Шарлуу», - гэжэ оогоһоходомни, хаанашыб ябаа һаа, гүйжэ ерэхэ. Тингээд лэ сээг намаа дэбднхэй сээгэн ногоон тала дайдаараа гүйлдэжэл мэдэхбди даа. Хойноһоомнай хотшо похоймнай унжыса гүйхэ.

Гүйлдэжэ ябатараа бото- гондоо мэдүүлэһгүй халаахай соо хэбтэһхэб. Шарлуухай намайгаа оложо ядан, ишэ- тиһшээ харайха. Гэнтэ халаахай сооһоо гарашахадам, аргагүй ехээр хүхихэ, намаяа тойрожо ябажа гүйхэ, дэбхэрхэ. Гэртээ удаараа һаам, ехэл хүдэжэ ядаһан янзатай гэр тойрожо ябажа гүйгшэ һэн. Тингэжэ байтараа үдэнэй хасаһини сонходо ерээд, хоёр бэлтэгэрхэн нюднүүдээ бэлтэгшүүлэн, дарбагархан уралаа сонходо няаха. Хэды шэнээн хөөрхэн амитаһан гэшэ һэм!

Үгһөөгүүр хүгшэн эжы шара энгисэ хүдлэн янзатай. Дүтэ байдаг ород сэлэн ошожо, һү, эзэгнэгэ наймаадаг юм һэн. Тингэжэ хилээмэ, хартаабха орондонь асарашһа бэлэй. Тингээ ошоһоо һанаһан бай- гаа янзатай. Гаралган дээрэ мантан саған саахар гартам барюулаад хэлэбэ: «Ботоһоо дахуулжа ябажа холуур бү зай, похой халхай, юрэдөөл шонол зайлуулаг». Орон дээрээ хэб- тшоод, үгһэн саған саа- харыень мэрэжэ байжа, аргагүй еһорхуугаар «Зал даа» гээбэ. Тингээд бодолго боло, «пхой халхай» гэшэһи ямар удхатай үгэ гэшэб гэжэ удаан лэ тайлбарилжа ядабаб. һүүлэй һүүлдэ шонолод хабаатай үгэ байгаа хэдаа гэжэ өөрөө ойлгоод лэ, һуга харайн бодошобоб. Нэгэ аяга һү гудамхижэрхөөд, туламтай айрһанһаа хармаандаа хэжэрхибэб. Ботоһонийгоо һүтэй угжа бэдэрбэб. Энгисэ унаад, талаар ошоһодонь, һү угжашһа һэм. Үхэг сооһоо һүтэй угжана оложо, газашһаа гүйжэ гарабаб. Шарлуухайми хорёо соогоо хаалтатой шохогоножо байба. Угжатай һүе хүхүүл- хэдэм, үһоо эрибэ, тингээдэнь: «Хүрөө, наадахаяа ошоё», - гэхэдэм, ойлгоһон янзатай нэргэг болоһобо. Үдэр бүри «наада» гһэн үгэ дууладаг хэдаа энэ үгэ мэдэдэг болоһоо гэшэ ха. Хүгшэн эжынгээ бү холуур зайгаарай, похой халхай, шонол зайлуулаг гһэн үгэ һанагдаад,

яалтайб гэжэ бодобоб. Шонон- нууд тушаашы бодомжолбоб. Нээрээшье, тэрэ үедэ шононууд аргагүй олошоршоо һэн. Зуд болоходо, шоно жаргаха гэдэг- тэл, эршүүлээ дайнда мөрдө- хуулан эхэнэр, хүүгэд, хүгшэдые зоргоороо баһажа, һүрэгтэ, хотын хорёодо добтолон орожо, малнуудые хюдагша бэлэй. Газашһаа аргамжатай мори, тугал буруу барижа эдихэ ёһотой муухай амитаһан һэн. Үдэр дунда гэрһээмнай тээ сааныхана байдаг добуунай саана хороод, тугалыемнай арайл барижа эдин алдаһан юм. Хүгшэн эжы түмэр пөшэн сооһоо ошо бутарма галай сусал абажа, шоно руу шэдэхэ зуураа шанта гэшээр һүхирөө һэн. Бинь хүнды томо түмэр тааз хангируулан хаш- харжа, тингэ пингһээр шоные намаһа бэлэйбди. Арилһан хойноһе хүгшэн эжы толгойемни эльбэн хэлээ һэн: «Эрын лэ үртэһэн хадашһи шини дуунһаа һүрдэжэ арилбал даа». Үртэһэн гэжэ үгыс баһал ондоо тээшэнь абаашуулан, юундэ бүдэй үртэһэнтэй намайе жэшэбэ гэшэб гэжэ дурамни гутаа һэн.

Залуу эжы хонһоо адуулахадаа, абын дробовик буу үргэлөөд гарагһаа һэн.

Хүгшэн эжынгээ үгэ дуу- лангүй, гэрһээмнай аяар холо гүйбэ дабаад байдаг гол руугаа гүйлдэһхэбди. Голы бүлэсхэн уһанда зоргоороо умбажа, эжынгээ хадгаһадаг ганса мылээр Шарлуухайгаа һайса угаабаб, өөрыгөөһые угаабаб. Шарлуухай уһан соогуурыше сагаалхюула, голы эрье дээгүүрше харайна. Би голы зөөлхэн шабарта наадажа удаашарбаб.

Гэнтэ аргагүй гунигтайгаар ботоһоний буйлаха дууджа, биһы һомон шэнги хурдаар эрье дээрэ гүйжэ гарабаб. Эрьһээ тээ саана, сахилзын наада тээ Хотошодомнай адли аад, томо гэгшын боро похой ботоһыемни газарта унагаагаад, зулгаажа байба. Бүхы шадалаараа хашха хуугай табин, хажуудань шахуу гүйжэ ошобоб. Тэрэ похой гэжэ һанагша амитаһни дурата дурегүйгөөр урагһаа шогшобо. һүүлээ хабшаад, тархьяа доогуур хээд, гэдэргээ хёолойн хаража ябажа шогшоһодоо, нэгэ ямар бэ даа хүйтэн харасатай байгаа һэн. Гэнтэл ойлгожорхибоб: энэһи похой бэшэ, шоно ха юм, добын саанаһаа ботоһые мараян хэбтэхэдэнь, Хотошо похоймнай гэжэ һанаад, хажуудань гүйжэ ошоод лэ, барюулаша ха юм даа гһэн бодол сахилгаан түртөөр сэд- хэлдэм түрбэб. Шарлуухайми улаан шуһаа гоожуулан, газарта таршалан хэбтэнэ. Хоолойдоһ һоёо оруулжа, нимгэхэн арһыень таһар татаһан байба. Шуһыень тогтоогоогүйдэ энэ дороол үхэхэ гэжэ мэдэрбэб. Хайһан гэлтэйб? Эндэ һая хургаа адахадамни, эжы саған бүдөөр уяжа, шуһыемни тогтооһынь һанажа, самсага тайлабаб. Энэми минни ори ганса самса һэн. Хэдэн газар тэрэһээ шуулаад, шэжэгэнэн байһан шуһыень боохынгөө урда тээ, дээрэнь таба һалаа газарһаа таһалжа абаад хэбэб. Тингээд олон дабхараар уяжал байнаб. Ингэ нигһээр нилээдгүй удаашаршоо гэшэ хаб. Гэнтэ хажуудамни хэншыб уухихадал гээб. Толгойгоо үндэлгэжэ харан гһээм үнөөхи муухай шоно хүрэжэ ерэшоод, халуун паранһаа юм гү, али ботоһоний шуһа хорожо үрдээгүйдөө юм

гү, улаан хэлээ унжыса гаргаад, уухилжа байбал даа. Ай, хөөрхы, хэды шэнээн айгаа, һүрдөө гэшэ һэмбиб. Сошоһон, айһандаа айхабтар шантаар һүхиржэ, орилжо байжа, дайралдаһан лэ юумээрээ шэдэжэ оробоб. Хүддөө үмдэжэ ябаһан ишэг гуталаараашы шэдэбэб. Нэгэ гутални шорган дундань арайл тудан алдажа, тэрэһнээ ехэл сошоһон янзатай, саашаа һүлэ- һүлэ шогшобо. Биһы шоные «айлгажархихан» аргагүй томо хүн хойноһоо һүхирбэб.

- Тонило эндэхэ, би шамһаа нэгэшые айнагүйб. Хайрата бишыхан Шарлуухайгаа шамда заяандаашы эдюулхэгүйб. Шамтай улаан гараараа тэмсэхэб, - гээд, борсогорхон гарнуудыа харахадэм, даншы һаа бишыханууд, тулюурханууд байгаа һэн. Энэ муухай шонын тархиень биса сохижо алаха байгаа гэжэ үшөө дахин хашхараад, шоные «алаха» юумэ бэдэрэн, тойроод хараашалбаб. Дүтэ нааша юуһые үгы. Тээ холохонно, уһанай гарасын хажууда, сахилза соо нэгэ зохидохон хургааг хэбтэнэ. Тээд тэрэндэ хүрэхэ аргагүй - шоно «харуулан» табинагүй. Үдэрэй аяма халуун паран айхабтар шантаар шарана. Аргагүй ехээр ундан хүрэжэ, шодэд эрелжэлхэдэл гэнэ. Гол хажуудашы һаа, тэрэндэ хүрэхэ аргагүй. Иимэ хатуу байдалда ороһон бэе бэе гэтэлсээд лэ байһабди. Саашадаа хэн хэнэймнай тээхэ арга сохом лэ барагдажа байгаа һэн.

...Гэнтэ дуулангһээм, похойн хусаха абын дууддахадал гээб. Хотошодомнай адляар хусахадал гэнэ. Баруун урдахн гүбөгэй саанаһаа энгисэ хулаһэн эжыми, тэрэнэй урда тэ галзуу шантаар хусаһан Хотошомнай манда дүтэлжэ ябана. Энэһи хараа харахалаараа, шоные унжыса саашаа харайба.

Иимэ хэсүү байдалда орошоод байһан хайрата хоёрто алишые сайта абарал хайрааа үршөөдэг эжыһүүднай дүтэлэн мандаа ербэб. Шарлуухайми эхэ энгимнай хурабын тухай нөлбонһоо гоожуулан, бото- гоһоноо энхэрнэ. Эжыми намаяа эбрдээрээ абажа, эхэһэ түрһөөр шахуу нүсэгэн бэеыемни эльбэхэ зуураа энхэрэн таалана.

- Бэрхэш даа, хүбүүми, эрын эрхим хүбүүн гэшэһи! Эсэгдээд адли эрэлхэг зоригтой хүбүүми, «бишыхан герой» гэшэһи. Энэһи тушаашһи мүнөөдэртэ абадаһни бэшэхэб, - гэжэ эжыми хэлээ һэн. Шар- луухаймнай хүзүүһнээ шуһан элбшэнэ. Эжыми тархьяа боодог ганса нулаадаараа шархыень уяба. Тэрлигээ тайлажа, тэргэ дээрэ зохидохондор дэбдибэ (Ори ганса дэгэлынь һэн). Би үһе ногоо, сахилза, голы ута үлэн зулгаажа, доронь бамбайш- тарынь дэбдибэб. Тингээд ботоһоноо дүмүүхэнээр тэ- лэжэ, тэргэ дээрээ хэбтүүлбэбди. Гэр тээшээ аалихан галлоулжа ябахадаа, ботоһонийгоо тархиенэ тэбэрээд ябаа һэм. Барһахам, ботоһоһомни дарбагархан уралаараа шюур гарыемни долёжо, хоёр бэлтэгэрхэн нюдэһнөө тоһо нөлбонһоудые гоожуулан ябаа һэн. Аалихан алхадалаар мориёо гэгшүүлһээр гэртээ хүрэжэ ербэбди. Хүгшэн эжыми гэрһээ манга утажа гарахадаа, халаг-хүхы болон ботоһоо шаналба. Залуу эжыми ямар ушар тохёолдоһон тушаа

хүгшэн эжыдэм ойлгуулжа үгбэб. Хүгшэн эжынгээ үгэ дуулангүй ботоһоо дахуулжа, аяар холо абаашажа, шонодо добтолуу- ландаа тон ехэ гэмтэйшые байһанаа һэшхэлни зүрхэ сэдхэлэем шэмшэнүүдэн уруугаа хараад, шонһа татан һугһажал мэдэбэб.

- Хүгшэй үгэ дуулангүй ябаха гэшэ энэбши гү даа. Ганса ботоһоо бэшэ, өөрыгөө шонодо барюулаха байна гэшэһи даа. Бурхан лэ хараба гэшэ. Эсэгыһини одо һүдэ абаралсаба ха юм. Дүүрэхэ юумэн дүүрээ. Энэһнээ хойшо хүнэй үгэ дуулангүй ябахаа болнио аабаш даа, - гэхэдэнь, мухар толгойгоороо газар мургах ёһо абан, дохижол мэдэбэб.

- Буу даа, Пагаахамни, хүгшөөдөө ерэ, - гээд лэ, намаяа эльбэндэһиэн энхэрэблэһи даа, хөөрхэйми. Тибишые шэн зоригойми түлөө һүгэдэмөөр байха эрэлхэг зоригоо харуулан, хүбшын хүхэ зольбо шоные динлэжэ, бишыхан Шарлуу- хайгаа шонын аманһаа абарха шадалтай эрын эрхим хүбүүн гэшэһи. Хүн болохо баһаһаа, хүлэг болохо унаганһаа гһэн юмшэ гү. Аяар холын зүү урдахн хүхэрмэ тэнгэрийн хаяа доогуур Хүхэлыһи үндэр дабаан тээшэ хургаараа аажа, үни хада дада ороһон шонын зүг руу заагаад, энэ муухай арыатание абашни дайһһаа бусахадаа бууджа алаха гэхэдэнь, хэды шэнээн баатар хүсэтэй эсэгэтэй байһандаа омогорхон, бор- согорхон нударгаараа зангидан, шоные занжаа: «Вот, абамни дайһһаа бусахадаа, шамайе бууджа алаха!» - гээд, һүхирхэ гэхэдэнь, хоолойми һөөддэшһэн байжа, холошые дууддабагүйл һэн ха.

Залуу эжыми олон үгэгүй, түбшэн даруу зантай хүн юм һэн. Ехэл хүбүүгээрээ омогорхоо гэшэ ха: эсэгэн дайһай газарта алууршан дайсадтай тэмсэхэ, хүбүүниһынь мяхашан шонотой тэмсэжэ, тэрэниие динлэхэ. Эсэгэ хүбүүн хоёрой шэн зоригые зон араднай сэгнэхэл ёһотой даа. Хүгшэн эжыми зүб хэлэнэ. Эсэгэм дайһһаа бусахадаа, заатагүй тэрэ шоные оложо, бууджа алаха. Орден медалыа ханхинуулан, шэнхинуулан, абашни хүрэжэ ерэхэдэ, тон үнэтэй, сэнтэй орденоо хүбүүндээ зүүгэхэ гэхэдэнь, үбсүү сээжэе алыгадан, сэрэгэй гуримаар бэе сэхэлбэб.

Ботоһоноо тэргэһээ буу- лажа, дүмүүхэнээр зүлэг ногоон дээрэ хэбтүүлбэбди. Шархыень аарса сагаагаар угажа, хо- рыень абуулаад, хэдэн утжа һү хүхүүлбэбди. Энгимнай хажуудань хайрата үрһе энхэрэн буйлаан Тингээд эн- буи боложо, гэртээ гурбуулан оробобди. Хүгшэн эжыми борсоор амтатайхан шүлэ шананан байжа, хүдөөгөн мангиртай шүлэнэй үнэр гэрээр дүүрэн анхилжа, хүгшөөдэһини томо табараар дүүрэн шүлэ аягалжа, урдамни табина. Эжыдэмнишые аягална. Урдамни үндэр табал тоһо, үрмэ, зоохэй холы айлаһанда табинан мэтэ байна. Ханзаяа уудалан, абадам гэжэ хадагалжа байһан туламтан үнэтэй конфет, саахарһаа үгөө һэн.

(Үргэлжэлэһынь хожом гараха).

САЛЗЭЛЭ

здоровая страница

Тайны веков

Занятия, дарящие ГАРМОНИЮ душе и телу

«Пять тибетских ритуалов» суть отражения древнейших и апробированных знаний йоги, в которых религиозные поучения соседствуют с практикой физических дисциплин. Их можно охарактеризовать, как модифицированный вариант асан Хатха-йоги (йога дыхания, базирующаяся на технике физического очищения тела). И вышеозначенные ритуалы, и Хатха-йога зиждутся на осознании функционирования человеческого тела. Йога есть не религия, а древнее знание, рассматривающее тело, разум и дух как единое целое, асаны же йоги замыслены для оздоровления тела, успокоения эмоций и очищения сознания; финальным «продуктом» данной практики служит медитация.

Много великих учителей были последователями йоги. Вспомним некоторых из них.

Айенгар, живший в США с 1974 года, преподавал Хатха-йогу динамично, с большим вниманием к деталям и требованием вдумчивого выполнения асан.

Йогананда - автор знаменитой «Биографии йога» видел в асанах средство для достижения высшей степени сознания. Его последователей и сегодня можно встретить в Ананде - общине, основанной им в Неваде (штат Калифорния).

Свами Сатчидананда - создатель монографии «Вся Хатха-йога» своего рода библии для американских йогов - «аспирантов», считал Хатху-йогу медитаци-

ей для тела и рекомендует для того, чтобы научиться слабляться и усилить жизнеспособность.

И, наконец, ныне здравствующий **Далай-Лама** размышляет о своей работе «Личность и одаренность»: «По личному опыту знаю, что душевное равновесие и физическое здоровье находятся в прямой зависимости. Вне всякого сомнения, гнев и беспокойство делают нас более восприимчивыми к болезням. С другой стороны, если рассудок полон позитивных мыслей и спокоен, то он более уязвим для недугов».

Добавим, что **Будда** тоже практиковал йогу.

Вы просили рассказать

О ЗОЛОТОМ УСЕ

Окончание. Начало в №30 (279) за 25.07.02 г.

ЛЕЙКОЗ

Народный целитель России М.П. Ермилова советует при лейкозе настаивать растение на меду с кагором в весовом соотношении: одну часть размолотого растения дикоризандры надо смешать с одной частью гречишного меда и залить двумя частями кагора, настаивать 40 дней, принимать по столовой ложке три раза в день за 40 минут до еды и запивать 0,5 стакана отвара сухих цветов каштана конского (1 ст. ложка цветов на литр воды).

Послеоперационные спайки, полипы, фибромы и миомы, кисты яичников.

50 суставчиков нарезают и настаивают в 0,5 л водки 10 дней, процеживают. Утром (натощак) за 40 минут до еды, в 30 мл воды накапайте 10 капель настойки и принимайте внутрь по 11 капель на прием, на третий день по 12 капель. И так за 25 дней надо довести до 35 капель за прием. Затем начинайте снижение, убавляя по одной капле на прием в день. За 25 дней вернитесь к первоначальной дозе, то есть надо принимать по 10 капель на прием.

Начиная с третьего курса переходят на трехразовый прием по той же схеме. Обычно нужно пройти не более пяти курсов. После первого и второго курсов надо сделать перерыв в одну неделю. После третьего и всех последующих перерыв между курсами в десять дней. Для лечения послеоперационных спаек, полипов, фибром, миом и кисты яичников этот настой применяют в сочетании с приемом гомеопатического препарата ТУЯ-30 (три раза в день, один раз в две недели). ТУЮ принимают по 6 крупинок под язык до полного рассасывания за 40 минут до еды.

ПРОТИВОРАКОВЫЙ МАСЛЯНЫЙ БАЛЬЗАМ

В рецепт входят два компонента: подсолнечное масло и спиртовая вытяжка растения золотой ус. Надо налить в баночку 40 мл подсолнечного нерафинированного масла и 30 мл спиртовой вытяжки, приоткрытой по рецепту лечения бронхитальной астмы. Плотно закрыть крышкой, сильно

потрясти 7 минут и тут же залпом выпить. Медлить нельзя, так как произойдет разделение смеси, что недопустимо. Принимать такое лекарство надо трижды в день. До приема 2 часа ничего не есть, принимать за 20 минут до еды. Ни в коем случае лекарство ничем не заедать и не запивать. Не позднее получаса после приема лекарства надо что-нибудь съесть. Пить можно только после еды, спустя 30 минут. Бальзам лучше принимать через равные промежутки времени. Пить 10 дней подряд. Потом сделать перерыв 5 дней. Снова принимать 10 дней и снова 5 дней перерыв. После третьей десятидневки приема перерыв 10 дней. Это первый цикл, за ним следует второй, третий и так до полного излечения. **Внимание:** важна точная дозировка компонентов лекарства. Отмерять следует не на глазок, но ложками, а точной меркой: ровно 40 мл и 30 мл. Ошибка в дозировке может иметь неприятные последствия.

Практический опыт лечения масляным бальзамом показывает, что за полтора-два месяца излечиваются первичные опухоли небольших размеров. Более серьезные случаи требуют большего срока лечения - до 6-7 месяцев.

Уже через месяц-полтора уменьшается размер опухоли. Если она очень большая, то сначала делится на сегменты, которые постепенно размят чаюся, проходят мучительные боли, налаживается аппетит и стул, еще раньше прекращаются внутренние кровотечения, затеиваются свищи и язвы. Что касается свищей, то можно наложить прямо на рану марлевую салфетку, смоченную бальзамом. Тампоны с бальзамом можно ставить на шейку матки при ее заболевании и менять ежедневно. При раке прямой кишки можно делать этим бальзамом микроклизму на ночь по 15-20 мл. Прямой контакт с опухолью ускоряет выздоровление.

При этом лечении очень хорошо себя чувствуют больные ишемической болезнью сердца, сахарным диабетом, гипертонией, атеросклерозом. Лекарство нормализует работу сердца, улучшает состояние кровеносных сосудов и водно-солевой обмен. Были случаи рассасывания аденомы предстательной железы.

Кто желает понять, тот не желает нравиться. Он и без того нравится. Он блюдет чистоту, прихорашивается, использует косметику, наряжается для себя и не теряет чувства меры. Он приятен в общении. Гостя он потчует тем же, чем питается сам, и разговор ведет деловой и откровенный, не пытаясь обмануть другого. Это тоже относится к понятию «нравиться». Уравновешенный человек ничем не бросается в глаза, ибо он обладает чувством собственного достоинства. Он не желает быть интеллигентным. Он есть интеллигентный. Интеллигентность не достоинство, но достоинство есть интеллигентность. Интеллигентность - недостаток и интеллигентность - достоинство - две разные вещи.

Мы сваливаем «эго» и эгоизм в одну кучу и никак не поймем, что «эго» является признаком достоинства - эгоизм является признаком интеллигентности. В каждом из нас имеется и то, и другое.

Бальзам также излечивает язву желудка, полиартриты (исчезали «шишки» с суставов), варикозное расширение вен. При этом заболевании особенно высокая эффективность достигается, если дополнительно принимать гомеопатический препарат эскулюс (фирма Heel).

Если начали прием этого лекарства, то уже нельзя отступать. В противном случае вы только резко подстегнете болезнь, так как раковые клетки гибнут, начиная с третьего дня лечения. На 2-3-й день лечения могут появиться или усилиться боли - не пугайтесь и продолжайте лечение! Через несколько дней боли исчезнут или значительно уменьшатся. Могут быть отеки конечностей, лица, задержки мочеиспускания. Через несколько дней отеки сойдут и все наладится. Для облегчения этих симптомов хорошо в течение недели принимать гомеопатический препарат фирмы Heel - деинтоксикационные средства.

Во время всего курса лечения усиливается слабость. Этого не бойтесь. Может быть жидкий стул. Это не только страшно, но и полезно: очищается толстый кишечник - главный поставщик ядов в кровь. Иногда при больших опухолях может наблюдаться кровотечение, которое прекращается 2-3 инъекциями викасола. Прием бальзама не прекращайте.

Если вы прошли курс химиотерапии, лучевой терапии или сильнейших трав (болиголов и др.), то прежде чем начать лечение данным препаратом, необходим минимальный перерыв в течение месяца, во время которого нужно провести курс очищения от токсинов, образовавшихся в результате предыдущего лечения, с помощью гомеопатического лекарства фирмы Heel убихином компзитум (в первые пять дней - по одной инъекции каждый день, затем еще 5 инъекций - по одной раз в неделю, подкожно).

Если вам не удалось купить гомеопатический препарат, можно очистить организм с помощью народных средств. Приготовьте отвар семян льна, который хорошо выводит химпрепараты, радионуклиды, токсины. Стакан семян залейте тремя литрами кипятка и варите на водяной бане 2 часа. Остудите до сорока градусов и принимайте в теплом виде без ограничений в течение 2-3 недель (до 1-1,5 л в сутки) с 12 часов дня до 12 часов ночи. Хорошо помогает также цветы каштана конского. Надо всыпать в литровую банку

6-8 ст. ложек сухих цветов и залить доверху водой. Довести до кипения, укутать, настоять, процедить и принимать по 100 мл глотку на прием. Выпить отвар в течение дня (пить в облучения).

НЕ НАВРЕДИ

Старайтесь не есть жареного, соленого, животного, сахаросодержащих продуктов - конфет, печенья, халвы.

На все время лечения и минимум после него строго запрещены курение и алкоголь (лечение в счет), одновременно изменение других методов химиотерапии, лучевой терапии, никаких трав, противораковых средств, зарядки, физических упражнений. Нельзя пить в больших количествах фруктовые и овощные соки - это тоже метод лечения. Все совершенно несовместимы с приемом средства исключительные и молочные продукты и соль, картофель, а также жевой хлеб. Предпочтительнее вайте рыбным блюдам, сырым овощам, сокам (свекольному, коковому), кашам, пророщенной зерну и только растительному маслу. Голодать нельзя, но в начале лечения хорошо пить полную очистку организма методом Н. Семеновой. Эти методики применимы и при других способах лечения раковых больных.

Противораковый масляный бальзам показал высокую эффективность при раке желудка, молочной железы и легких. Особенно эффективно применять его при раке печени, так как при всех формах заболевания печени противораковые спиртовые вытяжки (было несколько случаев) не давали положительного улучшения состояния здоровья у больных раком четвертой стадии, которые не могли принимать масляный бальзам.

И еще одна рекомендация: при раке щитовидной железы вместо спиртовой вытяжки золотого уса спиртовую вытяжку из всего растения (стебель, листья, корни) дурнишника, сено в сентябре.

Владимир Сталинский народный целитель

КРАСОТА И ЖИЗНЕННАЯ СИЛА

МАССАЖА ТУИНА

Массаж Туина - это одно из сокровищ китайской медицины, которое вы можете применять сами. Несмотря на то, что при выполнении, он оказывает сильное действие, легкое постукивание, разминание, нажатие, живление или захват заставят снова течь вашу жизненную энергию, придадут здоровья вашему телу и укрепят жизнеспособность, обеспечат сияющий внешний вид и красоту.

Массажу Туина, который называют также кидой мануальной терапией, относятся все лечебные мероприятия китайской медицины, при которых в качестве инструмента используются только собственные руки массажиста. При этом он оказывает мягкие и сильные, но всегда осторожные воздействия на акупунктурные точки или болевые области тела. Особенностью массажа Туина является то, что его можно выполнять и без участия настоящего массажиста.

С помощью описанного ниже массажа Туина вы можете заниматься активной профилактикой своего здоровья, и никакие болезни вам не будут угрожать.

детей здоровыми до преклонных лет?

Косметический массаж Туина поможет вам в этом, предполагая, что вы готовы регулярно уделять ему некоторое время. Косметический массаж проводится исключительно на лице.

Кожа лица при этом лучше питается, а соединительная ткань на долгое время сохраняет эластичность.

те таким образом около 2 минут.

Затем на короткое время быстро нажмите основаниями ладоней на точку, расположенную сбоку между наружными углами глаз в углублении на наружной стороне глазниц.

В последнюю часть этого упражнения надавите основаниями ладоней, начиная с последней точки, которая называется «тайан», продвигаясь назад до области за ухом. Впрочем, на точку «тайан» можно нажимать и для защиты от головной боли, покраснения, набухания и боли у глаз.

Повторите толкающие и надавливающие движения еще 19 раз.

Прочно возьмите правой рукой мочку левого уха и оттяните ее от головы. Одновременно протирайте поверхностями указательных пальцев правую ушную раковину, причем от наклона наружу вниз до наклона внутрь вверх, каждый раз туда и обратно.

Найдите кость, которая расположена непосредственно за вашим ухом и несколько выгибается вверх. Нажмите на весь этот участок концами большого или среднего пальца.

Легко и осторожно обстукивайте кожу вашего лица в течение 1 минуты внутренними поверхностями пальцев или их подушечками.

Затем надавите и разминайте основаниями рук или подушечками большого пальца точки вдоль поверхностных мышц лица. Делайте это до тех пор, пока не возникнет ощущение жара.

Теперь положите обе ладони спереди на лицо. Нежно поглаживайте лицо руками вверх вплоть до темени за ушами, а затем обратно вниз и вперед до подбородка. Затем представьте себе, что вы стоите под душем и что вода льется на вашу голову. Повторите этот «душ для лица» три раза.

РОСКОШНО НАКРЫВАТЬ СТОЛ ОСЕНЬЮ

Осень - это время сухости и время, когда возрастает «инь». Имеется опасность высушивания. «Инь» нужно поддерживать.

Поэтому вы должны предпочесть слегка увлажняющие пищевые продукты. Они хорошо питают желудок и стимулируют выработку жидкости тела - чинь.

Бананы, красная свекла, утиное мясо, ячмень, зеленый горошек, просо, куриные яйца, сыр, фасоль, говядина, соль, сардины, свиное мясо, томаты, арбузы, белый перец, тицичные ростки.

ПРОДУКТЫ ПИТАНИЯ ДЛЯ ОСЕНИ

Бананы, красная свекла, утиное мясо, ячмень, зеленый горошек, просо, куриные яйца, сыр, фасоль, говядина, соль, сардины, свиное мясо, томаты, арбузы, белый перец, тицичные ростки.

ДОРОЖИТЕЛЬНЫЙ МАССАЖ ДЛЯ ТЕЛА И ДУШИ

Всегда сядьте на табулетку и разомните ее временным нажатием большого или указательного пальца на самую высокую точку.

слева и справа от шейной мышцы, расположенной в ямке ниже теменной кости. Упражнения помогут против усталости, головной боли, простуды.

ОСТАВАТЬСЯ МОЛОДЫМ ДО ГЛУБОКОЙ СТАРОСТИ

Положа руку на сердце - разве не хотели бы выгля-

УДОБНО СЯДЬТЕ НА СТУЛ

Теперь медленнее нажимайте и разминайте основаниями ладоней кожу на обеих сторонах лица с мягким усилием сверху вниз. Для углубленных участков на лице используйте подушечку большого пальца. На костях щек нужно приложить усилия и нажимать более тщательно. Массируйте

НАРУШЕНИЕ ПОРЯДКА

Порядок для китайцев означает, что господствует приравновесие сил. Когда возникает нарушение порядка, стрелка часов чрезмерно отклоняется в ту или другую сторону, человек заболевает. Причины дисбаланса, которые по китайским представлениям могут нарушить гармонию в нашем теле, называются «дисгармонизирующими силами».

ДИСГАРМОНИЗИРУЮЩИЕ СИЛЫ

Китайская медицина различает группы вредных влияний: внешние силы, нарушающие гармонию, внутренние силы, нарушающие гармонию, и дисгармонизирующие силы.

При единении в душевной любви происходит зачатие ребенка. Если в человеке нет постоянного страха, что его не любят, и постоянного страха, что в его любви не нуждаются, то у него нет постоянного желания быть лучше других, чтобы его любили. В этот момент он отдает лучшее из того, что имеет. В этот момент он является сам собой, и, если в этот момент происходит половая связь, то результатом является беременность. У кого-то желания, у кого-то нежелания, но она выражает сиюминутное бытие человека самим собой, т.е. свободой.

Простой цветок раскрывается отнюдь не порождающему солнцу и, происходит их единение без того, чтобы один считал себя лучше или хуже другого. Они не стыдятся самих себя и не предъявляют требований к другому, либо к последствиям. А человек, испытывающий комплекс неполноценности, отказывается отдавать, ожидая прежде получения как доказательства своей ценности. Если меня любят, значит, я чего-то стою. Чем такой человек старше и умнее, тем он более рационально и трезво оценивает ситуацию и приходит к выводу, что любить его собственно как будто и не за что. Поэтому его поцелуй перестает быть благословенным.

Человеческое дитя, обученное не доверять противоположному полу или даже его ненавидеть, замыкается в себе. Цветок отдает солнцу, солнце отдает цветку - а человек постыжеться наперекор законам природы.

Из «Светлого источника».

БЕЗ ЗЛА В СЕБЕ

Чем больше в печени накапливается злоба и злеть на свое бессилие наладить собственную жизнь, тем сильнее бодеют глаза. Чем ближе критическая отметка зла, тем хуже зрение. Это есть целенаправленная злоба, или возмездие. Полной итратой зрения ликвидируется и зачатке потенциально возможное. Тем самым искупается долг кармы и нового кармического долга не возникает. Следовательно, это - благо.

Если Вы носите очки, то вряд ли согласитесь со мной, поскольку не причислите себя к злым. Возможно, Вы и правы. Но подумайте о том, как сильно Вы боитесь зла. Чем быстрее и Вас портится зрение, тем больше зла в Вас запрятано, поскольку Вы боитесь дать ему отпор. Вам и неизвестно, сколько Вами накоплено в себе зла. Истину выявляет тело, которое никогда не обманывает.

РЕЦЕПТЫ

ЛЕЧЕНИЕ ОТ ЦИСТИТА

Возьмите 1/2 стакана пшена, переберите, промойте, воду вылейте. Промытое пшено залейте в литровую банку и налейте 1 стакан воды (сырой или кипяченной неважно, чтобы она была комнатной температуры). Хорошо взбивайте рукой и как бы мните пальцами. Вода станет белесого цвета. Ее можно выпить. Всего. Сколько раз в день выпить. Вреда не будет. Возьмите порцию пшена, промойте, залейте водой. Боли в мочевом канале и мочеиспускание прекращаются почти мгновенно. Если позывы тоже. Продолжайте пить две недели. Использованное пшено, естественно, выбрасывайте, а варите кашу.

ЛЕЧЕНИЕ ГАСТРИТА

Возьмите в равных частях листья крапивы, одуванчика, траву зверобоя продырявленного и цветки ромашки аптечной. Вы получите эффективное средство от гастрита, которое поможет и при хронической форме заболевания. Заварите 4 ст. ложки смеси кипятком и оставьте отстояться 2 часа в теплом месте. Принимайте настой при остром гастрите в течение 7-10 дней по 1 стакану в день. Курс лечения, затем постепенно доведите дозу до 1,5 л в день. При поверхностном гастрите дозу можно не увеличивать и принимать в течение 2-4 недель.

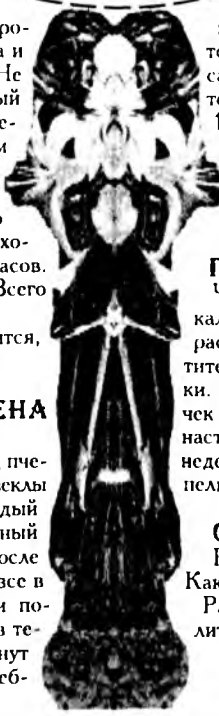
ЛЕЧЕНИЕ ОТ НЕВРИТА СЛУХОВОГО НЕРВА

Поможет масляно-спиртовая настойка прополиса. Готовится она так: 40 г мелко наструганного прополиса залейте 100 мл чистого спирта и настаивайте в теплом месте 7 дней. Не забывайте взбалтывать смесь каждый день. Потом настойку процедите и смешайте с оливковым или кукурузным маслом в пропорции 1:4. Перед использованием эмульсию надо хорошо взбалтывать. Пронитав смесь марлевым жгутиком, введите его в слуховой проход и оставьте на 24-28 часов. Повторите процедуру через день. Всего надо сделать 12 процедур.

После такого лечения слух улучшится, не станет шума в ушах.

ЛЕЧЕНИЕ ПРИ НАРУШЕНИИ ОБМЕНА ВЕЩЕСТВ

Возьмите в равных количествах мед пчелиный, сок моркови, сок лимона, сок свеклы и коньяк. Сок овощей процедите каждый в отдельности. Морковный и лимонный сок смешайте с медом и коньяком и после этого добавьте сок свеклы. Вылейте все в темную бутылку, плотно закройте и поставьте в холодильник. Принимайте в течение месяца по 1 ст. ложке за 30 минут до еды 2 раза в день. Перед употреблением взбалтывайте.

ЛЕЧЕНИЕ ПРИ ПОСТОЯННЫХ ГОЛОВОКРУЖЕНИЯХ

Чуть поджарьте орехи арахиса на раскаленной сковородке буквально с каплей растительного масла, остудите и «прокалите» в руках, чтобы отслоились чешуйки. 1 чайн. ложку этих красноватых корочек залейте 50 мл. спирта или водки и настаивайте в прохладном темном месте 2 недели. Принимайте ежедневно по 10 капель, запивая молоком.

ЛЕЧЕНИЕ СНОВА ЦВЕТУТ КАШТАНЫ

Радикулит. Боли в пояснице, в ногах. Как их лечить? Расскажите, как вылечить легкий радикулит очень простым и надежным способом.

Подготовила Дарима ЭРДЫШНЕВА.

НАРОДНОЙ МЕДИЦИНЫ

бом. Это кстати, хорошая профилактика радикулита.

На помощь придут знакомые с детства крупные коричневые плоды конского каштана. И всего-то нужно - носить их в кармане брюк, куртки или пальто. Вскоре вы заметите, что боли становятся слабее, при этом возвращаются все реже и реже. А через какое-то время и вовсе исчезнут. И вы забудете о радикулите.

ЛЕЧЕНИЕ ПЕТРУШКА ОСВЕЖАЕТ ГОЛОВУ

Ваша бедная голова раскалывается от боли. Что делать? Принять спасительную таблетку? Не торопитесь! Ведь под рукой есть замечательное природное лекарство от головной боли. Это та самая петрушка, которую вы сейчас часто покупаете. Возьмите 2-3 пучка петрушки, положите их в кастрюлю, залейте горячей водой и прокипятите 2-3 минуты. После этого дайте немного настояться и остудите. Затем помойте голову этим целебным отваром. И вы почувствуете, какой легкой и свежей станет ваша голова после этого омоложения. Вот таким чудесным свойством обладает зеленая петрушка!

XVII ЖАРАНАЙ ҮНЭН ХАРА МОРИН ЖЭЛ

НАМАРАЙ ДУНДА ШАРАГШАН ТАХЯА НАРА

Буряад лүгэ	24	25	26	27	28	29	30
Европын лүгэ	30	1	2	3	4	5	6
Гараг	Дабаа	Мягмар	Лагда	Лүрбэ	баасан	бимба	Нима
Нэрэ	лара	Марс	Меркури	Юпитер	Солдон	Сатурн	Наран
Үдэр	панед.	вторник	среда	четверг	пятница	суббота	воскр.
Үнгэ	сагаалин	хара	харагшан	хүхэ	хүхэгшэн	улаан	улаагшан
Үдэр	морин	хонин	бишэн	тахья	нохой	гахай	хулгана
Мэнгэ	6 сагаан	5 шара	4 ногоон	3 хүхэ	2 хара	1 сагаан	9 улаан
Лүүдал	уула	могон	хиш	гал	шорой	түмэр	огторгой

ай 2-то хуушанай 24
гшан үхэр, 6 сагаан
хала уулала буудалтай
рханда мүргэхэ, бурхан,
тэнгэри, лусууд тахиха,
д, нүгэлөө наманшалха,
бусааха, дасан (дуган),
бариха, тангаригаа
дайсанниш номгодохо,
абаха, үзэгтэ нураха,
дол шудалха, муу муухай
гүүсэн тэмсэжэ болуулха,
ахаха, модоор, түмэрөөр
дилхэ, гэрий нуури табиха
дэнүүдтэ байна. Гэхэ зура
арлаха, хүнниш үзэн ядаха,
үзэлхэ, худалдаа наймаа
хээрэнүхэ малтаха, замда
нүүхэ, дасан (дуган),
арамнайлаха, балин
мэтын үйлэнүүд
дэр хүнэй үнэ абаа хаа,
хараа муудаха.
ай 3-да хуушанай 25
ин 1).
бар, 5 шара мэнгын
буудалтай үдэр. Бурхан,
тахиха, галдаа үргэхэ,
хэхэ, тэрэнниш шагнаха,
дуган) заһабарилха, дасан
(дуган) барьяа хаа, лама хубарагууд
дайсанниш болон ала
дараха, хаал тодхор
хараал жадха харюулха
дэнүүдтэ байна. Гэбшше
хэ, заргаллаха, шорой
хэ, хутага булюудхэ,
абаха мэтын үйлэнүүд
дэр хүнэй үнэ абаа хаа,
хараа муудаха.
ай 4-дэ хуушанай 26
ин 2).
шан туулай, 4 ногоон
хилдэ буудалтай үдэр.
харада туулай үдэр
ла, тон муу, түрүүд гэхэ
аршалдаһан үдэр гэдэг
уулаа. Нимэ үдэр алибаа

байн үйлэ үйлэдэжэ огто
болологгүй, муу хойшолонтой
байдаг. Хэрбээ бэри буулгаа хаа,
нүхэрһөө һалажа ошохо зэмтэй
болохо; шэнэ гэр барья хаа,
эздэнь хахасаха аюултай; дасан
(дуган) барья хаа, лама хубарагууд
тогтохогүй; замда гараа хаа,
хулгайшалтай, дээрэмшэлтэй
ушарха; үрһэ тарья хаа, ган
гасуурга хатажа хосорхо; нэрэ
аглар олоһон хүн доройтохо; мал
адууһа суглуулбал, зөөри боложо
үгэхэгүй; хэсэг далажа абаа хаа,
һүлдэ дуудаа хаа, хэсэг, һүлдэ
эрхэгүй. Тинмэгһээ нимэ үдэр боро
юрьэсэниггээ ажал хэжэ үнэргэхэ
шухала.
Энэ үдэр хүнэй үнэ абаахы
сээртэ.
Гарагай 5-да хуушанай 27
(октябрийн 3).
Хүхэ луу, 3 хүхэ мэнгын, галда
буудалтай үдэр. Бурханды мүргэхэ,
зальбарха, бурхан тахиха,

тарнинуудые уншаха, буян сэхээр
үйлэдэхэ, эм найруулха, эм залаха,
яһа гаргаха, дайсанниш болон
ала шүдхэр номгодохо, юмэ
худалдаха, худалдажа абаха, гэрий
нуури табиха, гэр бариха, тушаал
эзэлхэ, наһа барагышые хүдөөлхэ,
(луу үдэрэй заһал хүүлээд), бэйшг
номой үйлэ үйлэдэхэ мэтын
хэрэгүүдтэ байна. Харин мал
үүсэлхэ, нүүхэ, дасан (дуган),
субарга болдохо, замда гараха,
бэри буулгаха, хурим түрэ хэхэ,
онгосо, хала дархалха, хүүргэ
бариха, газар малтаха, ном
оршуулха мэтын үйлэнүүдтэ муу.
Энэ үдэр хүнэй үнэ абаа хаа,
амгалан тэнгэри байдла байна.
Гарагай 6-да хуушанай 28
(октябрийн 4).
Хүхэгшэн могой, 2 хара мэнгын,
шоройдо буудалтай үдэр. Хутагын
хурса үдэр. Бурхан, сахюуса,
лусууд тахиха, буян үйлэдэхэ,
бурхан арамнайлаха, үбшэ аргалха,

үзэгтэ нураха, бурханай ном
шудалха, хэсэг дуудаха, юмэ
худалдаха, худалдажа абаха,
түрэлхидэй хоорондо холбоо
бэхилхэ, хани нүхэдэй аша туһада
түшэхэ, дасан, субарга
арамнайлаха, аршаанаар бээ
арюудхаха, уранай хүдэлмэри
эрхилхэ, тангаригаа болуулха,
эльбэ, ала шүдхэр, хаал тодхор
дараха, хараал сараха мэтын
үйлэнүүдтэ байна. Гэхэтэй хамта
һүнн яоаха, шуһа ханаха, төөнхэ,
газар малтаха, модо сабшаха, эм
найруулха, гэрһээ хэрэглэл
гаргаха, гүрэм уншуулха, худалдаа
наймаа хэхэ, замда гараха, нүүхэ,
гэрий нуури табиха, шэнэ газарта
бууса түхээрхэ, хубсаһа эсхэхэ,
бэри буулгаха, наһа барагышые
хүдөөлхэ, хутага булюудхэ, эрнэ
мээс дархалха мэтын үйлэнүүд
онсо сээрлэхээр.
Энэ үдэр хүнэй үнэ абаа хаа,
хэрүүл шуган, тэмсэ болхо.

Гарагай 7-до хуушанай 29
(октябрийн 5).
Улаан морин, 1 сагаан мэнгын,
түмэртэ буудалтай үдэр. Хутагын
хурса үдэр. Тахиа харада морин
үдэр тулахада, модон хонин гэхэ
гү, али угаа муу, хооһон үдэр
гэдэгтэ. Нимэ үдэр муудтэ һайн
үйлэ үйлэдэжэ болодоггүй.
Илангаяа бэри буулажа
болдохогүй, үри бөгүй байха, наһа
уладхаа хаа, наһан үхэлдхөгүй,
тарья тарноал, огто ургахагүй;
алибаа мал адууһа суглуулха хаа,
хэрэ боложо үгэхгүй; нэрэ соло
абаа хаа, урагнаатай байхагүй; гэр
балгааһа барья хаа, бөгөөн
болзорто түймэртэ шатаха
жэшэтэй. Мүн наһа энэ үдэр
хутага хурсадхаха, бага үхибүү
хүлдэ оруулжа, та шашны гаргажа
болдохогүй.
Энэ үдэр хүнэй үнэ абаа хаа,
һүлдэни заһалжа шоройго сээртэ.
Гарагай 1-дэ хуушанай 30
(октябрийн 6). Дүсэни үдэр.
Улаан мэнгын, огторгойдо буудалтай
үдэр. Бурханды мүргэхэ, бурхан
тахиха, бисалгал хэхэ, хини
дуудаха, далага абаха, сэртэ
бурхан арамнайлаха, буян сэхээр
үйлэдэхэ, дасанай (дуганай),
субартын нуури табиха, гэдэниш
болдохо, ном номнохо, тэрэнниш
шагнаха, наһа утадхалтын ном
уншуулха, нэрдэг бүрихэ, гүрэм
уншуулжа, эльбэ зайлуулха, буян
сэхээр үйлэдэхэ, ехэ хүнниш
бараалхаха мэтын үйлэнүүдтэ
һайн. Гэбшше бэри буулгаха,
хурим түрэ хэхэ, хубсаһа эсхэхэ,
худаг малтаха, замда гараха,
дарсаг үлгэхэ, шуһа ханаха,
төөнхэ, үбшэ аргалжа эхилхэ,
нүүхэ, худалдаа наймаа хэхэ, үри
зэулнэе бусааха, тушаал дааха
мэтын үйлэнүүд сээртэй.
Энэ үдэр хүнэй үнэ абаа хаа,
притэй ушарха.

ҮДЭРЭЙ ҺАНААН, ҺҮНИЙН ЗҮҮДЭН

дэ хургуулингаа шамгалтын урда
өөр ехэ унган тогтоод байхада,
ай тэрэнниш гатажа, хургуулидаа
гэжэ зүүдэлээд, үглөөгүүринь
э хэлэхэдэ минн, «уһа гараа хадан
агатаха һайн гүнаахан гэб элэй.
Энэ тэрэ хэлһинишнэ үбшүүдэ
эртнэ ябу
хөөр хөхий
үрхөөн лав
адаһан хү
байһаа
сохо гэхэ
болоһон
Жүүда һу
шайжоншо
аа гэр бүл
урал юм
хойгуур ү
10 занги
э, нэлмэ
дэжэрхид
жа гэмтэ
оод дэ гара
үдэй муу ю
оудхаад
боро хара
жо, хуур
шажа, сэр
шан мур
Орхим жо
а ябадаг. У
дэр уһан
өөд гара
ехэ, бул
рагдахаар
дунжон
н баригда
ом, как партия
й Дэлэй
дэг байгаа
«Бурхан
даа, сэл
эн, намт
эжэ хүш
би үшөө
даа үргэ
налсахаг
тэрэнниш

гэлсэхэ. Нэгэ талаараа ажаадаа хэрэдэжэ,
хэлэ аманда ороходоо, муу зүүдэ харангүй
яахабта, тэрэнтэй «стресс» гэшээ, үдэрэй
һанаан, һүнийн зүүдэн».
Ажабайдалдамнай үйлөөрөө ерэхэ
юмэн муу байнагүй. Харин тэрэ ерэхэ
байһан юмны хамгаалха болохо. Табан
харюулаа гээд дасанда уншагдадаг юм.
Жэшээлбэл, ехэ үбшэнэй ерэхэ ябаа
һань, тэрэнниш номгоруулха. Тинбшше
хүн гэшээ оорынгоо наһаа, үйлээ
ухаагаараа барья хадан оорынгоо наһа
заһажа шадаха байна. Тэрэнниш шадахыш
тула маанш, ном уншанабди. Муу зүүдэнэй
харюулгада буян хэхэ хэрэгтэй. Минни
хүйбүүн үдэнэ аа гү гэжэ энэ дэлхэй
дээрэ бүхы зон һанаа зобонот. Тэрэ
зоболонгынь оор дээрэ абажа, бусад
хүн зон бурхад болог дэ гээд үдэр бүри
зальбарха хэрэгтэй. Хэнишэ энэ дэлхэй
дээрэ мүнхэ бэшэ, энэ жаргалнай үзэн
бэшэ, тини юуһыншэ болоо һань, буянша
хээд. Сахиусадгаа найдаха хэрэгтэй.
Юрэнхыдоо, зарим зон суоон зүүдэ
харадаг, зарим хүнүүднай сэг үргэлжэ

үнгэтэ һайхан үйлэнүүдэ унтаан соогоо
харадаг ааб даа. «Танда һаядаа ямар
зүүдэн харагдааб?» гээд Улаан-Үдын
ажайуушадһаа асуубабди.
Марина Потапова, 29 наһатай:
- Энэ һая бага хубүүмин томо
машиннын сахариг соо ороод, гараа хухалба
гэжэ зүүдэлээб. Больницана һайн болоод
гараад, гэртээ оруулжа хуа дээрнэ табин
гэхэдэмнай, һуури дээрээ тогтожо ядан,
унашана. «Хүдэйн хухаранхай байхадань,
докторнууд оеорбогүй юм аал?» гэжэ ехэ
үйдхарлан бархирнаб. Энэ зуура
һишооб.
Хоёр үдэр хубүүгээ утажа, аршаанаар
уагаабаб. Тинмэ оло дахин зүүдэ
харадаггүйб, тинбшше энэ зүүдэ ехэ
һайнаар һанажа абааб.
Аягма Тарбасва, 9 наһатай:
- Улаан-Үдын түбэй ногоон дэлгүүр
дээгүүр дүү басаганата ябахадамни, нэрэ
гуйраншан дүүемни абаадтэрьедшоо гэжэ
зүүдэлбэб. Сугтаа ябаһан басагадаа
бэдэрхэдэмни, оддогогүй, тинхэдэнь
гансаараа тэрэ гуйраншанан хойноһоо

гүйнэб. Хүсэжэ ябатарал, таксофон хараад,
милицид хонходоноб, ехэр үлэжа
байтараа һэрэб.
Найданов Жаргал, 27 наһатай.
- Һая Улаан-Үдэ ерээд байхадань, оин
амгтадые, агнуурида ябаһанаа зүүдэлдэг
һэм. Гэртээ ошохоһоо һанадаг байһаа бэб.
Нэгэ үедэ нэгэнишэ зүүдэ харахада болоод
Хани нүхэри ехэ гайхадэг һон. Тэрэниш
һүнн бүри зүүдэ хараһан, үглөө бүри
«Соншик» хараха ажалтай һон. Мүнөө тон
ехээр һанагдаһан зүүдэ ширэжэ
шадахагүйб.
Зүүдэн тухай хоорэддэһон олонхи хүн
аймшагтай зүүдэ хаража, ехэ сонһон
байна. Үнэхөөрөөл, сөнхир экртанор -
наншалдаан, үлсөөр - гуйраншад,
ажалдамнай - хонходоноб, хоорэддоноб, олон
зоной гараха, орохо, гэртэмнай - түрөөр
эдегтэ шанаад, түрөөр унтаридан орохо,
үглөөдэринь - үнөөһил ажал... Сошохоор
байдалтай хадан аймшагтай зүүдэ харангүй
яахабди. Мүнүгэ хараа һаа, ажални саһин
ойртоо гэдэһон зүүдэндэ заһаггүй
этигэдэгби...

Е.ЦЫБЕНОВА.

ОСЛАЛА ПАРТИЯ В ЕВРОПУ ЛУЧШИХ УЧИТЕЛЕЙ СТРАНЫ

Надежда Филипповна БОЛОНЕВА под конец нашей неслышай, но очень интересной пресс-конференции произнесла: «Спасибо партии родной, я поймала себя на то, пожалуй, впервые воспринимаю эту фразу, которое время рождает только насмешки и анекдоты, вполне естественно».

можно ли было воспринять другому, если мы только слышали сердечный раскаты, как партия «Единая Россия» в августе пригласила всех учителей конкурса «Учитель года» (а их было 152 человек из 77 регионов) в путешествие по Западной Европе! И не пригласила, а позволила ехать с собой кого-нибудь из мужа, брата, сестры, или хочешь! И полностью и дорого в оба конца на весь недельный тур по Германии - Франции, Бельгии, Англии, Франции.

аватель истории Селенской средней школы Тарбага-

организована безупречно. Обзорная экскурсия по Берлину, прогулка по чистейшему Амстердаму, три дня в Париже, где посетили Лувр, Версальский дворец, полюбовались на «город всеобщей мечты» с

Эйфелевой башни... Сердце же лучшей учительницы Бурятии тронул Кельн - один из стариннейших городов Германии и Европы.

Однако, памятуя о бесплатности пресловутого сыра, супруги Болоневы ожидали, что за этот сказочный тур в Старый Свет «Единая Россия» должна чего-нибудь потретьебовать - как минимум вступления в ее ряды.

«Ничего подобного не произошло, - с жаром ответила на этот вопрос вездыхонных журналистов Надежда Филипповна. - В Москве у нас была незабываемая встреча (и это одно из сильных впечатлений от поездки) с руководителями партии. Но и там ни слова не было сказано о нашем желательном членстве в рядах «Единой России». Мы без чьей-либо агитации сами захотели вступить в нее. И в ближайшие дни это сделаем. Потому что за поездку близко узнали, какая это партия, - един-

ственная партия, которая обратила внимание на учительство, впервые с 1924 года...»

А председатель Бурятского регионального отделения «Единой России» Михаил Кузьмич Кравченко, который тоже присутствовал на пресс-конференции, дополнил: «Поскольку главная наша задача - полезность, в программе партии есть строка: выявлять таланты, помогать росту профессионального мастерства».

Педагоги - первые, кого «Единая Россия» решила отблагодарить за труд. Хотим поощрить также медиков, потом коммунальчиков. И мы будем это делать, потому что хотим быть партией народной, нужной всем слоям населения».

Антонина ФАДЕЕВА.

НА СНИМКЕ: супруги Болоневы в Лувре.

ЯТАГ ДЭЭРЭ ИРАГУУ ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛҮҮЛЖЭ...

Үшөө хургуулида хуража байхдаа, аймагай гүбгэ ямар бэ даа концерт наалдаа ошоходоо, ятаг дээрэ наадаха басагадые хараад, зосоом хайлагша нэн. Сурхарбаандаше, сагаалгандаше, хургуулин хүүгдэй конкурс-харалгандаше эднине шагнажа, шодрээ хужарлуулха гэжэ оролдогшо нэм. Ятаг дээрэ наадаад дууладаг басагад мүнөөнше намда найшаагладаг.

Энэ хабарай һуул багаар амаралтадаа ошоод ябахдаа, хургуулинуудай дунда эсэл бури үнээрхэ уран найханай харалга-конкурсын түгээхэй концертэд тушаалдаашоо нэм. Эхэлэндэ ятаг дээрэ наададаг басагад бэлтгэ шадабарияа харуулан байна. Түгээхэй аймагта ганса Галба хуурида эгээндэ хургадаг юм.

1988 ондо Зинаида Гомбоевна Шареева Улаан-Үдэ хотодо хүгжэмэй училищы дүүргээд, аймгай түбтэ хүгжэмэй хургуулида багшилжа эхлээ. Эндэ эсэл хүдэлөөд, түрэл Галбадаа ошоожо, ансамбль хэхэ эгнэн ишидхэбэри абаа.

Галбын хургуулида ямаршье хүгжэмэй инструмент үгы байгаа. Тэрэ үедэ хургуулин директор Валерий Михайлович Зомонов маанадта шэнэ ятаг захил хэжэ асаруулаа нэн. Ингэжэ басагадые сүүлүүлжэ, ансамбль байгуулаа нэмди. - гэдэ, Зинаида Гомбоевна хөөрлээ.

1990, 1991 онуудта ятагистнуудай ансамбль түрүүшынгээ эхэ амжалта туйлажа, ганса Түгээхэй соогоо бэшэ, мүн республика дотороо мэдээжэ болоо. Тэдэ бүхэсоюзна фестивалин зоналын шатада дипломантын, удаань лауреадай нэрэ зэргээд хүртөө нэн.

Эгээл түрүүшын шабинар мүнөө булта найн хүдэлжэ байдаг, олонхи басагад хүгжэмэй харгыгаар дайшана. Елена

Цыбикова, Люба Попова, Женя Маланова, Эржена Цыремпилова болон бусад басагад болоно, - гэдэ, Зинаида Гомбоевна хөөрлээ.

Мүнөө үедэ ансамбльда 12 үхибүүд, тэрэ тоодо хоёр үхибүүд ябана. Эдэ булта бага наһанай бүтэлтэ оруулагданхай. Дунда ба эхэ наһанай бүтэл үгы юм. Юуб гэхэдэ, Зинаида Гомбоевнагай хэлээр, энэ наһанайхидай дунда хүгжэмдэ татабаритай хүүгэд үгы.

2001 ондо Улаан-Үдэдэ Наранбаатартай хөөрлэдээжэ, Монголоо 4 шэнэ ятаг худалдажа абаабди Басагадаймнай хубсаһан хуушараа. Тиймгээ ишэн хубсаһа абаха наһантайбди. Хэзээ, ямар мүнгөөр эгнэн асуудалинууд хүлгөөнэ, - гэдэ, Зинаида Гомбоевна хэллээ.

Хэды хүндэ саг байбашье, ансамблиа үгы болгоогүй. Зинаида Гомбоевна нэгэ үедэ бүхы юумээ орхөөд ябашаха наһанай байна. Өврын хэжэ байһан ажлада аргагүй эхэ дуртай байһанһаа ябаша шадаагүй. Энэ хэрэгтэ тон эхэ хүсэ шадалуултөө «Ябахамгээд, ябашаха аргагүй байшооб», - гэжэ Зинаида Гомбоевна хэллээ. Ятаг дээрэ наададаг хүүбүүд, басагадай дуртай баһаа эдэнтээ хамти амжалта туйлахаа үлөө ёһотой. Удангүй Галбын ятаг дээрэ наададаг басагад тухай алдар суу боложо тараха.

Борис БАЛДАНОВ. Авторай фото.

«ИИГАНАН ТҮРЭН АША ЗЭЭНЭРЭЙ ИИБИИБИ»

Дунгэ гаран жэлдэ дүрнэл түгэс багшалан Светлана Махачеева багшан үхибүүдтэ, мүн хамта ажалаһан түхэдтөө шүлэг дуугаа зориулдаг.

Гурбалахи номын баһан хэблэлтэ гараба. «Багшын жаргал» гэжэ номһоо хоёр шүлэг дуралханабди.

ЭГЭШЭДЭЭ

Эхлэнэй эхин классуудһаа эхлэжэ эгнэнэй багшалан. Эндэ мүнөө хото горогтоо эхлэнэр хүнэй жаргал үлгэжэ, Иибий болоод ажалуудай. Эгшүүжэй Галина басганшин. Эхэ байн буряад хэлнэй эрдэмэй кандидат боложо, эйр залуу оюутанай дунда БГУ-гай байшангаар гүйхэлдэг. Багшаа зорижо, зүрхэлжэ, Баргажандаа хургуулиа

Бэрхэ шүрэн мэргэжэлтэд Бэрхэ эжын бүлгүүдые багшаруулаашаг Багшын жаргалай мэндэ

ЭГЭЭН ТҮРҮҮН

Эгээн түрүүн эжэл аха дүүнэрэй Эгнээрби, Эгээн түрүүн эжын жаргал үлгэн Эхлэнэрби. Эгээн түрүүн ииганан түрэн аша эхлэнэрэй Иибийди.

Эгээн түрүүн Эгээхи үүсхэлтэй ажалай багшади.

Эгээхэ эрмөөмэй харуулиа. Энэ найхан замшаа мүнхэн мөөн мэргүүлжэ. Баргажан даадаа, Бархан уулаа мургэнжэ. Баялаг сагаан багал далаадаа дохиноб.

Эшлээтэ залуун нараа, Эрээд байһан оюугаа, Эхлэнэй шүүхүтэй гурхануудаа, Элэнсэг хуулисагаа, хэ шонгагай дурданаб.

Бараншин багшажа шадаанагүй. Баабай эжынэрэй баян юрөөмшэ, Байдал хуудалай олон заншалыс, Баяр зугаа, наада энээдэ, Байн байн өндоо ороошье, Багшын номин бузһан

Багашуул, үхибүүдэй жаргалтай үеэс Бүлэглэн, октавалан зохсоноб.

Администрация Еравнинского района в Сосновоозерске 12-13 октября с.г. проводит Второй республиканский турнир по вольной борьбе на призы мастера спорта СССР Жамсо Дашнева. Участвуют мастера спорта международного класса Дугар Жамсуев, Константин Хангалов, Жаргал Дондунов, Бэлигто Жаргалов, Юрий Дашинмаев, Максим Молонов, Нима-Жаргал Нимаев и другие.

С УСПЕШНОЙ ЗАЩИТОЙ ДОКТОРСКОЙ ДИССЕРТАЦИИ

Дамбуева Полина Петровна в 1994 году окончила аспирантуру БНЦ СОРАИ и под руководством проф. член-корр. РАН Рассадина В.И. защитила кандидатскую диссертацию по теме «Сопоставительно-типологическое исследование модальности в бурятском и русском языках», а в 2001 году защитила степень доктора наук по теме «Категория модальности в современном бурятском языке» по специальности 10.02.22 - языки народов зарубежных стран Европы, Азии, Африки, аборигенов Америки и Австралии (монгольские языки) в Институте монголоведения, буддологии и тибетологии СО РАН, г. Улан-Удэ.

зав. кафедрой русского филологии, доктор филологических наук, профессор кафедры филологии БГУ.

Одновременно работала в ИИЯ Дамбуевой высокую оценку дали Дамбуева А.А. - доктор филологических наук, профессор Московского института языкознания, Митрошкина А.Г. - доктор филологических наук, профессор Иркутского государственного университета, Бабушкин С.М. - доктор педагогических наук, профессор кафедры русского языка БГУ, Годурова В.М. - кандидат филологических наук.

Полина Петровна отзывчивая, готовая всегда на помощь друзей, любит беседовать, мудрый наставник. Преподает в аспирантуре БГУ, Позднее Полина Петровна успешно защитила диссертацию на звание кандидата филологических наук.

Мэри ХАМУШИ кандидат филологических наук.

Детский фольклорный коллектив «СЭРГЭ» приглашает с 5 до 12 лет.

ПРОГРАММА:

- 1. Изучение бурятского языка, бытывае, традиций и обрядов.
2. Бурятские народные, эстрадные песни, стихи и танцы.
3. Национальные игры, загадки, поговорки, пословицы.
Обращаться в Дворец детского юношеского творчества Бабушкина, 2, каб. 34, 35, по воскресеньям в 10 ч.

Семья Туртуевых скорбит о безвременной кончине племянницы, сестры

ДАШЕЕВОЙ-КУРИГАНОВОЙ Елены Николаевны.

Иркутские дом «Буряад үгэн», Союз писателей Бурятии выражают глубокое соболезнование семье поэта, журналиста, лауреата премии имени Я.Гашека, заслуженного работника культуры РФ, редактора газеты «Буряад үгэн-Дүхэрэг» Дамбуевой Галины Хандуевны по поводу безвременной кончины матери и сестры

ДАШЕЕВОЙ-КУРИГАНОВОЙ Елены Николаевны.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

General contact information for the Republic of Buryatia, including addresses, phone numbers, and fax numbers for various departments like the Administration, Press, and Finance.